

Franckesche Stiftungen zu Halle

Salomonis, Regum hominumque, peccati labe laborantium, sapientissimi, Proverbia & Ecclesiastes

Breithaupt, Joachim Just

Magdeburgi, 1717

VD18 11104074

Pars Prima: Comprehendens XV. Capita Sententiarum, Quas Ipse Autor
Salomo Congessit Promiscuf; A Cap. X. Usque Ad XXV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-216270

TRACTATIO SPECIALIOR.

PARS PRIMA:

COMPREHENDENS XV. CAPITA SENTENTIARUM,
QUAS IPSE AUTOR SALOMO CONGESSIT PROMISCUE;
A CAP. X. USQUE AD XXV.

CAPUT DECIMUM.

Pietas erga parentes. 1. Injustitia, noxia. 2, 3. Laboris, & temporis, cura. 4, 5. Post virtutem, gratia & honor: post vitia, pana ac dedecus. 6, 7. Boni, ex obedientia, & integritate; mali, è sermone & gestibus, dignoscuntur. 8, 9, 10. Usus & abusus oris; ut cordis affectus. 11, 12. Sapientia, & datur, & recipitur à sapiente: plaga etiam debetur stulto, activè & passivè. 13, 14. Ad vitam prodest, labor solius pii; quamvis confidat opulentus, & pauper sit timidus. 15, 16. Disciplina, via. 17. Invidus, mendax: loquax, imprudens. uterque nauci. gravitas, laudanda. 18, 19, 20. Vacuus, ineptus ad juvandum. 21. Salus, à DEO. 22. Impietas, timiditas, ruina: consilium, auxilium, firmitudo. 23, 24, 25. Pigritia, intolerabilis. 26. Premia sanctimonia; vita diuturna, fiducia, robur, constantia. 27.-- 30. Pii differunt ab impiis, sermone: gratiofo & sapiente; perverso atque exitioso. 31, 32.

HActenus ordinibus distincta arbuta fuère.
Nunc licet, in *sylvas* intrare. hîc undique
sparsa

Dicta videre juvat *Salomœa* x, & carpere fructus.

I. Est, præstans animi gnatus, patris una voluptas:

H 3

At

PARALLELISMUS CAPITIS X.

(x) I, 1. Inscriptio [Sententiæ Salom,] conf. cum novâ c. XXV. utraque unius
Auctoris.

At matri ^y miseræ, miserandi causa doloris ^z,
Filius insipiens.

2. Thesauri ^a, fraudis avaræ

Impietate aucti, nequeunt augere salutem ^b:

Relligionis amor fatis instantibus obstat ^c.

3. Justi ^c animam ^d servat DOMINUS: non fuetus, amatam

Objectare fami rabidæ, sed, triste nocentum ^e

Deturbare jugum ^f.

4. Quis erit rerum omnium egenus ^g?

Nempe, manu si quis segni & recidente laborat ^b:

Strenua ⁱ sin fuerit, saturabit dextera quosvis.

5. Maxima cura etiam sit temporis ^k! optima proles,

Consilioque vicens ⁱ, rerum quarumlibet æstas

Cùm fervet, convectat ^k opes: contrà, ipse pudore ⁱ

Seque

(y) I, 8. r. (z) XV, 20. XVII, 21. 25. XIX, 26. XX, 20. XXIII, 22. 26.
XXVIII, 24. XXIX, 15. XXX, 11. 17. (a) VIII, 21. (b) I, 31, 32. VI, 34,
35. IX, 18. XI, 4. (c) XI, 6. XXI, 21. Conf. IX, 9. a. CYPRIANUS,
de Opere & Eleemosynis. Metuis, ne patrimonium tuum forte deficiat,
si operari ex eo largiter caperis? Quando enim factum est, ut iusto possent
desse subsidia vitæ? quum scriptum sit: Non occidet fame DOMINUS
animam iustam. (d) XI, 17. XII, 10. Eccl. VI, 2, 3. (e) II, 22.
IV, 14. Eccl. VII, 17. (f) XI, 6. XVII, 4. XIX, 13. (g) XIII, 7, 8. 23.
XIV, 20. 31. XVII, 5. XVIII, 23. XIX, 1. 4. 7. 17. 22. XX, 13. XXII, 2. 7. 9.
16. 22. XXVIII, 3. 6. 8. 11. 15. 27. XXIX, 7. 13, 14. XXX, 9. 14. XXXI, 9. 29.
conf. abstractum VI, 11. e. Eccl. IV, 14. V, 7. (h) XII, 24. 27. XIX, 15. 24.
XX, 4. XXI, 25. XXIV, 30. XXVI, 15. (i) XII, 24. XIII, 4. XXI, 5. Eccl.
IX, 10. Ad v. 4. & 5. conf. XIV, 35. (k) XXIV, 27. Eccl. III, 1. 5. (l) VI, 8.
X, 19. XIV, 35. XVI, 20. XVII, 2. XIX, 14. (1) XII, 4. XIV, 35. XVII, 2.

Seque suosque premit, messis quicumque sub umbrâ
Ducere vult somnos, atque indulgere quieti *m*.

6. Insignis pietate viri caput *m*, omine fausto *m*,
Et Deus atque homines cingunt: verum, improba
amantes

Eloquia *m*, involvet paribus violentia *n* poenis.

7. Famam ejus comitatur honos, & gratia vivax *m*:
Atqui horum nomen putredine *o* carnis obibit.

8. Præcepta *p* accipiet, sapiens qui pectore fido est:
E propriis labiis *q* poenâ sese implicat amens.

9. Integra *r* qui in plano sequitur, securus *r* in omni
Ingreditur casu: furtim mala quæque viarum
Arte malâ abscondens *r*, tandem agnoscetur apertè.

10. Lumine qui tremulo nutat *u*, parat ille nefandam
Ærumnam: & stultus, labris *q* sibi retia nectit *x*.

11. Fons medicantis aquæ *x* se effundit ab ore bo-
norum:

12. Osque malignorum truculentos protegit ausus.
Infelix odium, sopitos suscitât ignes

Rixa-

XIX, 26. XXIX, 15. (m) VI, 10. c. (m) XII, 14. XIII, 2. XVIII, 29. XXV, 22.
(m) 7, 22. XI, 11, 26. XXIV, 25. XXVIII, 20. (n) infra 11. III, 31. XVI, 29.
(o) XII, 4. XIV, 30. (p) I, 8, 9. II, 1. III, 1. VI, 20. 23. XIII, 13. Eccl.
VIII, 5. (q) 10, 13, 21. XIII, 3. (r) inf. 29. I, 12, 2. (s) I, 33. c. (t) II, 7. h.
(u) VI, 13, 17, 18. XVI, 30. (x) sup. 8. Eccl. X, 8, 9, 11. Sir. XXVII, 25, 26, 27.
(x) III, 2, 22. Eccl. IX, 9.

Rixarum: firmatus amor, finit esse sepulta
 Alterius delicta; operitque ^r, ac condita celat ^r.

13. Vis Sophien audire; sonat tibi prompta, labellis ^z
 In sanctis residens, fugienda scientis ^a, amici:
 Indocili ^b dorso, mentis quod decutit usum ^b,
 14. Verbera ^c debentur. Sapientes, cordibus inis
 Munera doctrinæ ^d, rursus promenda, reponunt ^e:
 Talia spernentis facundia, plaga ^f propinqua ^g est.
 15. Admiratur opes ^b, tanquam munimina firma ⁱ,
 Divitiis septus ^b: pavidos, sine fulmine, sternit,
 Non tam humilis stupor, aut torpor, quàm imbellis
 egestas ^k.
 16. Solum infontis opus ^l, vitam lucratur, & alta
 Præmia: fontis ager, pollutus crimine, floret
 Proventu ^m Stygio, noxasque & damna minatur.
 17. Est via vitalis, si quis monita audit acerba ⁿ,
 Amplectensque fovet ^o; verba incusantia ^p linquit
 Haud alius, quàm qui præceps ad Tartara fertur ^q.

18. Invi-

(y) 6. 18. XII, 16. 23. XVII, 9. XXVI, 26. XXVII, 9. XXVIII, 13. (y) XI,
 12, 13. 1. Petr. IV, 8. (z) inf. 19, 21, 32. V, 3. g med. (a) I, 5. i. Eccl. IX, 11.
 (b) VI, 32. x. (c) XIX, 23. 29. XXII, 15. XXVI, 3. (d) I, 4. k. (e) I, 11.
 II, 1. 7. b. (f) inf. 29. XIII, 3. XVIII, 7. XXI, 15. (g) Eccl. X, 20. (h) I,
 13. b. Eccl. X, 19. (h) XIV, 20. XVIII, 11. XXVIII, 11. (i) XVIII, 10.
 (k) VI, 11. c. (l) XI, 18. (m) III, 9. 14. XV, 6. Eccl. V, 9. (n) I, 2. c.
 (o) II, 8. 19. V, 2. &c. Eccl. III, 6. V, 7. (p) I, 2. c. (q) XII, 26.

18. Invidiam ⁊ occultans ⁊ secum, mendacia dictat
 Livida: quique effert ⁊ convicia, stultus ⁊ hic ipse.
19. Nec vacat erratis unquam, cui copia fandi ⁊
 Densa fluit: prudens, valvis obstruxit ⁊ hiatum.
20. Selecti argenti ⁊ cum pondere, sermo ⁊ probati
 Autoris se æquat: nihili sunt, prava struentes.
21. Quisquis agendorum divina humanaque jura
 Excolit exercetque, per instrumenta loquendi ⁊
 Pascua ⁊ dat multis: obliti legis & æqui,
 Non modò non profunt aliis; sed, lucis egendo ⁊,
 Se quoque disperdunt.
22. Fortunam, aspirat jöva:
 Hic Pater, hic solus ditat ⁊; neque fortis opimæ ⁊
 Fatum ultrò plagis sævisque doloribus ⁊ urget.
23. Contemtor veri ⁊, levia & ludicra putabit,
 Non secus ac risum, patrans immania ⁊ cœpta:

I

Cura

(r) *sup.* 12. XXVI, 26. (s) XXV, 10. (t) I, 22. m. n. Eccl. II, 14. (r) AM-
 BROSIUS in Ps. I. Beatus est, qui non cogitaverit, quod malum est; & non
 operatus fuerit peccatum; [quia interdum & sine cogitatione delinquimus:
 ex multiloquio enim non effugimus peccatum] & non perseveraverit
 in peccato. (u) XI, 24. XIII, 24. XVII, 27. XXI, 26. XXIV, 12.
 (x) VIII, 19. (y) *conf.* 6. 8. 11. 14. 18, 19. 31. (z) *sup.* 13. 2. XIII, 20. f.
 (z) VI, 32. VII, 7. IX, 4. 17. Eccl. X, 3. (z) *sup.* 4. XXI, 17. XXIII, 4.
 (a) V, 10. XIV, 3. 23. XV, 1. Eccl. I, 13. II, 24. 26. (b) I, 3. *conf.* Je-
 rem. Thr. III, 33. Ezech. XXXIII, 11. (c) I, 22. Eccl. II, 14. (c) XXI,
 27. 1.

- Cura viri solers ^d, rerum discrimina lustrat.
 24. Deteriori animo pavor is, qui pulsât eundem,
 Eveniet ^d: iustis autem, sua vota dabuntur ^e.
 25. Ut transire solet turbo ^f; sic, impius omnis
 Haud erit ^g. omne pium genus, est firmissima rupes,
 Terrarumque solo prece fundamenta ^b ministrat.
 26. Triste oculis, fumus; triste, acris morsus aceti,
 Dentibus ^b: ignavus ⁱ talis, mittentibus ipsum.
 27. Insertus pueris crebrâ si voce JEHOVÆ
 Est timor ^l; hic crescet penitus: crescetis adulti,
 Fortunante dies ^k sensim, formidine sanctâ ^l!

In

(d) II, 5. XI, 12. XV, 21. XVII, 27. XX, 5. XXI, 30. (d) XI, 27. XXVIII, 22. (e) IX, 11. XI, 23. XII, 12. Eccl. I, 10. IX, 9. 15. (f) I, 27. s. (g) XVII, 3. XXV, 23. 25, 26. (h) III, 19. VIII, 29. (h) HIERONYMUS in b. l. Sicut acetum dentibus, & fumus contrarius est oculis: ita sacerdos in ecclesiâ pravus, per acedinem peccati, fidelium sensus obtundere facit: atque erroris ignorantia oculos cordis eorum ab intuitu fidei, seu intellectu rectitudinis, dum caligant, velut fumus, excæcat. Sicut hæreticorum perfidia bonis doctoribus molestiam generat, & lacrymas; sic malè vivens catholicus eis, qui fidem suam ex operibus ostendere jusserunt, per inertiam gravis est. Oculi quippe & dentes, predicatorum sunt sanctæ Ecclesiæ, qui ei & recta itinera prævidere, & alimenta spiritualia suggerere solent. Porro, acetum, quod à vino degenerat; & fumus, qui ab igne ascendens evanescit; eos, qui ab Ecclesiasticâ suavitate & charitate per superbiam, vel socordiam, recedentes, hanc etiam verbis impugnant, figuratè denunciant. De quibus dicit Joannes: Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis. (i) VI, 6. XXV, 13. XXVI, 6. (k) III, 2. i. (l) I, 7. p. IX, 10. b.

- In brevia, & paucos, redigit mos efferus, annos ^m.
28. Exsultant præsente bono, præcordia recti
 Conscia: & his semper fiducia ⁿ gaudia præstat:
 Spes ^o scelerata perit, luditque caduca profanos.
29. Integritate utens ^p, DOMINI vestigia ^q robur
 Esse suum, gaudet: quotquot fabricantur iniquum ^r,
 30. Hos quatiet terror ^s. Manet inconcussus ^t in ævum,
 Sinceri justique tenax: turba impia terræ ^u,
 Ob meritum, patriâ cogetur cedere dulci.
31. Vir bonus, ore dabit præclaræ germina laudis:
 Lingua, doli confors ^x, facile extirpatur ^y. utrumque
32. Cur ita? quod placitum ^z Superis, tenet ille, loquelæ
 Ostia ritè docens: pravi, perversa perorant ^x.

CAPUT UNDECIMUM.

Mensura omnis, coram judicio DEI. 1. Superbia, non sine contumeliâ. 2. Fortune fons, interior. 3. Justitia, potentior divitiis, nequitia & perfidia. 4, 5, 6. Injustus, spe excidit; non, justus. 7, 8. Scientia, antecellit hypocrisis. 9. Urbis salus, à bonorum salute & oratione. 10, 11. Silentium, remedium præsens, ad loquendum sine contentu & obreclatione. 12, 13. Consilarii, necessarii. 14. Stipulatio, periculosa. 15. Uxoris fortitudo, magnum decus. 16. Victus benignus, probitatis signum. 17. Fallaces, perversi, fontesq; nulli impuniti manent: animati rectius, beati. 18, 19,

I 2

20, 21.

(m) *conf. sup. 21. 24, 25. XXX, 17. (n) XI, 23. XIII, 12. (o) XI, 7. 23. XIII, 12. (p) sup. 9. XIII, 6. (q) VIII, 22. 32. (r) VI, 18. XXI, 5. XXX, 20. (s) sup. 14. (t) XII, 3. (u) sup. 3. 7. 16, 24, 25. XXIV, 16. (x) sup. 20. y. II, 12. q. (y) II, 22. (z) VIII, 35. XI, 27. XII, 2. XII, 9, 35. XVI, 9, 35. XVI, 13. XVIII, 22.*

20, 21. *Cultus externus sine interno, fœditas.* 22. *Scopus, hominum bonorum, bonus; malorum, noxius.* 23. *Ut eleemosynam, sic omnem charitatem, sequitur benedictio.* 24, 25, 26. *Querentes, inveniunt; bene, bona: male, mala.* 27, 28, 29. *Sapientie fructus optimus, animas lucrari.* 30. *Judicium paternum, prænuñciat rigorosum.* 31.

Lances ^a fraude graves damnat gravis aula ^b JEHOVÆ:
Delicias ^c Ipsi, perfecto pondere, saxum ^d
Conciliat ^e.

2. Veniet si cœca superbia ^e; cœca
Dedecora ^f advenient, ignominiosaque facta:
Non, nisi submissos ^g, natos, Sapientia ^h nutrit.
3. Quoslibet erectos ⁱ præclaro limite ducet ^k
Integra ^l mens: sed enim, vastabit prava ^m, rebelles ⁿ.
4. Tempore, quo Nemesis præsto est, quo fulminat
ira ⁿ,

Divi-

PARALLELISMUS CAPITIS XI.

- (a) IV, 26. u. V, 21. XVI, 11. XX, 10. Eccl. VI, 12. (b) III, 32. VI, 16. VIII, 7. XX, 23. (c) X, 32. XII, 22. XV, 8. (d) XVI, 11. XX, 10. 23. XXVI, 8. 27. XXVII, 3. (e) *Ad dictum hoc conf. de judicio, inf. 4. &c. I, 3. f. XVI, 11. XX, 10. BASILIUS, in princip. Proverb. Argumentum justii, affectus est reſtitudo. Quod idem Salomo in orationis progressu innuere videtur, dicens: Pondus magnum & parvum, & mensuræ duplices, abominatio apud Deum; quod non æquum est, circa judicium, ponderum id appellatione, proverbii modo, figurans. Ex quo non solum judicantibus, sed cunctis in omni vitæ rerum agendarum electionibus, hujuscemodi justitiæ instructio utilis admodum fuerit. Conf. ad XII, 5. x. notata plura sequentia, referenda huc pariter.* (e) XIII, 10. XXI, 24. (f) III, 35. XVI, 18. XVIII, 12. (g) XV, 33. XVIII, 12. (h) I, 2. b. (i) *conf. 5, 6. u. II, 7. b. Eccl. VII, 29.* (k) VI, 22. (l) I, 12. z. (m) XIII, 6. XV, 4. XIX, 3. (n) 6. II, 22. g. (o) VI, 34. 35. a.

- Divitias ° prodesse nihil; vindicta docebit:
 Eripiet letho præsenti, ac vincula rumpet
 Justitia, &, tandem patefacta, innoxia caussa °.
5. Justitia alta virum solidum, moderamine *p* tutam
 Edocet ire viam certo: cadit *q* improbus, ipsâ
6. Improbitate suâ. Rectâ se inferre paratos,
 Virtutis studium constans, ex omnibus arctis
 Eruet insidiis: subiguntur *r* clade, maligni *m*.
7. Occumbente malo; spes occidit, occidit omnis *s*:
 Occidit omnis opum, studiorumque ampla voluntas.
8. Innocuo intentat manicas angustia *t* rerum
 Sæpe; sed exit eas impunè: locumque *u* soluti
 Injustus capiet, durâ compage tenendus *x*.
9. Ore bonum simulans, vanus deludit amicum *x*,
 Exitioque dicat: verum, haud ignara malorum
 Pectora, se exsolvunt *y* laqueis, artem arte domando.

I 3

10. Cum

(o) I, 13. VI, 31. X, 2, 15. (p) III, 6. IX, 15. (q) inf. 14. 28. XIII, 17.
 XVI, 20. XVII, 20. XXIV, 16, 17. XXVI, 27. XXVIII, 10, 14, 18. (r) III, 26.
 Eccl. VII, 26. (s) X, 3. (s) X, 28. (t) sup. 5, 6. I, 27. XII, 13. XVII, 17.
 XXIV, 10. XXV, 9. (u) XVI, 27. XVII, 20. XXI, 18. XXVI, 27. XXVIII,
 10. Eccl. IV, 15. X, 8. (x) HIERONYMUS, in h. l. Martyr quisque de an-
 gustia passionis liberatus est post mortem; & tradetur in panem pro ejus
 causâ persecutor, qui illum angustiauit. Jacobus martyrio coronatus est;
 Petrus de carcere salvatus: & Herodes, qui eos persecutus, à vermibus visi-
 biliter consumptus, raptus est, ubi invisibiliter vermis ejus non morietur, &
 ignis non exstinguetur, (x) III, 28, 29. VIII, 9. XX, 6, 17, 19. (y) XII, 7.

10. Cùm fortuna favet justis, totâ urbe triumphant
Gaudia ^z: cumque mali intereunt, tum publica cœlo
Lætitia assurgit, vocesque animosque sub astra
11. Tollit humo ^z. Divûm dono nil mœnia in altum
Provehit usque adeò, quàm fortunantia ^a dicta
Nobilium Patrum, qui sancta & recta loquuntur:
Nilque eadem magis evertit ^b, quàm oratio læva.
12. Aspernans ^b comitem ^c, sese diffundit in auras
Cordis inops ^d: vir, multa sciens prudensque ^e, file-
bit ^f.
13. Obtrectator adest, malè si quis operta recludit ^g:
Spiritus est fidus ^b socio, commissa tegenti ^b.
14. Gens robusta fluit, sanis ⁱ nisi curia semper
Consiliis ^k vigeat: populo via prima salutis
Panditur, à multo ⁱ quæ consultore ⁱ paratur.
15. Frangitur, heu! nimium, tua quem cita dextera fallit,
Postquam aliena obiit promissa, fidemque recepit ^m
Alterius: sin tu renuis spondere, quiesces!

16. Uxor

(z) XXVIII, 12, 15. 28. l. XXIX, 8. (a) inf. 26. X, 6. m. (b) XIV, 1. XXIX, 4.
(b) I, 7. XII, 8. XIII, 13. XIV, 2. 21. XVII, 5. XVIII, 3. XXIII, 9. 22. XXX,
17. (c) III, 28, 29. Eccl. IV, 4. (d) VI, 32. x. (e) X, 23. d. (f) XVII, 28.
(g) III, 32. XVII, 9. XX, 19. XXV, 9. (h) Eccl. VII, 18. (h) X, 12.
XVII, 9. XXVIII, 13. (i) V, 23. VIII, 34. XIV, 4. XV, 22.
XXIX, 17. (k) I, 25. q. (l) XII, 20. XV, 22. XXVIII, 31. (m) VI, 1.
XXII, 26.

16. Uxor, quam variis ardens virtutibus ornat
 Gratia ⁿ; sectatur, prenditque ^o, sibi atque marito,
 Sustentatque ^o decus: sicut terrore, tyranni ^p,
 Apprensas tutantur opes.
17. Vir, amore benigno ^q
 Complectens alios, victus recreantis honore
 Seque ^r, suosque simul, dignatur ^r: pabula turbat ^s
 Non æquus propriæ carni ^t, crudelis ^u atroxque.
18. Mentitur ^x justos, hominumque boumque labores,
 Fallax: iusta ferens ^y, sibi præmia digna reportat ^z.
19. Atque ita iustitia est, quærenti, semita vitæ ^a:
 At, sequiora sequens ^b, fatum procurrit ad atrum ^c.
20. Tanquam monstra, illos DEUS execratur ^d; acerbo
 Pessima dissimulant ^e qui corde ^f: sed, una voluptas ^g
 Hi DOMINO, quotquot toti sincera viarum
21. Eligere intendunt ^g. Non dextra ^b fidesque ligata
 Mutua

(n) I, 9. III, 4. 22. V, 19. VIII, 35. XIII, 15. XXI, 19. XXII, 1. XXVII, 15.
 XXXI, 10. 30. (o) III, 18. g. 35. (p) X, 25. XXV, 23. 25. 26. (q) Conf. de
 gratiâ, 16. n. III, 3. 4. 27. XII, 10. XV, 17. x. (r) De animâ, appetitu;
 X, 3. d. XII, 10. Eccl. III, 12, 13. V, 18. VI, 2, 3. (r) retribuit, reddit
 animæ suæ: III, 30. XXXI, 12. (s) inf. 29. XV, 6. 27. (t) V, 11. (u) V, 9.
 (x) XIII, 5. g. XXXI, 30. (y) XXII, 8. (z) X, 16. l. XIII, 21. XIX, 17.
 XXIII, 18. XXV, 22. De injusto conf. Eccl. V, 10. VI, 1. &c. (a) III, 2. i.
 18. 22. n. X, 16. XIX, 23. Eccl. IX, 9. (b) XXI, 21. (c) II, 18. III, 29. y.
 V, 5. VII, 27. VIII, 36. (d) sup. i. III, 32. VI, 16. (e) II, 15. t. VIII, 8.
 (f) X, 8. (g) XXIX, 27. (g) sup. i. XII, 22. XV, 8. (h) III, 27. XVI, 5.

Mutua, non poterit vis maxima, reddere fontem
Infontem. effugiet labem, fata luce propago.

22. Interiore carens cultuⁱ, nitidissima vultu,
Foemina, sus foeda est, aurato ornata monili^k.
23. Haud mala; quin, tantum bona sunt, optata
bonorum:

Cassa timore Dei, tandem indignata, sub umbras
Spes fugit; adversæque solent succedere moles^k.

24. Est, quod plus spargit, cui, plus accrescere dandoⁱ,
Contingat; parcusq;^m nimisⁿ, cui semper^o egendum^p.

25. Larga bonis verbis, factisque juvantibus ultrò
Exsuperans, anima; impletur pinguedine & ipsa^q:
Certè ita; namque, alios fatians^r, saturabitur æquè.

26. Didere frumentum parcenti^s, concio gentis^t
Omnia dira canent^u: capiti vendentis, acervos

Nescio

(i) XXVIII, 26. Eccl. VII, 26. IX, 15. (i) XXVI, 16. XXXI, 18. (k) CHRYSOSTOMUS Tom. II, in N. T. Matth. XXIII, hom. 45. Quando uxorem ducere vis, noli querere divitem, sed benè morigeratam: quia mores boni divitias frequenter acquirunt, divitiæ autem mores bonos nunquam fecerunt. Et gloriosior est paupertas fidelium, quàm divitiæ peccatorum. Noli querere speciem, quia scriptum est: Sicut in aures aureæ in naribus porci, ita mulieris malè morigeratæ species. Quia in specie, meretrices, placent; in moribus autem, matronæ. (k) sup. 7. VI, 29. r. X, 24. 28. Ps. X, 17. CII, 18. &c. CXLV, 20. (l) III, 27, 28. XIII, 21, 22. XIX, 17. XXII, 9. XXXI, 20. Eccl. XI, 1. (m) X, 19. u. (n) aberrans à recto, conf. GLASSIUS Philol. S. Lib. IV. Tr. I. obs. 4. (o) tantummodò, conf. 23. (p) VI, 11. (q) XIII, 4. XV, 30. XXVIII, 25. (r) V, 19. (s) I, 15, 16. III, 27. x. ult. (t) XIV, 28. (u) XXIV, 24. enall. XIV, 1. &c. CHRYSOSTOMUS in ad

- Nescio quos, præter solitum, gratantur & optant ^x.
 27. Auroræ radiis bona qui vestigat ^y, eundem
 Excipit ^z uberibus cœli indulgentia ^a blandis:
 Et mala ^y quærenti ^y, obveniet ^b per vulnera vulnus!
 28. Thesauris confidit ^c homo, cum spontè ruet ^d mox:
 Cultores legum, folia ut reparata, virescent ^e.
 29. Quando pater, laxis laterum compagibus, ædes

K Con-

Corinth. XV. hom. 39. Civitatem nostram invasit quondam siccitas; & extrema timebant omnes, & Deum rogabant, ut hunc metum solveret. Et tunc licebat videre, quod dictum fuit à Mose; cœlum factum æneum: & quotidie expectari mortem, omni morte graviolem. Sed, quum postea ita visum esset benigno & clementi DEO, præter spem omnem, multa atque adeo infinita ex alto cecidit pluvia, & omnes jam festum diem agebant, tanquam qui ex ipsis portis mortis ascendissent. Veruntamen in tantis bonis, & communi omnium letitiâ, quidam ex his, qui erant valde opulenti, huc & illuc circuibat maestus & tristis, præ animi egritudine mortuus; & multis causam rogantibus, cur in communi omnium letitiâ solus doleret; ne intus quidem continere potuit hanc gravem animi perturbationem, & à morbi punctus tyrannide, causam in medium protulit. Nam quum habeam, inquit, decies mille menses frumenti, nescio quid illis deinceps faciam. Hunc ne, dic queso, pro his verbis beatum ducemus; pro quibus oporteret eum obrui lapidibus, qui est quavis fera crudelior, qui est communis hostis? Quid dicis, o homo? Doles, quod non perierunt omnes, ut aurum cogas? Non audivisti, quid dicat Salomo. Qui frumenti auget pretium, est populo execrandus! at circuis, communis inimicus bonorum orbis terræ, & hostis liberalitati Domini totius mundi, & mammonæ amicus, vel potius servus? non oportebat, linguam illam amputari? non, cor extinguere, quod hæc verba pepererat? Vidisti, quomodo aurum non finit, homines esse homines, sed feras & demones. (x) sup. 10. z. 11. a. (y) I, 28. u. III, 29. y. sup. 19. Eccl. I. 13. (z) quærentem, ut acquirat: XII, 9. (a) sup. 20. X, 32. z. XII, 2. (b) X, 24. d. (c) III, 5. l. m. (d) sup. 5. (e) III, 2. i. 5, 6. IV, 12. VIII, 18.

Conturbare suas, non ambigit; inde quid hæres
Accipiet? foetos inimicis imbribus Austros ^b.
Inconsultus item, vario usu corda politis
Serviet.

30. Egregios fructus fert optimus autor,
Qualiter ostendit vitam frondentibus arbos
Fœcundam ramis: sapiensque agnoscitur inde,
Doctrinâ ac meritis vinctas si ducere mentes
Noverit, atque Dei regno si vindicet aptas.

31. En! pius, in terris, luit ipse errata priora ^k:
Quantò, crede, magis, sceleratus & impius erro!

CAPUT DUODECIMUM.

Amor eruditionis, castigationis patiens. machinationum, vitiorum, amans; expers benedictionis. 1, 2, 3. Uxor pigra, evitanda. 4. Vera consultatio, fraude vacat. Deus ipse ad bonum dirigit verba illorum, qui scopum figunt directe in DEO. Impii, se perdunt miserrime. 5, 6, 7. Laus, sequitur rationis usum; erga Deum, se ipsum, sociumq; & jumenta. 8, 9, 10. Labora, & ora! Otia, & retia; irrita. 11, 12. Abusus oris, periculosus. 13, 14. Signa stultitiæ: iudicii, malè informati, pertinacia; & iracundia, non repressa. 15, 16. Veritas corrupta, non est veritas: non violenta, sed mansueta oratio, sapientia. mendacium, haud durat. 17, 18, 19. Truculenti sunt pleni dolo, & omnibus malis: pacifici, bonis consiliis; ac sine culpa. 20, 21. Fraudulentia, abominatio: fidelitas, sacrificium. Intelligent, silentio utitur: inspiens, non utitur. 22, 23. Industria, dominatur: ignavia, pensitat. 24. Cordis tui medicus, alienum es. 25. Excelsum iusti: impii, si se implicant. 26. Pigri focus, vacuus: impigri, pretiosus. 27. Iustorum vita, sine periculo. 28.

Cogni-

[f] *sup.* 17. XV, 6. 27. [g] III, 35. ^b. [h] X, 25. Eccl, I, 14, 17. [i] I, 31. y,
[k] VI, 31, VII, 14. XIII, 13, Eccl, V, 3, &c.

Cognitionis amans, stimulum / erudientis amabit:
Non refugit, verbum acre ^m pati; nisi bardus ⁿ,
& amens.

2. Hauriet à DOMINO plenum bonitate favorem^o,
Si quis mente bonus: sensorum agitator^p, aberrat^q.
3. Non sedem stabilem, vitio durante, capeffet^r
Ullus homo: radix iustorum, immota manebit.
4. Sedulitate^s viro^t nectit matrona^v coronam^x:
Pigra, pudenda, velut caries, depascitur ossa^y.
5. Iudicii^z perstat librato examine, quicquid
De rebus statuere probi: consulta malorum

K 2

Sunt

PARALLELISMUS CAPITIS XII.

[1] I, 2. III, 11. t. [m] I, 23. p. [n] XXX, 2. [o] VIII, 35. X, 32. [p] I, 4. XIV, 17. XXIV, 8. idiotismus idem, XV, 18. XXII, 24. XXIX, 1. 4. 13. 22. conf. I, 19. b prius. [q] condemnandus: XVII, 15. [r] I, 32. II, 22. III, 33. c. X, 2. 25. XI, 4. 21. XVI, 12. XXV, 5. XXIX, 14. [s] XIII, 22. XXXI, 3. 19. [t] XXXI, 11. [u] IV, 9. [v] X, 3. XIV, 39. [x] I, 3. f. Ad XI, c. notata è BASILIO in princ. Proverb. videantur, quæ leguntur etiam Homil. XII. Utrobique sic pergit. Quoniam, ex Salomonis sententiâ, Cogitationes iustorum, iudicia; viro sapienti omnino studere opus, intra cordis arcana tribunal constituere, rectaq; facere iudicia: mentem quoque velut in trutinâ suspendere ad ea, quæ conveniunt, & ad quodlibet agendum æquâ lance librandum. Quando singula Rei mandata, contra adversantem sibi malitiam, coram te iudicium experiuntur; da legi divinæ, contra vitium, victoriam. Iniquum & æquum apud te iudicantur. Responde contra concupiscentiam alienorum bonorum: da, ut vincat virtus. Contumelia & patientia invicem pugnant? vitupera contumeliam, lauda patientiam. Odium item, & charitas? alterum procul rejice: alteram verò, videlicet cha-

- Spiramenta i bovis: quando, & miseresce, discunt
 Immites animi, furiis immanibus ardent ^k.
- II. Culturâ si quis terram molitur, & artes i;
 Illius optatis lætissima mensa ^m premetur
 Muneribus: demens, deserta negotia quærit ⁿ
 Otiaque ^o; excussus propriis, & rebus, & orsis ^p.
 Exhibet hic cùm se suavem, inter inermia Bacchi
 Orgia; plorandus, sua munimenta reliquit ^q.
12. Retia dira, procax agitat; desiderat ^r idem
 Impia præsidia ^s: at, spes radicata, probatis
 Dat tures, dat opes, dat propugnacula tuta ^t.
13. Labe i labellorum in casses ^u malus incidit: angor ^x
 Avolat à iusto. Præ se qui plana tuetur;
 Casum ejus, tanquam infontis, miserabitur insons:
 Obvius in portis audax, non desinet unquam,

K 3

14. Affli-

CHRISTUS magnificentius charitatem suam exprimit, dicendo: Cognosco; quàm, si dixisset, Diligo. Hoc enim verbum, cùm significatione dilectionis, simul sonat affectum compassionis. Juxta quod Salomo ait: Novit sapiens animas jumentorum suorum; viscera autem impiorum, crudelia. (i) X, 3. XI, 17. r. (k) V, 9. XI, 17. (l) XXVIII, 19. (m) inf. 14. V, 10. q. (n) XI, 19. XXVIII, 19. (o) XX, 13. (p) defectus panis, & cordis: 9. 11. VI, 32. x. (q) Vid. LXX. & Vulg. (r) I, 22. VI, 25. XIX, 19. XXII, 24, 25. XXIII, 2. XXV, 28. XXVI, 21. (s) Eccl. IX, 14. (t) sup. 3. X, 24. (u) XVII, 9. XXVIII, 13. XXIX, 6. (v) I, 17. f. ult. VI, 2. 5. VII, 23. XIII, 14. XIV, 27. XVIII, 7. XX, 25. XXII, 5. 25. XXIX, 5, 6, 25. (x) I, 27, r.

14. Afflixisse animas ^y. Recipit ^z, de fructibus ^a oris
 Quisq; sui, ipse bonum: manibus, sua præmia dantur ^b.
15. Stulti ^g perversis oculis ^c, quam seligit ipse,
 Recta via ^d apparet. Sapiens, auscultat honesto
16. Consilio, paretque volens ^e. Ira ^f irrita stulti ^g
 Haud patitur frenum: quæcunque sit hora diei;
 Irritata, palam hæc, tenebrarum nata, patefcet.
 Ignem ignominia, prudens premit, obtegit ^h, astu ⁱ.
17. Veracis proprium est, justè qui justa loquatur:
 Vera, modum præter, supràve, infràve, recensens
 Testis; hic ipse dolum, scelus ac mendacia prodit ^k.
18. Non nemo eloquio mittit, quot verba, tot ictus,
 Ense quasi inflicto ^k: sapientum lingua, medela ^l est.
19. Vera sonans verè labium, vaga nubila vincens,
 Constat in æternum ^m: sermo, quem nuntia ficti ^k
 Fama tulit, subito in nihilum dilapsus abibit.

20. Sic-

(y) *Vid. LXX.* (z) *suprà 11, m. conf. I, 31. XVII, 13. XXIV, 12. b. 29.* (a) *XI, 10. XIII, 2. XVIII, 29.* (b) *XIX, 17.* (c) *III, 7. XIV, 12. XVIII, 2. XXI, 2. Matth. VI, 22, 23.* (d) *I, 15.* (e) *I, 25. q.* (e) *I, 33. a.* (f) *VI, 34. z. XIV, 17. 29. XVI, 14. Eccl. I, 8. VII, 10. GEIERUS hic commendat pulchrum simile, quo BASILIUS, homil. de Arâ, hanc rationi, ut canem pastori, vult obedire.* (g) *I, 4. g. 22. III, 34, 35. Eccl. II, 14. V, 3. &c.* (h) *inf. 23. X, 6. 12. y.* (i) *inf. 23. I, 4. XIII 16. XIV, 8. 15. 18. XXII, 3. XXVII, 12.* (k) *VI, 19. XI, 1. XII, 5. 20. XIV, 8. 25. XXI, 6. XXVI, 24.* (k) *XXV, 18. z.* (l) *IV, 22. VI, 15. XII, 18. Jac. III, 13, 14, 15, 16.* (m) *XXIX, 14.*

20. Triste ⁿstruunt homines, quorum latet intus in iuno
Pectore fraus ^p: oleæ ramis qui intendere pacem ^q
Consiliisque ^r parant, justissima gaudia promunt.
21. Veridici juris servans, se crimine ab omni
Vindicat immunem ^s: lascivia quæque, feroces,
Impletos retinet ^t.
22. JOVA odit labra dolosa ^u,
Horrenda ^x in primis: promissa fidemque tenentes,
Atque exercentes, DOMINO gratissima ^y libant.
23. Ingenii compos ^z, sibi commonstrata ^a recondit ^b
Mente altâ, ac celat: stolidum cor, lucis egentum,
Stultitiam ^c magnâ proclamat voce ^d, filendam.
24. Trita labore manus duro, dominabitur arvis ^e:
Victa situ, atque nocens, usuras pendet inertes ^f.
25. Mœror edit, curvatque ^g virum: tamen eriget illum
Vox bona, quæ mulcet curas, ut læta reducat.
26. Præ forte alterius, sese ubertate beatum ^h,
Integer agnoscit: pravos, via ⁱ lubrica fallit.

27. De-

(n) malum, paci oppositum: III, 29. y. XVII, 13. XXII, 3. (o) III, 29. y post.
(p) sup. 17. a. (q) III, 2. 17. (r) XI, 14. XXVIII, 31. (s) III, 31. c.
XXII, 8. (t) IV, 16. & c. (u) VI, 17. 19. X, 18. XXVI, 24. (x) III, 32. c.
(y) X, 32. z. XI, 1. 20. XV, 8, 9. (z) sup. 16. (a) I, 4. b. (b) sup. 16.
conf. XI, 12. f. (c) V, 23. (d) IX, 3. Eccl. X, 3. (e) X, 4. b. XII, 11. 27.
XXVIII, 19. (f) ibid. & XI, 18. (g) II, 18. XIV, 19. Eccl. XII, 4. (h)
XII, 26. XVII, 7. Eccl. II, 15. VI, 8, 11. conf. XXVIII, 20. (i) X, 17. q.

27. Desidis^k, effugiet venatica præda, culinam:
Humanis opibus pretium^l labor improbus^m affert.
28. Semitaⁿ iustitiæ, vitam^o petit; avia, lethum:
A recti studii cursuⁿ mors exulat omnis^p.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Initium sapientiæ, in audiendo. 1. Custodiendum os, propter fructum. 2, 3. Non optandum; sed, laborandum. 4. Impius; mendax, & impudens. 5. Pietas, defendit: impietas, deserit. 6. In rerum usu, vanitas cedit veritati: ut tenebre luci, vel luna soli. 7, 8, 9. Superbia, fons litium, Ecclesiasticarum, Politicarum: sapientia modesta, fons consiliorum. 10. Vanitas, minuit: parsimonia, auget. 11. Spes, nondum impleta, cruciat; impleta exhilarat. 12. Contemptus, perniciēs: timor, salus. 13. Prudentiæ, origo, consultatio; actio, vitare culpam; effectus, omne bonum. 14, 15, 16. Legati opus, noxium, aut salutare. 17. Contumacia, tanquam incuria fugiendæ turpitudinis & damni, utrumque malum attrahit: obedientia, debellans utrumque, invenit gloriam. 18. Sapientiæ gustum obtinet, qui, Dei verbo pravi concupiscentiæ & consuetudini resistens, utitur sapientibus. 19, 20. Retribuuntur mala & bona, per compensationem, propagationem, privationem. 21, 22. Labor si sit sine iudicio, frustratur. 23. Parentum indulgentia, ex eventu odium. 24. Natura bonorum, cibo minime contenta; malorum, nullo. 25.

- F**ilius excellens, exempli dulce paterni
Fert specimen: nugans^r temnit meliora^s, nec audit.
2. Vir comedet fruges, quas feminat ore benigno;
Omne

(k) X, 4. Abstractum pro concreto, ut sup. 5. & 22. (l) I, 13, b. (m) X, 4. XII, 11, 24. (n) vid. 26. X. & I, 15, c. (o) III, 2, i. 16, 18, 22, n. Eccl. IX, 9. (p) III, 2, 3, 25, 26. XXX, 31, s. XXXI, 4.

PARALLELISMUS CAPITIS XIII.

(q) I, 2, c. (r) I, 22, n. (s) I, 7, q. inf. 13. & c. XIV, 2. & c. XIX, 16. & c. XXIII, 9. Eccl. VII, 5.

Omne bonum ^a: omne malum pariter, violentia ^u,
reddet ^x

3. Perverforum ^y animæ ^z. Vitam custodit in ore ^z,
Os qui custodit ^a; ne quâ huc, aut diffuat illuc:
Ostia passa gerens, terrorem ^b instare, stupebit.
4. Plurima captat, hians ^c, ignavi ^d spiritus ^z; at nil ^e
Obtinet: assiduorum animus pinguedine ^f ovabit.
5. Rumorem refugit, non certo ^g è fonte fluentem,
Justior: injustus, tetrum dispergit odorem
Invidiæ; seseque simul sordere nocendo ^h,
Non pudet immemorem.
6. Via quem tenet integra ⁱ fidum,
Sospitat incolumem constantia sancta ⁱ: ferorum
Sectatorem operum, vertigo sua impia vertit ^k.
7. Ostentat quidam se opulentum; qualis, in omni
Re propriâ, non est ^l: contrâ, simulabit hic, iste,
Pauperiem; multis qui opibus, scit parcere, partis.

L

8. Na-

(t) XII, 14. p. (u) III, 31. a. (x) I, 31. (y) II, 22. g. (z) X, 3. XII, 10.
XXI, 10. (z) conf. 4. 6. & inf. 18. II, 11. o. VIII, 32. XVIII, 21. XXI, 23. k.
(a) II, 11. (b) X, 14. XXVII, 18. (c) XIX, 22. XXI, 26. XXIII, 3. 6.
XXIV, 1. Eccl. VI, 2. AUGUSTINUS in Speculo ex Proverb. optime hoc
cum Vulgatâ reddit: Vult, & non vult, piger. (d) VI, 6. XII, 27.
(e) X, 5. XIV, 6. XX, 4. (f) XI, 25. q. (g) XI, 18. XX, 17. XXIX, 12.
XXX, 8. XXXI, 30. (h) XIX, 26. Eccl. X, 1. (i) I, 12. z. (k) quem per-
vertit moraliter, XI, 3. m. evertit pœnaliter: XXI, 12. XXII, 12. (l) XII, 9.
Eccl. I, 9.

8. Nacta virum egregium regina Pecunia, donat
Huic animam, pretio redimens ^m è casibus arctis:
Intereà absolvit paupertas ⁿ libera duris ⁿ
Vocibus auriculas, parcâ quæ forte fruuntur.
9. Lux divina probis succendit, nescia noctis,
Lumina ^o: lætitia at mundi, nocturna lucerna ^p est,
Nec splendor verus; subitâque extinguitur aurâ.
10. Discordes ^q sensûs dat sola, Superbia ^r, mater:
Consilii cupidos ^s unit, Sapientia, præses.
11. Divitias ^t, vano ^u postquam, vel origo, vel usus,
Inquinat; imminuet fatum: cumulabit ^v easdem,
Sub manibus sensim lectas, custodia casta.
12. Spes, quæ distentat longo præcordia voto,
Ægrotum cruciat pectus: vitalis ut arbor ^y,
In Paradisiacis, fuerat lætissima visu;
Auribus, optatum venisse, est tanta voluptas ^y.
13. Verba cohortantis cui sunt despecta ^z, peribit ^a
Inde sibi. neque enim nato, cui sensa dolosa,

Ulla

(m) VI, 35. X, 15. XIV, 24. XVIII, 11. XIX, 4. (n) X, 4. g. (n) *inreparationem non audire, physicè, vel judicialiter: sed, non audire moraliter. vid. sup. 1. & Eccl. VII, 5.* (o) IV, 18. (p) VI, 23. XX, 20. XXI, 4. XXIV, 20. XXXI, 18. (q) XV, 18. XVII, 19. XXVIII, 4. 25. (r) VIII, 13. XI, 2. XXI, 24. (s) XIX, 20. Philipp. II, 3. Jac. III, 13. &c. (t) I, 13. b. (u) XXI, 6. Eccl. I, 2. &c. (x) X, 4. 5. XII, 24. (y) III, 18. f. Ps. XIV, 7. CXXXVI, 1. (z) XI, 12. b. (a) X, 8. p. Eccl. V, 5.

- Ulla salus: sed qui, ut famulus, pia iussu ^b veretur ^c,
 Indolis & laudis pulchræ fert præmia certa ^d.
14. Lex ^e sapientis erit vitarum uberrima vena ^f,
 Dum vocat è mortis laqueis ^g vestigia retrò.
15. Principiis rectis gaudens solertia, fructum ^b
 Præsidiumque affert. gestantes perfida ⁱ corda,
 Inceptum peragunt iter, intractabile cultu.
16. Omnis mente sagax ^k, nullum cæco inscius ausu
 Aggredietur opus ^l: sua stulta expandere, stultus ^m
 Semper amat.
17. Prævus legatus ⁿ, denique fertur
 In mala præcipiti lapsu ^o. medicina ^p, fidelis
 Nuntius ⁿ.
18. Examen morum ^q qui deserit ^r; atrum
 Nomen ^s ei, ac rerum non parva ruina ^t, minatur:
 Qui servat ^u monitum ^x, maturus adibit honores ^y.
19. Post desiderium factum ^z, faturata cupido:

L 2

Sin

(b) I, 8. s. II, 1. III, 1. VI, 20. 23. XIX, 16. (c) Eccl. VIII, 5. (d) XI, 31. k. vid. LXX. (e) I, 8. s. (f) III, 2. i. 22. n. (g) I, 17. XII, 13. u. (h) III, 2. i. (i) sup. 2. II, 22. g. post. (k) XII, 16. (l) Eccl. II, 21. (m) XII, 15. 16. 23. (n) X, 26. XVII, 11. XXII, 21. XXV, 13. Eccl. V, 5. (o) XI, 5. XVII, 29. XXVI, 27. XXVIII, 10. 14. 18. Eccl. X, 8. (p) IV, 22. XII, 18. Eccl. X, 4. (q) I, 2. III, 11. &c. (r) I, 25. r. (s) III, 35. (t) I, 26. r. VI, 11. e. XII, 11. f. conf. XIX, 29. iudicium spernentibus parata iudicia. XXIV, 34. XXVIII, 19. Oppositum 1. Cor. XI, 31, 32. (u) II, 8. V, 2. (x) I, 33. (y) III, 16. c. (z) sup. 12. XIV, 14.

Sin desiderium fractum ^a est, dulcedine ^b vivâ
Spiritus exsuperat. Dementibus horrida pestis ^c,
Demigrare ^d malo de consuetudinis usu ^d.

20. Fit sapiens, si quis, mixtus sapientibus, hæret ^e
Ipsum lateri constanter. pabula quærens ^f

Cum

(a) Dan. II, 1. VIII, 27. (b) II, 10. III, 8. 24. XVI, 24. (c) III, 32. VI, 16. XI, 1, 10. XII, 22. (d) sup. 14. III, 7. (e) I, 5. i post. III, 31. XXII, 24, 25. AMBROSIUS Offic. I, II, c. XX. Plurimum prodest uni-
usque, bonis iungi. Adolescentibus quoque utile, ut claros & sapientes vi-
ros sequantur: quoniam, qui congregitur sapientibus, sapiens est: qui au-
tem cohæret imprudentibus, imprudens agnoscitur. Et ad instructionem
itaque bonis iungi, plurimum proficit, & ad probitatis testimonium. ostendunt
enim adolescentes, eorum se imitatores esse, quibus adhæserint: & ea con-
valescit opinio, quod ab his vivendi acceperint similitudinem, cum quibus
conversandi hauserint cupiditatem. Inde tantus Jesus Nave, quod cum non
solum eruditur ad legis scientiam Moysis copula, verum etiam sanctificavit
ad gratiam. Denique quum in ejus tabernaculo divina resfulgeret præsentia,
& videretur majestas Domini, solus erat in tabernaculo Jesus Nave.
Moyses cum Deo loquebatur, Jesus pariter nube sacra tegebatur. Presby-
teri & populus deorsum stabant; Jesus cum Moysè ad accipiendam legem
ascendebat. Omnis populus intra castra erat; Jesus extra castra in taberna-
culo testimonii. Quum columna nubis descenderet, & loqueretur cum Moysè,
quasi fidus adstabat minister. Nec exibat de tabernaculo juvenis, quum
seniores longe positi divina trepidarent miracula. Ubique igitur inter admi-
randa opera & reverenda secreta sancto Moysi individuus adhærebat. Unde
factum est, ut, qui fuerat socius conversationis, fieret successor potestatis.
Pulchra copula seniorum atque adolescentium: ut seniores consilio præva-
leant, juniores ministerio. Plerumque etiam virtutibus pares, dispares
ætatibus, sui delectantur copula; sicut delectabantur Petrus & Joannes. Nam
adolecentem legimus in Evangelio Joannem & suâ voce, licet meritis & sa-
pientiâ nulli fuerit seniorum secundus. Erat enim in eo senectus venera-
bilis morum, & cana prudentia.

- Cum fatuis *f*, inter residues confringitur una *g*.
 21. Ultrix persequitur *b* celeri pede poena scelestos:
 Respectat benefacta DEUS, bona quæque reponens *i*
 22. Mitibus atque bonis. Bonus & pia pignora, & horum
 Postera gens natos, hæredes scribere *k* perget:
 Copia *l* iniqui hominis, tectè adservabitur æquo *m*.
 23. Multum *n* adeò victûs præbere novalia nudis,
 Rectè culta *o*, solent: ubi non labor aptus *p*, egestas.
 24. Dum virgam *q* retrahit *r* pater, ultrò improvidus
 odit,
 Gnatum *t*, corrumpens crudeliter: auget amorem
 Veriùs in tenerum, prudens si accomodat illi
 Terrificam ferulam, matutinusque *u* domandi
 Ipse viam insistit *x*.
 25. Capitur cibus omnis honesto,

L 3

Ut

(f) X, 21, 2 med. XXII, 24. XXIII, 20, 21. XXVIII, 7. XXIX, 3. (g) XI, 15.
 Judic. XVI, 30. (h) V, 22. XI, 19. (i) XI, 18, 19. 27. XIX, 17. XXV, 22.
 (k) VIII, 21. (l) XII, 4. XXXI, 3, 10. (m) II, 7. XIV, 21. 31. XIX, 17.
 XXII, 9. XXVIII, 8. Eccl. II, 26. (n) XVI, 8. Eccl. I, 18. (o) XII, 11.
 XIV, 4. XXIV, 27. 31. XXVIII, 19. XXXI, 16. Eccl. V, 9. (p) I, 3. f. XII, 8. d.
 XVI, 8. Eccl. VII, 17. VIII, 5. X, 11, 15. CORNEL. à Lapide buc refert il-
 lud BASILII, homil. in ditescentes avaros: Sicut frumentum, in ter-
 ram cadens, luerum proicienti parit; sic & panis, in esurientem projectus.
 (q) X, 13. XXIII, 13, 14. (r) X, 19. u. (s) VIII, 36. e. XVII, 19. (t) XXII.
 15. III, 12. (u) I, 28, u. (x) XIX, 18. XXIII, 13. XXIX, 15. Sirac. XXX,
 1, &c.

Ut satiet stomachum^z, revocetque in corpore vires:
Indiget^a ingluvies, non unquam expleta^a, malorum.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Sapientia, exstruit: amentia, destruit. 1. Integritas, timor Dei: perversitas, contemptus Dei. 2. Sermo superbientis, vulnerat; sapientis, monendo sanat. 3. Non datur vacuum, nisi apud ignavos. 4. Quale verbum, talis homo. 5. Irrisor, querit sapientiam in cortice; ridens ea, quæ pertinent ad nucleum: nucleus sapientie, inventu facilis, sit difficilis, si ducibus ordinariis præfertur ejusmodi corruptor. 6, 7. Salus sapientis, meditatio veri: falsi excogitatio, impiorum perniciēs. 8. Pessima oblectatio, peccata per jocum vilipendere: optima, conjunctum recti studium. 9. Cor, [Spiritus hominis, 1. Cor. II, 11.] incommunicabile. 10. Familia exitium, malitia: flos, æquitas. 11. Arrogantia, periculosa. 12. Gaudium carnale, tristitiam magis auget, quàm minuit. 13. Inconstantia, pana sui ipsius. 14. Imprudens simplicitas, credulitate & freni defectu, in affectum prævium incidit. 15, 16. Vitia, prudentie opponuntur, iracundia, atque cunctatio; & hæc quidem vel malitiosa, vel stupida. 17, 18. Malorum modestia, hypocritica. 19. Opes, græte hominibus: miserationes, Deo. 20, 21. Misericordia & molestia, utiles sapientibus: insipientibus, nihil. 22, 23, 24. Verum testimonium, opus divinum: fallax, Diabolicum. 25. Timor Dei, optima hereditas, & securitas. 26, 27. Principis honor, subditorum frequentia. 28. Longanimitas, signum sapientie. 29. Invidia, infelix. 30. Cultus Dei, spectatur ex affectu erga miseros. 31. Conscientia, opprimit, erigit. 32. Cor renatum, sedes sapientie; non, ratio corrupta. 33. Societatis humana gloriæ, in justitiâ & misericordiâ versatur. 34. Ministrorum laus, prudentia. 35.

ECce! domum ædificat^b sapientum provida
matrum^c

Cura:

(y) III, 10. XII, 11. XX, 13. XXVIII, 19. conf. XIV, 10. o. (z) X, 3. XI, 17. XII, 10. Eccl. III, 12, 13. V, 18. VI, 2, 3. (a) conf. XXXI, 11. (a) sup. 4. XVIII, 20. Eccl. V, 9. VI, 3.

PARALLELISMUS CAPITIS XIV.

(b) XXIV, 3. (c) Enallage emph. plur. adjectivi; ut substantivi, I, 20. k.

- Cura: suis manibus, Dementia ^d, diruit ^e ædes.
2. Tramite qui incedit certo ^f virtutis, & ora
Sursum erecta ^f gerit; DOMINUM pietatis honore ^g
Prosequitur: sed, Eum, divini lumine Verbi
Posthabito, spernens ^h; secum pervertit ⁱ hic isto
Quamque errore viam, ac cultorem Numinis
horret.
3. Ore viri infani, fastus ^k, quasi fustis, amara
Verbera verborum eructat: taciturna loquelæ
Septa ^l, sagittiferos Sophiæ tutantur ^m alumnos.
4. Sicubi non ⁿ ierint tauri; præsepe vacabit,
Tædia munditiæ pariens ^o: proventibus implet ^p
Horrea, cùm victor validus bos imperat arvis ^p.
5. Fidus amore Dei testis ^q, non falsa loquetur:
Qualia deproperat, mendax ^r, efflare malignis
Faucibus.
6. Indagat ^s Sophien derisor ^t: at ipsa
Haud usquam comparet ei; nec clara videndam

Huic

conf. 3. 9. XI, 26. XVI, 13. n. XXVII, 16. XXVIII, 1. (d) V, 23. (e) XI,
11. b. (f) infr. 9. II, 7. b. IV, 11. X, 9. (g) XIII, 13. Eccl. VII, 18. (h)
inf. 14. 21. I, 7. XI, 12. b. (i) I, 22. & c. II, 15. III, 32. (k) XVIII, 12.
XXIX, 23. (l) V, 3. X, 13. 18. 21. 32. (m) IV, 6. VI, 22. XIII, 3. (n)
infr. 28. V, 23. VIII, 24. XI, 14. XXVI, 20. c. (o) XII, 23. XV, 26.
XXIV, 30. (p) III, 9. 14. XII, 11. XIII, 23. XXVIII, 19. (q) XI, 18.
XIII, 17. XX, 6. (r) infr. 25. VI, 19. (s) II, 4. (t) conf. 9. I, 22. n.
III, 34.

Huic se offerre potest ^u, promptum est, prudenter
agenti ^x,

Ejus adire fores oculisque scienda ^y tueri.

7. Te, si illaudati, conspectu noxia, tangit
Umbra viri, ne siste gradum; te subtrahe ab illo ^z.
Cur verò dubitas, licitis pendere labrorum ^a
A rivis, quorum doctrina tot agmina potu
Irrigat?

8. Ante alias partes, prudentia cauti ^b
Perspexisse ^c studet, quod iter ^d meditatur eundum,
Coelorum rerumque memor: contrà, una fefellit
Incautos ^e, feritas ^f; nihil explorare quòd ausint
Luce piâ, verùm arte doli ^g confundere cuncta.

9. Quisquis delirat ^h, delicti nomine lusum ⁱ
Exercere solet, vel eidem inducere honesti

Affi-

(u) I, 26. r. XIII, 4. XXIV, 7. HIERONYMUS in b. l. Ideò derisor sapien-
tiam, quam querit, non invenit: quia & si aperte contra illius stultitiam
disputando incedas, nescit intelligere, quæ dicis. Ut Arius, qui verbum con-
substantialitatis in Patre & Filio, nusquam in Scriptura inveniri posse con-
tendebat; quum ei manifestè scriptum objiceretur: Ego & Pater unum su-
mus. Et, Deus est Verbum: & cetera talia. Ideò doctrina prudentium
facilis est; quia labia prudentiæ sapientia: id est, quia labia, quæcunque
prudentiæ moderamine reguntur, de sapienciâ solum loqui & audire dulce
habent, ejusque meditationi operam dare satagunt. (x) I, 5. X, 13. (y)
conf. 7. I, 4. b. (z) I, 10. 15, 16. III, 31. IV, 14, 15. XIII, 20. XXII, 24. (a)
X, 18. XVI, 3. (b) XII, 16. (c) I, 2. d. (d) I, 15. e. (e) conf. 9. I, 7. 22.
(f) V, 23. (g) XII, 17. (h) conf. 8. Distributio per enall., ut v. 1. (i) conf. 6.
& II, 14. IX, 12. X, 23. XIX, 28.

Affictam speciem: manifestæ gratia ^k laudis
Excolitur recti studiosos ^l inter amicos.

10. Infelicem animi, curisque ingentibus ægrum ^m,
Proximus haud penetrat: solum cor ⁿ novit ^o acerbi
Vulneris affectum, qualis se & quantus hic urat ^p.
Sic neque cum læto sensu interiore valebit
Se miscere ^q alius, suavem nec cernere flammam.
11. Maturè scrutare domum, ! domus impia, tandem
Eruitur ^r subito; sanctâ florente ^s tabernâ ^t.
12. Exquisita viro ^u sua semita sæpe videtur ^x:
Exitus ^y inde tamen sæpe avia mortis ^z habebit.
13. Quondam etiam risus ^a, premit altum mente
dolorem
Irritus ^b: extremoque ^y redit post gaudia mœror ^b.
14. Corde vago aversus, mox, ut satur ^c, odit
amata:
Vir bonus incepti fructum, sibi pabula, sentit.

M

15. In-

(k) X, 32. XI, 1. (l) *sup.* 2. II, 7. b. (m) XXXI, 6. (n) II, 10. VIII, 5.
Eccl. I, 16. (o) *notitia prædictâ, seu experimental. conf. inf.* 18. I, 4. b. XVII,
10. 24. 27, 28. XXII, 17. XXIV, 4. XXVII, 23. XXVIII, 2. 5. XXIX, 7.
(p) *vid. sup. m.* Eccl. VII, 26. (q) XX, 19. XXIV, 21. (r) XXI, 12. 2. Pf. XLIX,
12. 15. (s) XI, 28. Pf. XCII, 14. (t) III, 33. c. (u) XV, 23. XX, 6. Eccl.
VI, 2. (x) XII, 15. XX, 11. (y) *conf.* 12. & 13. V, 4. (z) VII, 27. XVI, 28.
(a) I, 26. III, 34. VIII, 30, 31. XX, 1. XXVI, 19. XXIX, 9. XXXI, 25. Eccl.
II, 2. c. (b) I, 26. XV, 31. XVII, 22. XVIII, 14. Eccl. VI, 5, 6. (c) I, 31.
XIII, 25. y. XIX, 23. XXV, 16. XXX, 9.

15. Incautè simplex ^d, auditu animoque supino
Credulus est cuius sermoni ^e: callidus ^f, omnem
Internum, externum, gressum prædiscere curat ^g.
16. Multa timet prudens, fugiens à fonte malorum:
Arma alter capiens, nec sat rationis in armis,
Transilit ^h æqua, sibi præfidens, luminis expers.
17. Ira furore cito quem corripit ⁱ, ausa pudenda
Exsequitur: nec non feriunt odia anxia tardum,
18. Versantem latebras ^k. rudibus, languore superbo
Obtusis ^l, nihil est reliquum ^m, nisi inepta stuporis
Arbitria ⁿ: ast dociles ^o, sibi cognitionis ^p honorem
Circumdant varium; ceu laurum, & moenia celsa ^q.
19. Ante piorum almas facies demittere colla ^r,
Assuescunt aliquando mali; labisque tenaces,
Ut justum expectent, & limina & atria servant.

20. Omnis

(d) I, 4. 22. IX, 4. 16. (e) XIII, 5. XXV, 2. Eccl. I, 8. 10. ATHANASIUS,
Orat. I. contra Arianos. Qui errores tuentur, præ se ferunt, se prosequi
ac proferre dictiones Verbi Dei; veluti Diabolus, ipsorum pater: ut inde
rectum sensum habere videantur. Ceterum, persuadendo miseros deducunt
eò, ut diversa alienaque à Scripturis sentiant. In singulis hæresibus, ita
transfiguratus Diabolus, dictiones subjicit plenas dolo. De quibus Dominus
dixit: Pseudochristi & Pseudoprophetae excitabuntur, ut in errorem multos
inducant. (f) conf. 18. XII, 16. (g) I, 2. 15. e. II, 5. 9. (h) XXII, 3.
(i) conf. oppositum inf. 29. XV, 18. XVI, 32. Eccl. VII, 8. (k) XII, 2. p.
(l) I, 4. g. (m) III, 35. h. (n) V, 2. 3. & c. (o) sup. 15. f. (p) I, 4. h.
(q) I, 9.

20. Omnis homo, ac, olim meritis devinctus, amicus^r
 Pristinus, auxiliis orbum fastidit egenum^s:
 Cinctum opibus^t, plerique avido amplexantur amore.
21. Aspernans^u miserum fratrem, se crimine grandi
 Polluit^v: afflictos^x miserantibus excipit ulnis^y,
 Quem Superi esse volunt bis terq; quaterq; beatum.
 Diligis igniculum talem, prægnantiaque isto
 Viscera, si DOMINI promissa ingentia credis^z.
22. Nonne^b (fatere lubens!) nimio plus turpibus
 errant^c
 Consultis, secum qui pernicioſa volutant^d?
 Gratia, vera salus^e, ibi sunt, ubi commoda cordi^f!
23. Quæque, operis studio conjuncta, molestia^g, victus^h
 Reliquias augetⁱ: sin è bipatentibus oris
 Verba volant portis, tantum penuria edendi^k
24. Gliscit, & in pejus ruit. Haud injusta micantes
 Divitiæ, sua sunt sapientibus apta corona^l.
 Stultitia ignaros quocunque labore fatiget,
 Stultitia^m est; quoniam sese non effugit usquam.

M 2

25. Per-

(r) II, 18. Eccl. XII, 4. (s) XVII, 17. d. e. (t) X, 4. g. (u) XI, 12. b. (v) XI, 31. XIII, 22. Eccl. VII, 26. VIII, 12. (x) III, 34. (y) inf. 31. XIX, 17. (z) III, 2. i. 13. Eccl. X, 17. (a) Vid. Vulgata. (b) VIII, 1. XXII, 20. Eccl. VI, 6. (c) VII, 25. (d) III, 29. y. (e) III, 3. (f) II, 2. c. (g) X, 22. (h) Eccl. III, 19. (i) VI, 6. XII, 24. XIII, 4. (k) VI, 10, 11. XI, 24. (l) sup. 18. q. III, 2. i. 16. VIII, 18. XII, 4. XIII, 8. Eccl. VII, 11. (m) sap. 8. 17. V, 23. Antanaclassis, ut XXIV, 10. XXX, 33.

25. Perdurante fide, præstat cœlestia testis "
 Eripiensque^u animas, meritis super æthera scandit.
 Quantum is vera urget; tantum mendacia jactat^p
 Fraudis^q amans.
26. Constat fiducia^r robore firmo,
 Quam JOVÆ timor^r accendit: manet instar asyli
 JOVA, verenti Ipsum; portusque nepotibus idem est.
27. Fons, metus^r ille DEI: fons, cujus vena^r perennem
 Profilit in vitam, solvens lethalia vincla "
 28. Millibus in multis majestas regia^u fulget:
 Terrorem maciemque^x infligit rara^x caterva.
29. Longius irarum à stimulis qui cedit^y, habenas

Con-

(n) sup. 5. XII, 17. XIV, 5. (o) II, 12. (p) sup. 5. VI, 19. XII, 17. (q) IX, 13. XII, 27. (r) inf. 32. III, 5. l. (s) sup. 6. IX, 18. b. (t) X, 11. XIII, 14. (u) XI, 9. XIII, 14. (v) inf. 35. VIII, 15. 7. (x) X, 14, 15. 29. XIII, 3. (y) conf. sup. 4. n. XXVI, 20. (y) sup. 17. i. CHRYSOSTOMUS in ad Ebr. hom. XXII. Ira maximè est ignis, est flamma, arripit, tollit, incendit. Nos verò lenitate & patientiâ eam extinguamus. Quomodo enim candens ferrum, aquâ tinctum, ignem perdit: ita ira, si in lenem & patientem incidet, patientem nihil ledit; sed magis juvat, & ipse evadit magis continens. Lenitati enim & patientiâ nihil potest equiparari. Nam qui est ejusmodi, contumeliâ nunquam afficitur: sed, sicut non sauciantur corpora adamantina, ita nec hujusmodi animæ. Sunt enim superiores jaculis, Excelsus enim, & adeò excelsus est is, qui est lenis & patiens, ut ne plagam quidem à plagâ accipiat. Quando ille offeratur, tu ride: ride autem non aperte, ut non irrites; sed in animâ, seu apud te, ride propter te. Etenim de pueris, quando nos cum irâ percusserint, tanquam se ulciscetes, ridemus. Si ergò riseris, tantum inter te & illum intererit, quantum inter puerum & virum. Sin autem offeraris, factus es puer. Pueris enim insipientiores sunt, qui irascuntur. Si quispiam puerum viderit offeratum, nonne irridet? Qui autem

- Consilii prudens premere, & dare novit; & audit
 Aurigam hunc currus: brevis ac contractior æstum
 Spiritus effundit, deliramenta ⁊ sub auras
30. Conspicienda levans. Cor rectum & lene^a, medelam
 Carnibus, atque ævum^b confert: sed, in ossibus imis,
 Invidia^c infelix, putredine sævit edaci^d.
31. Crimina in Autorem^e miseri jacit impia^f, quisquis
 Attenuat^g tenuem^h: summi Genitoris honorat
 Imperium, qui, propter Eum, miserescit egentisⁱ.
32. Conscia mens sceleris, sortemque animamque
 labantem^j
- Impellens quatiet: justi integra^k, morte sub ipsâ
 Firmatur^k, fatis solantibus atra rependens.
33. Dic mihi, ubi obtineat Sapiencia vera quietem,
 Pacatam stabilemque? haud in ratione, nec ore:
 Verum, in corde^m pio, divina, humana scientis^m.

M 3

Hic

pusilli, inquit, est animi, est valde insipiens. Qui est igitur insipiens, est
 puer: & qui est, inquit, lenis & patiens, est multus in prudentiâ. Prov.
 XIV, 29. conf. III, 31. a. c. XV, 1. [y] conf. XXVIII, 16. 20. 27. [z] sup. 2. m. 4. [a]
 Eccl. X, 4. [b] III, 2. IV, 22. [c] VI, 34. XXVI, 4. Eccl. IV, 4. [d] XII, 4.
 [e] XXII, 2. [f] XVII, 5. [g] XXII, 16. 22. XXVIII, 3. 17. Eccl. IV, 1. V, 7. VII, 7.
 V, 7. VII, 7. [h] XVII, 5. XIX, 17. XXII, 9. 16. XXVIII, 8. 11. XXX, 14.
 [i] Eccl. XI, 2. [j] XXX, 14. XXXI, 9. [k] I, 12. 2. [k] sup. 26. r.
 XXX, 5. [l] Eccl. VII, 9. [m] supra 6. x. 10. 29. I, 5. i. post. II, 2. IV, 23.
 p. post. X, 13. XIII, 20. XVI, 9. 21. XX, 9. k. XXII, 15. 17. 18. 19. Pf. XXV, 14.
 LI, 8. 1. Cor. II, 6, 7.

- Hic latuisse, patet; quoties inopina, relucens
 Cœcorum in medio, venit inde facemque ministrat.
34. Justitiæ cultus, gentem super axe locabit^o;
 Atque inter populos, benefacta^p, piacula^q fient:
 Omne nefas, hominum consortia, turpia reddit.
35. Gratia regalis^q notum gravitate^r ministrum
 Protegit: irritat furias^s, qui causa pudoris^t.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

*Sermonis moderatio, & disciplinam, & doctrinam, juvat. 1, 2. Dei omni-
 præsentia, omniscientia, meditanda. 3. Lingua, bonum, & malum. 4.
 Prudentia, non sine obedientia. 5. Benedictionis solidæ solus particeps
 justus. 6. Ex bono thesauro cordis [Matth XII, 35.] bona. 7. Sacra,
 & bona opera malorum, mala coram Deo. 8, 9. Castigatio, non mala;
 nisi fugienti & ipsam & sapientes, Dei oculos minime effugienti. 10, 11,
 12. Cor latum, auget valetudinem; eruditum, scientiam. 13, 14. Ma-
 lum paupertatis, mutatur in bonum, bonitate internâ, timore Dei, & amo-
 re hominum. 15, 16, 17. Iracundiæ signum, discordia. 18. Docilis soler-
 tia vincit omnia. 19. Natorum sapientiæ documentum, pietas in paren-
 tes. 20. Consilio debetur salus, privata & publica. 21, 22. Oris opportu-
 nitas. 23. Spes viva, sursum: mortua, deorsum. 24. Opus Dei; su-
 perbos evertere, viduas defendere. 25. Verba, tam interna, quàm exter-
 na, purganda. 26. Avarus, seipsum perdit. 27. BERNHARDUS: Ver-
 ba bis ad limam, antequam semel ad linguam. 28. Præsentia regni
 gratiæ. 29. Auribus fama, quod lux oculis. 30. Obsequii voluptas, vita
 ipsa corporis atque animæ. 31, 32. Fons, timor Domini; sapientiam pa-
 riens, dummodo patientia ante gloriam præsetur. 33.*

Ira-

[n] Eccl. IX, 14, 16, 17. [o] 29. III, 16. c. [p] III, 2. & c. XVI, 6. XX, 28.
 XXI, 21. [q] Exempl. Genes. XXXII, 21. [q] sup. 28. u. [r] X, 5. [s]
 XVI, 14. XIX, 12. XX, 2. XXI, 24. [t] X, 5. k. XVII, 2.

- I**rarum ^c reprimat, responsum ^a mollius ^a, ignes:
 Sin dolor ^x elicitur dicto, furor ^c altius inde
 2. Offensis animis surgit. Dignissima scitu
 Dona, tenenda ferens, ornabit ^y vocibus ipsis,
 Lingua peritorum: rudium os incondita ^z vulgat.
 3. Omnia, plena deo: neq; enim locus ullus habetur,
 Quem non perlustrent sanctissima lumina jovæ
 Excubiis, speculata malosque bonosque per orbem ^a.
 4. Lingua, bonum atque malum: tanta hæc medicina
 benigno
 Munere, ut arbor eam designet vivida ^c fructu.
 At contrà, alterius sub corde effringitur ^d imo

Spi-

(t) *Inf.* 18. VI, 34. z. XII, 16. f. XIV, 29. y. (u) *inf.* 23. 28. I, 28. r. (u) IV, 3. XXV, 15. (x) V, 10. XIV, 23. (y) XV, 13. XXX, 29. (z) XIV, 24. AMBROSIIUS ad Ps. XXXVI. in b. l. Labia sapientium alligata sint sensu: eò quòd omnia, quæ loquuntur, vero sensui convenire videantur, & sensus sui prudentiâ intelligant, quæ loqui debeant, vel tacere: ut, quæ silenda sunt, cohibeant claustro quodam nexuq; labiorum: in iis autem, quæ oporteat dici, labiorum vincula resolvantur. Item, *Epist.* I. III. ep. 1. Fulgeat sermonum tuorum manifestatio, intellectus coruscet, & alloquium tuum atque tractatus alienâ non indigeat assertione; sed sermo tuus velut armis suis sese ipse tueatur, nec ullum verbum tuum in vanum exeat, & sine sensu prodeat. Est enim illigatura, quæ constringere solet animorum vulnera: quam si quis rejicit, desperatam sui prodit salutem. Et ideo circa eos, qui gravi ulcere vexantur, utere oleo sermonis; quo foveas mentis duritiam, oppone malagma! adijunge alligaturam salutaris præcepti, ut vagos & fluctuantes circa fidem, vel erga disciplinæ observantiam, nequaquam soluto animo & remisso vigore patiaris perire. (a) V, 21. XXII, 12. XXIII, 26. XXIV, 12. 18. 2. Paral. XVI, 9. (b) IV, 22. XII, 18. (c) III, 18. f. (d) XVI, 18. XVIII, 12.

Spiritus ^c, impietas ^f vibrat si tela per illam.

5. Insipiens, stimulum ac retinacula cauta ^g parentis
Excudit ^b: interea hic monitis porrò increpat, urget,
Obsequii immemorem, memoremque: exercita donec
Custodem officii major vigilantia ⁱ laudet.

Vis animi aucta nitet, quando incrementa patefcunt
Moribus è justis. mala stirps, radice carebit ^k.

6. Justi iusta domus ^l, gaudet munimine ^m magno:
Dives opum variarum. hominis proventus ^l iniqui,
Turbatur ⁿ penitus.

7. Sapientum labra ⁿ, salubris
Doctrinae segetem largo de pectore spargunt :
Non ita cor fatuum.

8. Mera sunt fastidia ^p JOVÆ,
Sacra malignorum ^p: recta ^q pietate precantes,
Thura adolent DOMINO, castis benè olentia tœdis ^r.

9. Huic etiam, via ^s quæque mali, res dira ^p: nec ullum,
Justitiam ^t nisi qui sectatur ^u, diligit ipse,
Ipse Amor; ipse autor, quorum oblectatur amore.

10. Virga

(c) XVII, 22. Eccl. XII, 7. (f) XI, 3. (g) I, 8. r. IV, 1. XIII, 1. (h) I, 32.
(i) I, 4. g. (k) LXX. & Vulg. (l) III, 14. 33. X, 16. XIV, 11. XXI,
12. 2. Eccl. V, 9. (m) XXVII, 24. (n) inf. 27. XI, 17. 29. (n) V, 3.
g med. (o) XIV, 7. XX, 8. 15. (p) inf. 26. XII, 22. x. conf. XXI, 27.
XXVIII, 9. (q) II, 7. b. [r] XII, 22. y. [s] I, 15. c. [t] X, 2. & c.
[u] XI, 19.

10. Virga coërcentis ^x, sæva atque molesta videtur
Poena, relinquenti callem ^y: sed, plena salutis
Est tibi; nam si odio est ^z censura, necem ^a attrahis
ultrò.
11. Mortis & inferni penetralia nulla JEHOVÆ
Clausa, nec ante DEUM sua regna *School* ^a & *Abaddon* ^a
Occultare queunt: quantò magis ^b inspicit Ille
12. Intima ^c Adamigenûm! Monitorem ^d nescit amare ^e
Virtuti illudens ^f: prudentum hic defugit ora.
13. Exhilarat faciem ^g cor lætum ^b: at corde sub ægro ^h
Spiritus, obnixus duris, mœrore fatiscit ⁱ.
14. Cor, præstans animi ^k, tanquam venator, inhærens
Mente, sciendorum rimandis artibus, instat ^l.
Cor depascuntur ^m, quæ, non innoxia, verba
Stultorum ⁿ os leviter pascunt.

N

15. Sint

(x) III, 11. t. (y) II, 13. q. (z) V, 12. 23. XII, 1. XIII, 18. XV, 5. (a) I, 12. XXVII, 20. XXX, 16. [Apoc. IX, 11.] status perditorum; mortuorum & damnatorum. GEIER. (b) XI, 13. (c) Ps. CXXXIX, 2. & c. (d) I, 23. p. (e) I, 25. r. (f) I, 22. n. (g) Eccl. VII, 3 (h) X, 10. (i) XIV, 13. XVII, 22. XVIII, 14. Eccl. VI, 5, 6. ATHANASIUS, Apolog. ad Constantin. Observa, num vultu quoque sycophantiam prodant: is enim iudex est conscientie. Et scriptum est: Animi securi latique vultus floridus; idem contra in tristitia mæstus. Ita quoque insidiantes Josepho ipsa conscientia redarguebat: & Labanis in Jacobum malignitas ex fronte apparebat. (k) inf. 31, 32. I, 5. i post. XIV, 33. (l) II, 4. Eccl. VII, 25. 28. XII, 10. (m) VI, 32. X, 13. XI, 12. (n) III, 34. g. XXII, 22. c. XXX, 14.

15. *Sint pauperisⁿ omnes,
Continuique dies, cumulati mole malorum^p:
Pectore qui bonus^r est, peragit convivia^r semper.*
16. *Relligione piâ^s gaudens, mortalis egestas^t;
Thesaurum^u ingentem superat, cui cura, tumultu*
17. *Pressa, subest. Si mandis olus, patienter, amicè^x;
Profuerit, pinguem te posthabuisse juvencum,
Quem tumidus livor tibi de præsepibus^y offert.*
18. *Vir temerè exardens^z, flammantia jurgia^a miscet^b:
Comprimit ac sedat litem, qui tardus ad iram^c.*
19. *Ignavo occurrit via, ut aspera & obsita spinis
Sepes,*

(n) V, 23. XI, 17. 29. XIII, 20. (o) X, 21. (p) conf. XX, 14. Eph. V, 16. Eccl. 1, 13. II, 17. VI, 8. (q) Res eadem XXIX, 6. Eccl. IX, 7. (r) conf. sup. 13. Eccl. VII, 2. (s) De Timore Dei, conf. XIV, 26, 27. XVIII, 10. (t) XVI, 8. Eccl. IV, 6. (u) VIII, 21. (x) Ad vers. 16, 17. conf. XVI, 8. XVII, 1. Timori Domini, concinnè annexa, dilectio proximi. GEIER. conf. III, 27. XI, 17. q. AMBROSIUS, de Officiis lib. II, c. 2. Suave est, non pecuniæ, sed gratiæ studere. Verùm hoc malum jam dudum humanis influxit mentibus, ut pecunia honori sit, & animi hominum divitiarum admiratione capiantur. Inde se immergit avaritia, veluti quædam bonorum aviditas officiorum: ut homines damnum putent, quidquid præter morem impenditur. Sed etiam in hoc adversus avaritiam, ne quod asferre possit impedimentum, prospexit Scriptura venerabilis, dicens: Quia melior est hospitalitas cum oleribus. Et infra c. XVII, 1. Melior est panis in suavitate cum pace. Non enim prodigos nos esse docet scriptura, sed liberales. Largitatis enim duo sunt genera; unum liberalitatis, alterum prodigæ effusionis. (y) XIV, 4. (z) sup. 1. t. XVI, 14. XXII, 24. XXIX, 22. (a) III, 30. 2. sec. (b) XIII, 10. q. XXVIII, 4. 25. XXIX, 22. (c) XIV, 29. XVI, 32. XXV, 15.

Sepes, quam manibus nemo audet tangere nudis ^d:

Semita difficilis, gnavis est strata, levata ^e.

20. Conciliat, natus sapiens, augusta parenti ^f

Gaudia: inanis homo contristat matris honorem ^f.

21. Cordis inops ^g, rerum stolido ^h lætatur ⁱ abusu:

Mente sui compos ^k, tenditque fovetque, virili

Se regere ^l auspicio, Verbiq̃ue incedere ^m ductu.

22. Consilio cessante ⁿ, retrò sublapsa feruntur

Proposita in nihilum ^o, si quem spectata reliquit

Auctorum gravitas ^p: patribus molimina multis ^q

Explorata, immota manent, virtute suâ stant ^q.

23. Lætitiâ sibi quis, benè respondere ^r paratus,

Ore ^s parat. vox apta loco, pars quanta ^t bonorum!

24. Postquam est interiùs lucis scintilla recepta ^u;

Ad vitam in cœlis positam ciet ardua sursum ^x

Te via ^y, ne inclinans orci lacrymabilis antra

Inferiora petas.

N 2

25. Quas-

(d) XIII, 4. XX, 4. XXII, 13. XXVI, 13. (e) IV, 8. XIV, 6. XVI, 17. (f) X, 1. XVII, 21. XIX, 26. XXVII, 11. XXIX, 3. (g) X, 1. 2. (h) VI, 32. x. (i) sup. 2. z. V, 23. &c. (j) X, 23. 32. XIV, 9. XXI, 15. (k) sup. 14. i. X, 23. d. (l) III, 6. IX, 15. (m) II, 13. XI, 5. (n) III, 32. d. (o) XII, 7. Eccl. XII, 5. (p) XX, 18. (q) XI, 14. XIV, 28. XXIV, 6. (r) inf. 28. I, 28. t. XXIV, 26. (s) VI, 2. XII, 14. XIII, 2. (t) XVI, 16. XXII, 21. XXV, 11. Eccl. VIII, 5. (u) II, 10. X, 19. XIV, 35. (x) Eccl. III, 21. (y) I, 15. e. II, 19. V, 6X, 17. XII, 28.

25. Quassare ac vertere ab imo^z
 Tecta superborum^z; &, viduæ defendere sortem
 Limitibus^a firmis: hæc utraque cura JEHOVÆ.
26. Conspicit, indignans^b, hominis commenta scelesti^c,
 JOVA: probat liquidum sermonem^d, ut munda^e
 metalla^e.
27. Si tu inhias^f quæstum^f, quæris turbare^g: quid autem?
 Nempe, domum^h ipse tuam. Vivet, qui fortiter oditⁱ
 Munera: qui sacrum doni execratur amorem.
28. Integer, eventus varios secum antè volutat^k,
 Quàm reddat responsa^l. fluunt mala, ab ore malorum.
29. Longo intervallo DOMINI clementia distat
 Pravorum à votis: idem suspiria justa,
 Qualia fert pietas, indulgentissimus haurit^l.
30. Lux oculorum hilaris^m, tacitâ dulcedine mulcet

Vi-

(z) II, 22. XIV, 11. (a) XXII, 28. XXIII, 10 (b) sup. 8. III, 32. c. (c) III, 29. y. XII, 5. XXI, 5. (d) III, 17. XVI, 23, 24. (e) XIV, 4. XVI, 2. XX, 9. k. XXII, 11. XXX, 12. Eccl. IX, 2. (f) I, 19. conf. XXVIII, 16. XXX, 9. (g) sup. 6. n. (h) XIV, 11. (i) VIII, 36. e. (j) IV, 7. XVII, 8. 23. XVIII, 16. Eccl. VII, 7. Huic versiculo quæ verba adduntur à LXX. & Vulgato, sunt ipse cap. XVI. versiculus 6. cujus mens generalis omnino & avaritiam redarguit. [k] VIII, 7. conf. XXV, 4. [l] sup. 23. r. [l] sup. 8. Ps. CXLV, 18. AMBROSIIUS, de Officiis lib. I. c. 41. Non solos Dominus audit loquentes, qui audiebat Moysen tacentem. Plus audit tacitas cogitationes suorum, quàm voces omnium. Lingua flagellum times, flagellum sanguinis non times? Habet & sanguis vocem suam, quâ clamat ad Deum, sicut clamavit in Abel. (m) XVI, 15. Eccl. XI, 7.

Viscera. Fama favens ⁿ, artûs, pinguedine sanâ ^a
Instaurans, reficit.

31. Quando emendantia dicta ^p
Auris amat, vita est: quæ pernoctabit ^q avara
32. Prudentum in medio ^r. postponens ^s talia, spernit ^t
Seque suamque animam ^u; retinens ^x, cor obtinet ^y
altum.
33. Fœcundus, JOVÆ timor ^z, est; divinitus auget
Ingenium: at, superanda humilis ^a fortuna ferendo.
Sic te viva manet tolerandæ gratia vitæ ^b!
Sic te æterna manet melioris gloria ^c vitæ!

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Cor & os humanum, in DEI manibus. 1. DEUS scrutatur hypocrisin. 2. Eundem consulere & implorare, consilium optimum. 3. Nexus judicialis rerum omnium, æternus. 4. Communio arrogantium, rebellis. 5. Expiatio apud Deum nulla, nisi cum resipiscentiâ. 6. Reconciliatio inter homines vera, opus gratiæ Divinæ. 7. Paupertas sancta, fors eminens. 8. Consultatio interna, regitur à providentiâ. 9. Divinum est opus, & in judicio regio, & in privatâ negotiatione: justitiâ omne officium stabilitur. 10, 11, 12. Quàm jucunda Regum gratia, tam terribilis eorum ira: sermonis sapientia, hanc sedat, illam conciliat. 13, 14, 15. Sapientia & intelligentia,

N 3

- (n) XXV, 25. Eccl. VII, 1. (o) XI, 25. q. XIV, 30. XVII, 22. (p) sup. 24. I, 23. p. (q) XIX, 23. (r) sup. 14. (s) I, 25. r. (t) III, 11. VIII, 36. c. (u) VI, 32. VIII, 36. XI, 17. XIX, 8. (x) I, 33. IV, 1. XII, 15. (y) I, 5. m. Oppof. VI, 32. IX, 8. z. XIX, 8. Eccl. X, 3. (z) conf. 31. IX, 10. b. (a) III, 33. 34, 35. Oppof. XVI, 18. (b) II, 21. III, 2. i. 8. IV, 12, 13. VIII, 34. IX, 11. X, 8, 9. 28. XI, 7. XII, 10. XIII, 9. 25. XIV, 14. 19. 26. XXII, 4. Eccl. VI, 2, 3. (c) conf. III, 16. c. XVIII, 12. XXVIII, 5. Eccl. XII, 14.

tia, auro & argento præferenda. 16. Fugiendo malum, vita custoditur. 17. Spiritus humilis, videt: [1. Cor. X, 12, 2. Petr. I, 9.] cæcutit, inflatus, 18, 19. Intelligentia, ad bonum ducit: confidentia, ad summum bonum. 20. Cordis sapientia, oris suavitas; fons vitæ, & docti eloquii; dulcis ac salutaris. 21. -- 24. Arrogantia, periculosa: exemplum, in laboribus. 25, 26. Perversorum actiones: signa. 27. -- 30. Senectus, corona. 31. Fortitudo maxima, dominari affectibus. 32. Sortitionis divinitas. 33.

Disposuisse ^d animo, dicenda, neganda, gerenda;
Sunt hominis partes: linguæ responsio ^e, pendet
A DOMINO.

2. Arrident vestigia quæque viarum
Cuique sua, ante suos oculos; quasi pura ^f: sed ipse
Spirituum Pater est, verè hos qui ponderat ^g unus.
3. Volve, advolve ^h, operum ⁱ quæ sunt peragenda,
JEHOVÆ!
Digeret ille tuos; digestos, ille jubebit,
Consilii esse tui stabiles firmosque recessus ^k.
4. Condidit hunc Orbem Divina potentia miro

Or-

PARALLELISMUS CAPITIS XVI.

(d) Conf. 2. 9. IX, 2. (e) I, 28. conf. 4. l. (f) XII, 15. XIV, 12. XX, 9, k post. 11. XXI, 2. 8. (g) XVII, 3. XIX, 21. XXI, 2. 9. XXIV, 12. (h) inf. 26. u. III, 5. l. (i) Eccl. III, 22. IX, 6. HIERONYMUS, in b. l. Domino opera nostra revelamus; quando eum, quem nihil latere novimus, in cunctis, quæ agimus, in memoriam reducimus, atque Illius in omnibus flagitamus auxilium: & cum hoc devoti agimus, fit, ut non opera eadem tantummodò, sed etiam internæ nostræ cogitationes, Illo dirigente, procedant. (k) inf. 12. I, 25. 9. IV, 26. XII, 3. 7. 19. XV, 22. XIX, 29. XX, 18. XXII, 18. XXV, 5. XXIX, 14.

Ordine, ut inter se nexu sese omnia certo
Mutua respiciant^l; nec non secum attrahat horam
Impius^m ultricemⁿ.

5. Quisquis præcordia in altum
Effert^o, sponte deo fit detestandus^p. eatur
In pactum manibus^q: nemo hinc reputabitur insons^r.
Pulchrum iter, ingressus capit à fervore colendæ
Virtutis: cui non certaverit ulla nocentum
Hostia, si cœli spectetur aperta voluntas^s.
6. Et benefacta^t nova, & fidei constantia dicta^u;
Hæc sunt bina, quibus sepeliri injuria suevit
Pristina: non autem à vitio mens ægra recedit^x
Antè, pavore poli^y quàm sit percussa benigno.
7. Quando viri incessum^z læto dignatur amore^a
Jova juvans, reduces inimicos jungit eidem^b.
8. Maturæ si quem pietatis gloria nutrit;
Huic satis est, quodcunq; parum est^c: non iste moratur^d
Magnam ubertatem sine juris honore parandam.

9. Cor-

(l) *conf.* 1. e. *Eccl.* X, 19. (m) II, 22. g. *Eccl.* VII, 17. (n) XV, 15. *Eccl.* VII, 14. (o) VI, 17. *Eccl.* V, 7. VII, 8. (p) XV, 8. 26. b. (q) XI, 21. (r) VI, 29. r. (s) LXX. & Vulgatus. (t) X, 12. XIV, 21. 34. XXII, 9. XXVIII, 27. (u) III, 3. XX, 28. (x) *inf.* 17. III, 7. q. (y) IX, 10. b. XIV, 16. 26. 27. XV, 31. 33. (z) *sup.* 2. I, 15. e. (a) III, 12. *Eccl.* IX, 7. (b) XXV, 22. (c) XV, 16. 17. XVII, 1. *Eccl.* IV, 6. (d) III, 14. XIII, 23. *Eccl.* V, 9.

9. Corde hominis ^e misero rationes mille putantur ^f;
Unde viam ^g certam quivis sibi fingit: at hujus
Et gressum ^h, & varios cursus, altissimus Autor
Dirigit ⁱ.
10. In regis ^k labiis oracula florent:
Legem in iudicio non os regale relinquit.
11. Jus observantes libræ ^k, minimæque balances ^l
Sacrae sunt DOMINO: lapidosaque pondera ^m sacci ⁿ
Cuncta opus exercent, librantis singula, JOVÆ.
12. Nil magis infestum ^o meritò fastigia censent
Regia, quàm mores serere, aut permittere, pravos ^p:
Stat thronus haud fixus ^q, nisi per moderamina sancta.
13. Vasa piæ Themidos ^r, sunt grata ^s Regentibus arma:
Vitantemque vagas salebras, & plana ^t loquentem,
14. Ornat amor ^u. Regis rapida ira ^x, tot agmina, lethi
Nuncia, quot verba, emittit: tamen, agnitus illi,
Vir sapiens, novit tantos componere ^y motus.
15. Sin lucem, ac clarum is spiraverit ore favorem ^z;

Vita

(e) II, 10. VIII, 5. Eccl. I, 16. (f) sup. 1, 2. XXIV, 8. (g) sup. 2, 5 & 7, 2.
(h) ibid. 5 & IV, 12. e. (i) VIII, 27. XIX, 21. XX, 24. XXI, 29. (k) inf.
14, 15. VIII, 15. r. (k) IV, 26. V, 6. 21. XI, 1. a. (l) XI, 1. XX, 10. 23.
(m) XI, 1. XX, 10. (n) I, 14. (o) sup. 5. p. (p) II, 14. X, 23. Eccl. IV,
17. VIII, 11. (q) sup. 3. k. (r) sup. 10. X, 21. 32. Oppos. X, 18. XII, 22.
(s) XIV, 35. (t) II, 7. h. (u) Distrib. per enall. ut XIV, 1. & c. (x) VI,
34. 2. XX, 2. (y) sup. 6. (z) 13. XIV, 35.

Vita ^a renascetur prona undique, & undique plausus.
 Qualis, ubi faciem terris ostendit amicam
 Hesperus, accipitur nubes ^b, dans frugibus imbrem;
 Utque animas repetunt fata læta hinc, atque coloni:
 Vultus ita augustus recreat splendore sereno.

16. At verò, nimium felix, possessor ^c amorum,
 Quos divina offert Sapientia: cujus alenda
 Copia quàm longè est omni præstantior auro ^d!
 Fortunatus & ille, potest qui vera sciendi
 Notitiam, Sophiæ, sibi conciliare, ministram ^e:
 Hæc etiam eligitur super ampla argentea ^f dona.
17. Semita rectorum ^g, occultos petit optima calles;
 Estque mali fuga ^b certa: suum spiramen amandum
 Custodit ⁱ, si quis se per divortia servat,
 Quæ patefacta DEI verbo.

18. Fastu ^k, ima trahuntur
 Exitia ^l: atque, animi ^m tollunt sese, ante ruinam ⁿ.

O

19. Spi-

(a) III, 2. Eccl. IX, 9. (b) XIX, 12. (c) I, 5. m. XXIX, 3. (d) III, 14.
 x. y. z. (e) IV, 5. 7. (f) VIII, 10. XXI, 3. XXII, 1. Eccl. X, 19. (g) XV,
 19. e. (h) sup. 6. III, 7. q. (i) II, 11. o. (k) VIII, 13. (l) XV, 4. d.
 (m) spiritus. conf. sup. 5. Eccl. VII, 8. (n) IV, 12. 17. AUGUSTINUS lib. I.
 cont. adversarium legis, c. 15. Nullo modo deciperetur homo, si non in se
 exaltato corde recessisset à DEO. Vera quippe, quoniam Divina, est illa
 sententia: Ante ruinam exaltatur cor. Et ubi contra Deum exaltatur,
 ibi ab illo deseritur, & in se tenebratur. Quid autem mirum, si, dum te-
 nebratur, nescit, quid sequatur? quoniam non à se ipso lumen est, sed ab

19. Spiritus, afflictos ^o inter mansuescere ^p discens;
 Affuescit multò generosior esse, cruentum
 Quàm qui partiri spoliū ^q nituntur ovantes ^r.
 20. Dicta DEI, ac causæ naturam, attendere ^s docto,
 Quærentique bonum; hoc non deerit ^t: scilicet unus,
 In domino fidens ^u speransque, erit usque beatus ^x.
 21. Corde suo sapiens, nec solâ mente ^y; vocatur
 Verè, intellectu pollens ^z: huic multa labrorum
 Gratia adaugebit doctrinam ^a, aliisque per ipsum.
 22. Talis enim interior cultus ^b, fons vivus ^c habenti ^d
 Cognitionis erit. stultorum est, tradere stulta ^e.
 23. Pectus, adimpletum rerum discrimine sano;
 Non minùs ora docet ^f, linguæque per ostia flumen
 24. Affundit rivis ^g. Sophiæ cœlestis amœna
 Verba, ut mella, fluunt ^h; crudum domitura saporem

In-

Illo illuminatur. Quòd ergò Deus semper invictus sit, etiam homo victus ostendit: quia victus non fuisset, si ab invicto non recessisset. (o) III, 34. g. (p) XXIX, 23. Escl. XII, 4. (q) I, 13. XXXI, 11. (r) XV, 25. (s) XIII, 13. XIV, 35. XV, 24. Ps. CXIX, 130. (t) II, 5. III, 4. 13. VIII, 12. 36. XVII, 20. XVIII, 22. XIX, 8. (u) sup. 3. (x) III, 13. u med. (y) I, 5. i post. XIV, 33. (z) I, 5. i. (a) conf. 23. I, 5. k. (b) III, 4. XII, 8. III, 15. [c] X, 11. XIII, 14. XIV, 27. (d) I, 19. h prius. (e) I, 2. 7. q. [f] sup. 20. s. [g] conf. 21. [h] V, 3. XV, 26. Ps. XIX, 11. AMBROSII Vita, aut. Paulino Presb. Ambrosius infans, in arcâ prætórii in cuna positus, cum dormiret aperto ore, subito examen apum adveniens, faciem ejus atque ora complexit, ita ut ingrediendi in os egrediendiq. vices frequentarent. Quæ, pater, qui propè cum matre vel filia decambulat, ne abigerentur ab ancilla,

- Intra animæ sensûs: nec tantum suavia, quantum
 Et medica^l; ut pariter sanentur corporis ossa.
25. Est via, recta viro: tendunt tamen ultima ad orcum^k.
26. Spiritus^l humanus, quocunq̃ labore, laborat^m.
 Ipse sibi, intentus nimium pro ardore palati:
 Sive cibum exquirat, sive improba cœpta sequaturⁿ.
27. Vir Belial^o; fodisse^p malum^p, non cessat: & ejus
 In labiis residet pestis, velut ignis adurens^q.
28. Vir, perversa crepans^r, inculcat tristitia lætus
 Diffidia^s; insistitq̃, duces diffilare^t fusurro^t.
29. Vir, truculenta fovens^u; malè persuadebit^x amico
 Blanditiis, & eum non pulchro limite ducet^z.

O 2

30. Aspi-

qua curam nutriendi infantis susceperat, prohibens [solicita enim erat, ne
 infanti nocerent] expectabat patrio affectu, quo sine illud miraculum clauderetur.
 At illæ, post aliquamdiu evolantes, in tantam aëris altitudinem sub-
 levata sunt, ut humanis oculis minimè viderentur. Quo facto territus pater
 ait: Si vixerit infantulus iste, aliquid magni erit. Operabatur enim jam
 tunc Dominus in servuli sui infantia, ut impleretur, quod dictum est: Fa-
 vi mellis, sermones boni. Illud enim examen apum scriptorum ipsius no-
 bis generabat favos, qui cœlestia dona annunciarent, & mentes hominum
 de terrenis ad cælum erigerent. [i] III, 8. IV, 22. XII, 4. XIV, 30.
 [k] XIV, 12. [l] XI, 17. 25. [m] XX, 22. XXIV, 2. XXXI, 7. Eccl. I, 3.
 II, 11. 19. 22. III, 9. IV, 6. 8. V, 15. 17. IX, 9. [n] X, 8. 10. 14. XVII, 20.
 XVIII, 6. 7. XXVI, 26. Eccl. X, 5. [o] VI, 12. [p] XXVI, 27. [p] III,
 29. y. [q] Jac. III, 6. [r] II, 12. [s] III, 30. z. sec. VI, 14. 19. [t] XVII,
 9. XIX, 4. [t] XVII, 9. XVIII, 8. XXVI, 29. 22. [u] III, 31. 4.
 X, 6. 11. [x] I, 10. [y] III, 28. 29. VI, 3. 29. XI, 9. [z] I, 25. 29.
 XV, 12.

30. Aspice signa^a procul. leviter sua lumina claudit,
 Ac premit; insidias meditans: mordensque labella^b
 Sæpius, atque movens, secum decrevit iniqua^b.
 31. Canities sancti senii, veneranda corona^c:
 Verum ubi? virtutum via^d, dat, quærentibus, ipsam.
 32. Mansueto minor^e est heros; domitore^f procacis
 Arbi-

[a] *conf. de signis VI, 12.* [b] *V, 3. g. med.* [b] *X, 10.* [c] *IV, 9. XX, 29.*
 [d] *I, 15. e.* [e] *XIV, 29. Eccl. VII, 8. AMBROSIIUS, de Offic. lib. 1. c.*
XXXVI. Re vera jure ea fortitudo vocatur, quando unusquisque se ipsum
vincit, iram continet, nullis illecebris emollitur atque inflectitur, non adver-
sus perturbatur, non extollitur secundis & quasi vento quodam, variarum
rerum circumfertur mutatione. Quid autem excelsius & magnificentius,
quàm exercere mentem, afficere carnem; & in servitutem redigere, ut obe-
diam imperio, consiliis obtemperet, ut in adeundis laboribus impigrè exequa-
tur propositum animi ac voluntatem? Hac igitur prima vis fortitudinis, quo-
niam in duobus generibus fortitudo spectatur animi. Primò, ut externa
corporis pro minimis habeat, & quasi superflua, despicienda magis, quàm
expetenda ducat. Secundò, ut ea, quæ summa sunt, omnesq; res, in qui-
bis honestas & illud πρέπον cernitur, præclarâ animi intentione usque ad
effectum persequatur. Quid enim tam præclarum, quàm ut ita animum
tuum informes, ut neque divitias, neque voluptates, neque honores in ma-
ximis constituas: neque in his studium omne conteras? At, cum ita affe-
ctus animo fueris, necesse est, ut illud honestum ac decorum præponendum
putes, illiq; mentem ita intendas tuam, ut, quidquid acciderit, quo frangi
animi solent; aut patrimonii amissio, aut honoris imminutio, aut obtrella-
tio infidelium; quasi superior non sentias. Deinde, ut te salutis ipsius pe-
ricula pro justitiâ susceptâ non moveant. Hac vera fortitudo est, quam ha-
bet Christi athleta: qui, nisi legitime certaverit, non coronatur. An me-
diocre tibi videtur præceptum fortitudinis? Tribulatio patientiam opera-
tur, patientia probationem, probatio verò spem. Vide, quot certa-
mina, & una corona! Quod præceptum non dat, nisi qui est confortatus

Arbitrii, inferior, debellans oppida ferro.

O 3

33. Sors

in Christo Jesu: cujus caro requiem non habebat. Afflictio undique: foris pugna, intus timores. Et quamvis in periculis, in laboribus plurimis, in carceribus, in mortibus positus; animo tamen non frangebatur, sed praliabatur, adde, ut potentior suis fieret infirmitatibus. Itaque considera, quemadmodum eos, qui ad officia ecclesie accedunt, despicientiam rerum humanarum habere doceat. Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis hujus mundi, quid adhuc, velut viventes, de hoc mundo decernitis? Ne tetigeritis, ne attaminaveritis, ne gustaveritis; quæ sunt omnia ad corruptelam ipso usu. Et infra: si ergo consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt, quærite. Et iterum: Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super terram. Et hæc quidem adhuc omnibus fidelibus: tibi autem, fili! contemptum divitiarum, profanarum quoque, & anitium fabularum suadet declinationem, nihil permittens, nisi quod te exerceat ad pietatem: quia corporalis exercitatio nulli rei usui est, pietas autem ad omnia utilis. Exerceat ergo te pietas ad justitiam, continentiam, mansuetudinem: ut fugias juvenilia opera, confirmatus & radicans in gratia, bonum fidei subeas certamen: non te implices negotiis secularibus, quoniam Deo militas. Etenim si is, qui imperatori militat, à susceptionibus litium, actu negotiorum forensium, venditione mercium, prohibetur humanis legibus: quanto magis, qui fidei exercet militiam, ab omni usu negotiationis abstinere debet, agelluli sui contentus fructibus, si habet: si non habet, stipendiorum suorum fructu! siquidem bonus testis est, qui dicit: juvenis fui, & senui; & non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem. Ea est enim tranquillitas animi & temperantia, quæ neque studio quarendi afficitur, neque egestatis metu angitur. [f] VI, 7. x. [f] Eccl. X, 4. BERNHARDUS, in Cant. Serm. 85. Non sine causa Sapiens expugnatori urbium prætulit virum, qui animo dominatur. Multum hoc ad te: opus virtute habes; & non quacunque, sed qua induaris ex alto. Ipsa enim si perfecta sit, facile sic animum victorem sui, & sic invictum reddit ad omnia. Est quippe, vigor animi, cedere nescius pro tuenda ratione. Aut, si magis probas, vigor animi, immobiliter stantis cum ratione, vel pro ratione. Vel sic: Vigor animi, quod in se est omnia ad rationem cogens vel dirigens.

33. Sors^g conjecta, finum^b in cœcum descendit: at illa
Judiciumⁱ omne suum fert à præsentē JEHOVA.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

*Paupertas quicta, sors eminens. 1. Degeneres, sunt servi. 2. DEUS, cor-
dium scrutator. 3. Natura corrupta gestit audire malum, non item bo-
num. 4. Injuria tendit in Creatorem, quæ pauperi, vel afflicto, infer-
tur. 5. Decus parentum, nepotes: horum, parentes. 6. Regens, à fal-
laciâ tam alienus sit, quàm longè abest à stulto excellentia. 7. Quò ma-
jor donorum usus, [XIV, 24.] eò magis abusus evitandus. 8. Amor ve-
rus, sine dissimulatione & produtione. 9. Bonorum emendatio, facilis:
malorum, difficilis. 10. Duro nodo, durus cuneus. 11. Prævus affectus
hominis, periculofior, quàm brutorum. 12. Ingratus, infaustus. 13. Ansa
liti præcidenda. 14. Damnare, vel absolvere, contra Dei verbum; ne-
fas. 15. Voluntas sancta & seria, DEO studiis serviendi; subsidium ma-
ximum: descendens [Jac. I, 16.] à Luminum Patre. 16. Amicus ve-
rus, nascitur ad res angustas. 17. Charitas, cautè exercenda; ne alter
obfirmetur in otio. 18. Rixator, peccator infelix. Malum cor: mala lin-
gua: mala fortuna. 19, 20. Parentum mæror, gravissimus. 21. Tristitia
mundi, caussa mortis: [2. Cor. VII, 10.] gaudium in Domino, [Philipp.
IV, 4.] caussa vite. 22. Judex, donorum amans, impius. 23. Sapien-
tiæ signum, animi præsentia. 24. Parentum mæror, gravissimus. 25. Justi
& boni procures, honore digni. 26. Cum silentii & taciturnitatis, sa-
pientiæ pars haud postrema. 27, 28.*

- A** Rida frustra^k cibi, condita quietis amore,
Fortunâ meliore beant^l; quàm tecta, superbo
Plena odio, quanquam mactatis plena juvencis.
2. Egregiusque animi^m, fortunatusque laborum
Ser-

(g) I, 14. (h) V, 20. (i) I, 3. f. Eccl. VIII, 6.

PARALLELISMUS CAPITIS XVII.

(k) XXIII, 8. XXVIII, 21. (l) XV, 16, 17. XVI, 8. Eccl. IV, 6. (m) X, 5.
XIV, 35. XVI, 20, 22. XIX, 14.

- Servus; erit nati indecorisⁿ director, & hæres,
 Germanos inter medios, partem auferet^o æquam.
3. Ignibus, argentum fornax, aurumque caminus^o
 Explorans purgat: corda excutit^p unus Jöva.
4. Improbis^q arrectas aures, scelerata ferenti^r,
 Affigit labio^s: fallaci pectore gaudens^t,
 Pestiferam^u obsequiis linguam sitientibus haurit.
 Hic^v tenet haud obolum: fidus, totum obtinet orbem.
5. Indigna in miserum^x, mentis vel fortis egentem,
 Vociferans, faciēsvē; potentum inopumque Satorem,
 Paupere deterior, lædit temerarius Ipsum:
 Haud impunè^y quidem. sicut neque vulneris expers^z
 Ille, qui ob alterius damnum^z fera gaudia jactat^z.
6. Pulchra corona^a senum, natorum pignora pul-
 chra:
 Natorumque decus^b, laus intemerata parentum.
7. Amentem non labra decent^c, quibus ardua^d dicat:
 Os ficti praviq̃ue tenax, quàm^e turpe regenti^f!

8. Qua-

(n) XIV, 35. (o) XXIX, 24. (p) XXVII, 21. (q) XVI, 2. g. (r) X, 3. f.
 XI, 6. XXIV, 19. (s) VI, 12, 18. X, 29. (t) I, 24. Oppos. II, 2. IV, 1, 20.
 V, 1. VII, 24. (u) X, 18. XII, 27. conf. LXX. (v) X, 3. Ad vers. 5. conf.
 XIV, 31. (x) X, 4. g. (y) VI, 29. r. (z) I, 26, 27. VI, 15. (z) XXIV,
 17, 18. (a) XII, 4. XVI, 31. (b) IV, 9. XVI, 31. XIX, 11. XX, 29.
 (c) XIX, 10. XXVI, 1. (d) XII, 26. Eccl. II, 15. Ad vers. 7. conf. XXVI,
 1, 7. (e) XI, 31. XV, 11. (f) VIII, 16.

8. Qualis gemma^g micans, oculos^h sic munus aventisⁱ
 Alliciet: quoquo vertit se, interprete linguâ
 Prospera cuncta aderunt. homo si dominatur eidem,
 Ut Domino cœli placitum; bona plura sequentur.
9. Captat^k amicitiam, celans errata^l: tegendam
 Rem retegens verbis, revomensque^m; Ducem ar-
 cetⁿ, amicum.
10. Morigerum tangit vox una^o, aut umbra magistri,
 Acrius; ac stolidum erudiunt centena flagella.
11. Semper^p amarus homo tenditq; agitâtq; maligna:
 Atqui adversus eum crudelis^q nuncius^r ibit.
12. Orbata catulis occurre^s tutius ursæ^s;
 Ne^t quâ te immittas in stultum, stulta frementem!
13. Pro benefactorum meritis, qui prava reponit^t;
 Istius à foribus non unquam pœna^u recedet.
14. Aggeribus ruptis, aperit torrentibus arva
 Principium rixæ: tua, teque, ah, subtrahe liti^u
 Antè, citus quàm te involvens commisceat^x amnis!

15. Ju-

(g) 8. conf. inf. 23 VI, 35. XVIII, 16. XXI, 14. (h) Gen. XLVII 25. (i) I, 19. h. prius. (k) inf. II, 19. XI, 27. (l) X, 12. XI, 12, 13. XII, 13. XXVIII, 13. (m) XI 13. g. (n) XXVI, II. conf. XXIII, 8. o. (o) XVI, 28. XVIII, 1. (p) XIII, 1. Eccl. VII, 5. (q) XI, 23, 24. (r) V, 9. (s) XIII, 17 (s) enall. infin. ut XII, 7. XV, 22. (s) XXVIII, 15. (t) VIII, 10. (t) XII, 14. 2. (u) inf. 20. XII, 20. n. XXII, 3. (u) III, 30. 2. sec. (x) XVIII, 1. 6. XX, 3. XXVI, 17.

15. Justum condemnans, & solvens labe scelestum;
Ambo invisi, ambo pariter sunt Numinis hostes^r.
16. Quid verò hæc fortuna? artes sapientis, & arma
Exteriora, ut emat^z, dextrâ pretium, ecce! paratâ
Fert secum fatuus^a; nec cor^b, quo talia curet.
Discere qui refugit, mala non fugit: inque ruinam
Prona struit, vanus quæ culmina inania fingit^c.
17. Si quis amicorum^d verus; te tempore in omni
Curat. amore DEI frater nascetur^e, habendus
Rebus in angustis^f.
18. Vecors homo, pectore cassus^g,
Pro socio ingrato, præsentē, haud multa moratus,

P

Dat-

(y) XV, 8. 26. b. XVI, 5. (z) III, 14. x. (a) I, 22. Eccl. II, 14. (b) inf. 18. VI, 32. x. XV, 21. (c) LXX, & Vulgatus: *huc etiam accommodantes vers. 19. sequentem*, GEIER. *Adhortatio, studiosorum præcipue, facultatibus tum fortune, tum animi, instructorum, ad dextram eorundem usurpationem; ne otio, fastu, vel aliis vanitatibus consumant id, quod ad pretiosissimi thesauri usurpationem impendi potuisset. Ratio siquidem reddenda dispensationis, quomodo & tempus, & sumtus, & vires collocaverimus. Luc. XVI, 2. Nonne videres servum, qui pro pecuniâ, ad emendos uniones scyphasque concreditâ, domum referret crepundia aut ineptias pueriles? Nonne succenseret, graviterq; pleteret servum Dominus? Adsit ergo recta intentio, conatus serius, labor indefessus atque constans, præcipue dextra sapientum manu ductio: ne computeris inter πρὸβαλα χρυσόμαλλα, oves aureis velleribus præditas; [vid. Laërt. lib. VI. p. 215.] néve sis πίθηκος ἐν πορφύρα, simia purpurata. vid. Zehn. adag. p. 92. (d) III, 28, 29. XIV, 20. r. (e) XVIII, 19. 24. XIX, 4. 7. XXII, 24. XXV, 17. XXVII, 9, 10. (f) XXIV, 10 (g) sup. 16. b.*

- Datque ligatque manum^b: sic spondet ei otia sponsor.
19. Litisⁱ amator, amat^k delictum^l: ut fortè quis audet,
 Aut tecti, aut oris magnâ vi tollere in altum
 Ostia, & irritans satagit, sibi quærere plagam^m.
20. In facies omnes vertens sua cordaⁿ retortis
 Luminibus, reperire nequit conatibus ullis
 Immortale bonum^o. sinuosa volumina linguæ^p,
 Ut serpentis, agens; malus, incidet in mala quævis^q.
21. Degenerem generans, gignit sibi tristitia^r multa:
 Nabalisque^r pater, morbo nisi lætus eodem,
 Lætitiâ ignorat^r.
22. Vires medicaminis almi,
 Cor hilare, exercet^s: sicco mœrore peresus
 Spiritus, adducet longis singultibus ossa^t.
23. Dona, sinu^u occulto furtimque oblata, receptat
 Perfidus^x; haud dubitans, juris deflectere^y cursum.
24. Ante aciem mentis scitæ^z Sapientia præsto est:

Men-

(h) VI, 1. XI, 15. XXII, 26. (i) XIII, 10. q. (k) XII, 1. (l) XII, 13. (m) VIII, 36. XVI, 18. XXI, 6. (n) XI, 20. (o) XI, 21. *oppos.* XVI, 20. *conf.* Pf. XVIII, 17. (p) II, 12. q. (q) *sup.* 13. u. XIII, 17. XXVI, 27. (r) *inf.* 25. *ad.* seu in mœrorem; non respectu intentionis, sed eventus: qui exprimitur sequentibus; nec lætabitur pater stulti. X, 1. z. XV, 20. XIX, 26. *oppos.* XXIII, 24. *conf.* 1. Sam. XXV, 25. (s) III, 8. XV, 4. 13. 20. 30. XXX, 29. Eccl. II, 2. (t) XV, 4. XVIII, 14. Eccl. XII, 7. (u) XVI, 33. (x) Eccl. VII, 7. (y) V, 13. VII, 21. (z) *sup.* 10. *inf.* 27. I, 4. b. VIII, 9. X, 23. d. XIV, 10. o. Eccl. II, 14. VIII, 1.

- Mentis inops, oculos transfert telluris in oras ^a.
 25. Filius insipiens; patris ira ^b, & matris amaror ^c.
 26. Nec faustum ^d esse potest, ipsum punire ^e fidelem
 Justitiæ comitem: nec, castigare benignos
 Terrarum proceres ^f propter molimina recta.
 27. Vera scienda sciens ^z, parcit sermonibus ultrò ^g:
 Hic vir ^b, non tam æstu, quàm frigore, spirat opimas
 28. Cognitionis opes tacitus ⁱ. reputatur, & amens,

P 2

Quan-

(a) X, 21. XIV, 6. Eccl. II, 14. (b) Eccl. I, 18. (c) conf. 21. V, 4. X, 1. XIV, 10. XXIII, 25. Eccl. VII, 26. (d) XVI, 29. XVIII, 5. XXIV, 23. XXV, 27. XXIX, 21. (e) sup. 15. 23. XIX, 25. XXI, 11. XXII, 3. XXVII, 12. (f) VIII, 16. (g) X, 19, 11. AMBROSIUS de Officiis l. I, c. IV. Laqueus adversarii est sermo noster, sed etiam ipse non minus adversarius est nobis. Loquimur plerumque, quod excipiat inimicus, & quasi nostro gladio nos vulneret. Quanto tolerabilius est, alieno gladio, quam nostro perire? Explorat ergo adversarius nostra arma, exacuit sua tela. Si viderit, moveri me; inserit aculeos suos, ut seminaria iurgiorum excitet. Si emisero verbum indecorum, laqueum suum stringit. Interdum mihi quasi escam proponit, vindictæ possibilitatem: ut, dum vindicare cupio, ipse me inseram laqueo, & nodum mihi mortis adstringam. Si quis ergo hunc adversarium sentit presentem esse, tunc magis custodiam adhibere debet ori suo, ne det locum adversario. Sed non multi hunc vident. Idem c. V. Etsi servus convicium dicat, justus tacet. Etsi infirmus contumeliam faciat, justus tacet. Etsi pauper criminetur, justus non respondet. Hec sunt arma justii, ut cedendo vincat. Sicut periti jaculandi cedentes solent vincere, & fugientes gravioribus sequentem ictibus vulnerare, conf. c. X. (h) X, 23. XV, 21. (i) I, 23. Oppos. XXIX, 11. BERNHARDUS Epist. 88. Nam, quod non loquitur, non sensus inopia, sed humilitatis esse custodia creditur. Ego itaque, si adhuc siluissem, sapiens dicerer; sed, non essem: nunc autem alii insipientem me ridebunt; alii, subfannabunt idiotam; alii, presumptori indignabuntur.

Quando filet, sapere: ut sapiam ^k, mea claudo^l labella.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Arrogantia, plus audet; quàm intelligit, vult, potest. 1, 2. Impius, non sine contemptu & lesione alterius. 3. Vera eloquentia, scaturigo cœlestis sapientie. 4. Prosopolepsia, infelix. 5. Temerarius, ad contentionem profilit; ipse sibi injurius. Obrectator, clam ledere solet. 6, 7, 8. Omit-tendo peccatur non minùs, quàm committendo. 9. Timor & fiducia erga Deum; auxilium, certius omni robore. 10, 11. Superbiam sequitur ruina: patientiam, honor. 12. Ignominia sequitur philautiam, quâ præcurrit lingua auditum & intellectum. 13. Impatiens, seu desperans, omni malo impar: viriliter in Christo animatus [Philipp. IV, 13.] par & superior omni malo. 14. Cordis & auris conjunctio, obtinet scientiam. 15. Donorum usus, & abusus. 16. Initium agendi cum altero, studium per-scrutandi sui ipsius. Causse finis, si per modum sortitionis queritur; mi-nimis, maximis haud indignus. Quò quidem propiùs tangit res cognatio-nem, ad contentionem eò tardiùs deveniendum: præsertim, ob insidias Sa-tanæ majores. 17, 18, 19. Sermonis fructus, bonus vel malus; in omnes hominis facultates, tanquam ventrem, influit. 20, 21. Uxor bona, impe-tratur à Bono Summo, cum benedictione. 22. Pauperis oratio, humi-lis: divitis, facillè peccans audaciâ. 23. Amicitia, experimentis spectata; fraternâ fidelitate, præstantior. 24.

Nescio quid præter solitum desiderat ille,
Qui seclusus ^m agit, seque in sua sola relegat
Pascua, & indagat sibi non vulgaria: at ille
Monstrum alit; immiscens ⁿ, ut fucus in optima
quæque^o

2. Mel-

(k) *conf.* 24, 27. I, 5. i. (l) XXI, 13. XXIII, 15. 19.

PARALLELISMUS CAPITIS XVIII.

(m) XVI, 28. XVII, 9. XIX, 4. (n) XVII, 14. XX, 3. (o) II, 7, i post.

2. Mella, supercilium insanum. Nec tam optat, ineptus,
Agnitione *p* frui, cordis quàm expandere *p* vela.
3. Impius *q*, ecce! venit! simul hic, simul advolat
æqui,
Indolis atque bonæ, contentus *s*; acerbaque, falso
Stipata opprobrio *t*, cædens injuria spretum *u*.
4. Ore viri *x* emanat sermo, velut unda profunda *y*:
Namque profunda ejus sapientia fonte *z* beato
Surgit; eamque, super riparum nota ruentem,
Et Verbum intus alit scatebris, & desuper imbres.
5. Acceptare mali nutum *a*, ne emergere justus

P 3

Judi-

(p) *Ad dictum conf. XII, 15. XVII, 27, 28. (p) XI, 13. XX, 19. XXV, 9. GEIERUS commendat LAVATERI sequentia. invenias Theologos, qui non, nisi per omnia secum sentientes, ferre queunt; Politicos viros, qui consilia, quantumvis utilia & salutaria, ab aliis data respuunt. Quot sunt, qui flagitia sua mordicè defendunt: dicant omnes Theologi, quicquid velint, inquirunt; nemo tamen mihi persuadebit, hoc vel illud peccatum esse! &c. (q) II, 22. g. (r) XI, 2. (s) I, 7. XI, 12. b. ATHANASIUS, Orat. IV. cont. Arian. Ariani, in se traducere omninò velle videntur, quod scriptum est: Impius, quum in profundum malorum devenerit, contemnit. Neque enim, confutati, quiescunt: neque perplexi, nec habentes, quod respondeant, pudefunt: sed planè meretricis vultu depuduerunt adversus omnes in impietatibus suis. CYRILLUS Alexandr. in Michæ VII, 7. Tristum prædicatione, ad desidiâ faciles, mirificè turbantur. Propterea, ad exhilarandum quiddam aptissimum interserens, rursus eos recreat: ut ne desperantes, qui sunt admoniti, citra conversionem & effrenatè per prærupta ferantur. Scriptum est enim: peccator, quum in profundum venerit, contemnit. (t) VI, 33. (u) III, 35. k. (x) VIII, 4. (y) XX, 5. Eccl. VII, 24. (z) X, 11. XIII, 14. XVI, 22. (a) XXIV, 23. XXVIII, 21.*

- Judicio possit ^a; prohibetur lege minaci ^b.
6. Adventante parum cauto; patuisse, notabis,
Eloquii, cum lite ^c, fores ^c: ad verbera ^d, ad arma;
7. Os stolidi clamat, quin hoc sese atterit ^e ipsum,
Ipsius ac vitam laqueis ^f sua limina ^e captant.
8. Dicta obtrectantis ^g, tacitæ ceu cuspidis ictus ^h,
Blanditiis medicata: sed, haud parentia, cœco
Vulnere descendunt ima in penetralia ^k ventris ^l.
9. Dejecit ignavos timor importunus: inertes
Semivirorum animas jejunia corporis angent ^m.
Rebus in augendis ⁿ qui strenua fortè remisit ^o
Brachia; & hic, frater bona disperdentis ^p, habetur,
Natus eodem ovo.
10. Turris robusta ^p, JEHOVÆ
Nomen ^q: anhelanti similis decurrit ad illam
Justus ^r, & hostiles iras supra arduus exstat ^s.
11. Præsidium atque decus quantum! Sub imagine vanâ
Dives

(a) VII, 21. (b) XVII, 15. 26. d. conf. Deut. I, 17. (c) inf. 17. III, 30. 2. sec.
(c) conf. 7. c. 20. V, 3. g. med. (d) XVI, 26. XIX, 29. XXIII, 35. (e) X,
14. 29. f. (f) XII, 13. u. (g) XVI, 23. XXVI, 20. 22. (h) conf. 6. XXVI,
22. Eccl. X, u. XII, u. (i) Ps. LV, 22. Jerem. IX, 8. (k) VII, 27. XX, 27. c.
Eccl. X, 20. (l) inf. 20. 1. XXII, 18. (m) LXX. & Vulgatus. (n) XXII,
29. oppos. (o) IV, 13. XXIV, 10. oppos. XXII 29. (p) I, 17. f. med.
VI, 32. y. Eccl. XII, u. (q) III, 5. l. (r) nomen Domini, seu timor Do-
mini: ut IX, 10, b. (s) XV, 29. XXVIII, 9. (s) conf. 12. XXIX, 25.
(t) XXV, u.

- Dives se fallens^u, opibus confidit; ut urbi,
 Robore & arte fatis munitæ^x, ac moenibus altis.
12. Ante propinquantem cladem^y, consurgit in astra
 Cor viri^y: at, antè mali patiens ostendere pectus,
 Conveniet, quàm te pia laurus honore^z coronat.
 Non, nisi cum magno, dabitur laus magna, labore.
13. Respondetur^a ubi, necdum pleno ordine verbum
 Auditum est; ibi mens stulto sui amore præivit^b,
 Et pudor hinc turpis sequitur.
14. Virtute virili^b
 Spiritus accinctus, perfert incommoda fortis:
 Quis feret effractos^c animos?
15. Cor^d, lumine præstans^e,
 Doctrinam^f acquirit: sapientumque auris, eandem
 Indagat magis atque magis.
16. Danti, omnia donum^g
 Lata dabit; lato ducens ante ora potentum^b

Li-

(u) I, 13. b. III, 2. i. XI, 4. XIII, 8. (x) conf. X, 15. (y) XI, 2. XIV, 2, 3.
 XV, 33. XVI, 18. XVII, 19. XXIX, 23. conf. Luc. XIV, 11. (z) III, 16. c.
 conf. XV, 33. (a) inf. 23. I, 28. i. XII, 16. XIII, 3. XVI, 28. XXII, 21.
 XXIV, 26. conf. Sir. XI, 8. HIERONYMUS in h. l. Qui prius doctor esse
 desiderat, quàm discat; stultitiæ noxam non declinat. Qui judicare pro-
 ximorum facta prius, quàm plenè causam utriusq; partis cognoscat, inordi-
 natè festinat; se confusione dignum demonstrat. (b) XXVI, 12. XXIX, 20.,
 conf. XIX, 2. o. (b) sup. 4. (c) XV, 13. XVII, 22. (d) XVI, 21. y
 (e) I, 5. i. (f) I, 4. b. (g) XVII, 8.

- Limite, perque istos penetrans regalia claustra.
 17. In causâ ⁱ prius ipse suâ, sese arguit ultrò,
 Justior ^k, explorans ^k; primusque in litibus ^k hostem
 Opperiens, animum firmat rationibus æquis:
 Cum veniet deinceps alter ⁱ; scrutatur ⁱ & illum.
 18. Jurgia ^m, fors ⁿ sopit; prædamque, heroibus ^o æquat. ^p
 19. Cognato ^q offenso, tanquam munimine ^r duro,
 Intractabilius nihil est: quanto obice grandis
 Clauditur aula, mora est tanta, hæc discordia, paci.
 20. Ora viri, fructum parient ^s, quo viscera cuncta ^t

Exsa-

(h) XXV, 6. (i) sup. 6. III, 30. XV, 18. (k) IX, 9. (k) XXIII, 30. (k) sup. 6. c. Ad dictum conf. sup. 13. a. HIER. ibid. Omnis, qui verè justus est, ubi peccantium errata conspiciit, primò ad se ipsum oculum considerationis inscèdit: dumq; suam fragilitatem sollicitus accusaverit, sic demum ad corripiendos alios linguam benignus exserit. Sed ille, qui suis fidelibus dicere dignatus est: Vos autem dixi amicos, quia, quæcunque audiui à patre meo, nota feci vobis! venit in cor ejus per præsentiam divinæ contemplationis; & quem mundum à sorde iniquitatis agnoscit, ejus humilitatem dignâ mercede remunerat. AMBROSIIUS, in Ps. 37. Justus accusator est sui in principio sermonis, priusquam contagio ulceris serpat intrinsecus. Gravatur enim conscientiam memoria delictorum, nisi medicina poscatur. Et, si differt medicus, æger offerre se debet, ut citius secetur: sicut offerebat se David in flagella Domini. Idem, de offic. lib. I. c. 25. Justus se ipsum, priusquam alios, accusat. Ille enim justus, qui nec sibi parcat, & occulta sua latere non patitur. (l) III, 28, 29. Eccl. IV, 4. (l) XXVIII, 11. (m) VI, 14. o. XIX, 13. XXI, 9. 18. XXIII, 9. XXV, 24. XXVI, 17. XXX, 33. (o) VII, 26. XXX, 26. (p) XVI, 28. XVII, 9. (q) inf. 24. XVII, 17. conf. VI, 19. (r) sup. 11. X, 15. (s) XII, 14. XIII, 2, 3. (t) de ventre sup. 8. hic significat omnia, quæ necessitatum indigent,

Exsaturabuntur': labiorum " uberrimus olim

21. Proventus" satiabit' eum. nam munere linguæ,
Mors, & vita, datur *. linguæ quodcunque colendo
Tute adamas studium, comedes * frugem * hujus
opimam.

22. Invenit insignem verâ qui laude maritam y,
Invenit iste bonum quæsitum z: hauritque favorem
Autore à DOMINO a. Thesaurum expellit amandum,
Uxorem ejiciens. mœcham tenet efferus, amens b.

23. Pauper c, inire preces, humilique è pectore fari
Cogitur: ast locuples, sæva ac immitia d reddit e.

24. Dignus amicitia; si quis sit fidus amicis f:
Fortius hic nexu tibi, quàm germanus, adhæret.

CAPUT DECIMUM NONUM.

*Integritas, supra dolos. Nec tamen extenuandum malum ignorantia, aut præ-
cipitantia, quam dicunt Ethici: quo affectu inimicitia, adversus Deum,
homini*

- (t) V, 10. q. Eccl. V, 9. (u) sup. 6, 7. c. (v) III, 2. i. BERNHARDUS, de
Diversis Serm. 17. Sermoni propterea majorem diligentiam, & diligentio-
rem custodiam convenit exhiberi, quòd sit, juxta scripturam mors & vita
in manibus linguæ. Alioquin, si sola inesset vita, nec circumcisio qui-
dem ei; si sola mors, etiam abscissio deberetur. Nunc verò ponenda nobis
ori nostro custodia, & ostium circumstantie labiis; ut nec vitalem adifica-
tionem clausura damnet aterna, nec lethalis perniciēs liberum sortiatur
egressum. (x) I, 31. XXIII, 7, 8. XXIV, 13. XXV, 16. 27. XXVII, 18. XXX,
14. XXXI, 27. (x) I, 31. y. (y) XII, 4. 8. XIX, 14. XXXI, 7. (z) III,
4. k. (a) VIII, 36. XII, 2. (b) LXX. & Vulgatus. (c) X, 4. g. (d) XX, 14.
(e) sup. 13. a. (f) XVII, 17. d. e.

homini innata, [Rom. VIII, 7.] *animum trahit in extrema omnia.* 1, 2, 3. Cum opibus, amici affluunt: egenum, intimus quisque fugit. 4. Mendacia, publica vel privata, panis obnoxia. 5. Potestas & potentia, attrahunt: miseria, segregat: non ergo nimium verbis tribuendum. 6, 7. Possessio cordis vera, officina felicitatis. 8. Perfidus testis, perditus. 9. Stulto haud convenit, aut prodest gaudium, sed ejus insaniam auget: ita servus, si Dominus fiat, servilibus affectibus eò indulget magis. 10. Iracundiam frenat eruditio. Regie majestatis ira, gratia: supplicium, beneficium, publicum: referendum ad DEUM. 11, 12. Calamitas summa, œconomica; deterior filius, vel uxor. Fortuna melior, divinitus petenda. 13, 14. Pigritia comites, somnus, fames. 15. Custodia norma & anima, una eademq;. 16. Eleemosyna, tanquam mutuò data, refunditur à DEO. 17. Castigatio, necessaria; sed, moderata. Iracundia, pergendò, se punit. 18, 19. Animadversio recipienda, ut conducat in posterum. Ut enim voluntas DEI simplicissima agnoscatur, pleraque cogitationum repudianda. 20, 21. Non habens; melior, optante, habente, non dante. 22. Timor DEI, satisfacit. 23. Piger, ager præ tadio. 24. Disciplina tam bona, ut, non recepta à malis, doceat rudes ac dociles. 25. Miserrima ignominia, cum filius persequitur parentes. 26. Contumacia, occacat. 27. Negantibus peccata & abscondentibus, divina judicia imminet: quapropter ipsis in tempore non parcendum. 28, 29.

- I**ndigus & integritas cui dux^b; melioribus inde Auspiciiis agitur, quàm, qui sat divesⁱ, at, expers Consilii, errat eò, labra^k ut pervertat^k abusu.
2. Cœcum etiam^l ingenium non^m excoluisse sciendis Usibus; atque, pedesⁿ subitos allidere, motu Sive voluntatis rapido^o, seu corporis extrà:
3. Tur-

PARALLELISMUS CAPITIS XIX.

(g) Inf. 4. 7. 22. X, 4. 8. (h) I, 12. 2. (i) XXVIII, 6. Eccl. X, 6. (k) V, 3. g med. (k) II, 15. r. IV, 24. VI, 12. XI, 20. Eccl. VI, 12. (l) XVII, 26. 28. XVIII, 9. XX, 11. (m) XI, 14. Eccl. X, 11. (n) I, 16. 2. (o) XX, 21.

3. Turpe utrumque malum ^p. Dementia, in avia raptat
Cursum ^r hominis: deinde hic furias, adversus JÖVAM,
Concipit æstu imo; fremituque infania mixto
Haud finit, esse sui memorem.
4. Junguntur amici
Non pauci, cùm augentur opes ^s: sejungit egestas ^t,
Quem proprium fortuna, vel & natura, dicârat.
5. Si quis falsa refert ^u, per non violabile testis
Nomen; is haud insons ^x: neque enim, mendacia quis-
quam
Effatus ^y, poterit tristes evadere pœnas.
6. Præsidis ^z implorans faciem, numerosa caterva
Confluit ^z: & quivis miro admiratur amore ^a
Egregium bonitate virum, donisque nitentem ^b.
7. Omnia circumstant odia, & fraterna ^c, misellum ^c:
Quantò exinde magis ^d, qui ejus felicia quondam
Tecta frequentabant socii ^e, volucrum instar, ab isto
Longè diffugient ^f! Lætus, confidere ^g verbis ^g,

Q 2

Secta-

XXI, 5. XXIII, 4. XXVIII, 20. 22. XXIX, 19. *conf.* XVIII, 13. *b prius. p.*
XVII, 26. XVIII, 5. (q) II, 13. s. 15. t. XI, 3. XIII, 6. XV, 4. XXI, 12.
XXII, 12. (r) I, 15. e. (s) I, 13. b. (t) *sup.* 1. g. (u) *inf.* 9. XII, 17.
XXIV, 28. XXV, 18. Deut. XIX, 18. (x) *inf.* 9. VI, 29. r. (y) VI, 19.
XIV, 5. Eccl. VII, 26. (z) VIII, 16. (z) XXIX, 26. b. (a) XVII, 17.
(b) XVIII, 16. (c) XVIII, 24. XXV, 17. (c) *Sup.* I, g. (d) XI, 31.
XV, 11. (e) XIV, 20. s. XVIII, 24. (f) Eccl. XII, 6. (g) III, 5. l.
(g) II, 16. y. VII, 5.

- Sectatur ^b sonitus Euri, quos aura fugabit.
8. Vitam amat ⁱ, invigilans cordis qui motibus, armis
Hoc tenet ^k assiduis: curâ nec munit inani
Consultorem animum ^l, bona sed sibi quæque cape-
pessit ^m.
9. Impia, testificans, (iterumque iterumque monebo)
Haud impunè ⁿ feret: fictor fandi, interit omnis ⁿ.
10. Gaudia ^o nulla decent ^o fatuum: nec ^p, ferrea, fer-
vum ^q,
Principibus ^r dare jura suis.
- II. Percepta decori
Cognitio ^r, remoram ^s subito, requiemque, furori
Suppeditat: laudi est ^t, ita prætermittere culpam.
12. Regis ^t inardescit, catuli velut, ira, leonis ^u,
Undique terrificans. ut ros, sic gratia regis ^x:
Non tantum, ut gratus pecori is per graminis herbam;
Verum etiam, ut succum viresque instaurat utrique.
13. Fi-

(h) XI, 19. XII, n. XV, 9. XXVIII, 19. (i) XIII, 3. XVI, 17. *oppos.* VI, 32. VIII, 36. (k) XV, 32. y. Luc. XX, 19. (l) I, 3. VIII, 1. X, 17. (m) VIII, 36. XVI, 20. XVII, 20. XVIII, 22. Eccl. III, 14. (n) *sup.* 5. x. (o) Eccl. II, 8. p. (o) XVII, 7. (p) *sup.* 7. XVII, 7. (q) *inf.* 29. XI, 29. XIV, 35. XXII, 7. XXIX, 19. XXX, 10. 21. *oppos.* XVII, 2. *conf.* Eccl. X, 7. (x) III, 4. k. (r) VIII, 16. t. (s) XIV, 29. XVI, 32. Eccl. VII, 15. (t) IV, 9. XVI, 31. XVII, 6. (r) VIII, 15. r. (u) XVI, 14, 15. XX, 2. XXII, 13. XXVI, 13. t. XXVIII, 1, 15. XXX, 30. (x) *conf.* XVI, 15.

13. Filius infipiens, genitoris acerba querela.
 Conjugis assiduam rixam ^z, pingente figurâ,
 Stillantes ^a referunt guttis pluvialibus ædes.
14. Et domus, & gaza, est fortuna relicta parentum:
 Prudentem ^b uxorem DOMINUS dat, ritè rogatus.
15. Otia, sunt vitia. allabens ignavia ^c, somnos
 Seminât: hinc segnes animas jejunia mulctant.
16. Mandati solidi custos ^e, quâ semita monstrat
 Illius, incedens; custos ^f, pro luce tuendâ ^g
 Excubat ipse suâ. cui non vestigia curæ ^h,
 Infernas tenebras intrat ⁱ.
17. Miseratus, egenti
 Quæ quis largitur ^k; fert mutua ^l cuncta JEHOVÆ:
 Hic, quod fortè datum est, reddet ^m cum fœnore
 magno ⁿ.

Q3

18. Ple-

(cy) *arumne; quarum est causa: de qua metonymia GLASSIUS Philol. S.*
 Lib. V. tr. i. cap. II. n. 3. X, 1. 3. XI, 6. XV, 20. XVII, 4. 25. XXVII, 15.
 (z) XV, 18. XVI, 28. XVIII, 18. XXI, 9. 19. (a) XXVII, 15. Eccl. X, 18.
 (b) X, 5. XIV, 35. XVII, 2. m. XVIII, 22. (c) VI, 6. 9. 10. c. X, 4. 26.
 XIII, 4. XV, 19. XVIII, 9. (d) X, 5. XX, 13. (e) II, 11. III, 1. XXVIII,
 4. 7. Eccl. VIII, 5. (f) conf. 16. IV, 10. XIII, 3. XVI, 7. XXI, 23. XXII, 5.
 (g) sup. 8. XVI, 17. (h) XIV, 2. XV, 20. (i) XI, 24. l. XIII, 21. 2.
 (k) XIII, 22. m. (l) XXII, 7. (m) XIII, 21. XXV, 22. (n) XI, 24. k.
 XII, 14. XIV, 21. 31. XXVIII, 8. GREGORIUS Nazianz. Orat. XVI.
Quis hujusmodi debitorem recuset, debitum in tempore non sine fœnore red-
diturum? CHRYSOST. hom. LV. de Pœnitentiâ. O verbum sapientissi-
imum: Qui miseretur pauperis, fœneratur Deo. Quare ergo non di-

18. Plena spei, gnato durat dum ^o prima juventus;
 Castigabis ^p eum: non autem pignora morti
 Dedere festines, fufis ablatuſ habenis;
 Ne ſoboles ſano nequeat ſupereſſe dolori.
19. Irarum furiis fertur qui immanibus ^q, ingens
 Suſtinet ille genus poenarum: quicquid in iſto
 Eripiendo ^r auſis, augendis ignibus addes.
20. Audi ^s conſilium ^t; cenſuram ^u expende ^x! quid
 inde?

Poste-

xit: Qui miſeretur pauperis, dat Deo; ſed, ſæneratur? Scriptura noſtram avaritiam novit: attendit diligenter inſatiabilem cupiditatem noſtram ad avaritiam vergere, & additamentum quærere. — Si Deo ſæneramus, is ergo nobis debitor erit. — Non credis huic propter inopiam, inquit; mihi propter divitias crede! &c. (o) II, 10. n. (p) IX, 7. XXIX, 17. XXXI, 1. (q) VI, 34. 2. CHRYSOSTOMUS, de Davide & Saule hom. III. Si quando hoſtis inciderit in manus tuas, ne illud ſpecta, quomodo eum ulciſcaris, innumerisq; conviciis conſperſum emittas; ſed, quomodo ſanes, quomodo ad ſobrietatem reducas. Neque prius deſiſtas, omnia tum facere, tum dicere, donec tua manſuetudine ſuperâris illius truculentiam. Nihil enim humanitate potentius; quod declaravit, dicens: Sermo mollis confringit oſſa. Atqui, quid oſſe durius? Et tamen, ſi quis æquè durus ſit & rigidus ac præfractus, nihilominus facile vicerit, qui illum manſuetè tractet. Ac rursus, Reſponſio ſubmiſſa avertit iras. [ſup. XV, 1.] Unde liquet; ut hoſtis irritetur, aut reconcilietur, magis in tuâ poteſtate eſſe, quàm illius. Non enim in iis, qui irâ commoti ſunt; ſed in nobis ſitum eſt, ut vel extingatur illorum ira, vel ad majus irritetur incendium. Noverat David, noverat, inquam, certò; non eum, qui patitur injuriam, ſed qui facit, lacrymis ac lamentis eſſe dignum, ut qui ledat ſe ipſum. (r) II, 12. p. (s) 8. 16. I, 8. r. (t) I, 25. q. (u) I, 2. c. (x) Eccl. IX, 23.

- Postera pars vitæ saltem, ut bona veraprehendat.^z
21. Corde viri multæ rationes^a, multa recurfant
 Consilia: una DEI constat sententia firma;
 Stabit in æternum hæc, atque inconcussa vigebit^b.
22. Optat homo, misereri^c; aliosque juvare, superbâ
 Mente cupit^c: si dein jubeat fortuna, benignum
 Se gerere, is mendax fuerit; cui præstat egeus^d.
23. Fons vitæ^e, formido DEI^f: nocturna^g, diurna,
 Quem saturat^h, frustra hunc infesta pericula visent;
 Quantiscunque minis soleant inferre tremorem.
24. Occultare sinuⁱ dextram, præ deside vitâ,
 Gestit, eamque levandam ori admovisse gravatur^k,
 Horridus ignavi^l torpor.
25. Vis dura, coërcens
 Verberibus, quatiat^m risoremⁿ. manserit ipse
 Indocilis; simplex^o, emerget cautior, alter:

Sin

(y) V, 4, 11. Eccl. X, 16. (z) VI, 6. VIII, 33. IX, 9, 12. XIII, 20. (a) VI, 18. XII, 5. XV, 22, 26. conf. Eccl. VII, 29. (b) XVI, 1, 9. Ps. XXXIII, 10, 11. AUGUSTIN. de catechizandis rudibus c. XIV. Nemo melius ordinat, quid agat, nisi qui paratior est, non agere, quod divinâ potestate prohibetur, quàm cupidior, agere, quod humanâ cogitatione meditatur: Quia multæ cogitationes sunt in corde viri; consilium autem Domini manet in æternum. (c) XI, 17. mens disti, XX, 6. conf. XIII, 4. c. (d) X, 4. g. (e) III, 2. i. (f) IX, 10. b. conf. XIV, 26. (g) XV, 31. (h) Eccl. V, 11. Philipp. IV, 18. (i) VI, 10. XXIV, 33. Eccl. X, 18. (k) XXVI, 15. (l) VI, 4. t. (m) XVII, 10. (n) I, 22, n. (o) I, 4. g.

- Sin docilem *p* erudias sermone, scientia crescit *q*.
26. Rem patris oblimans *r*, matrem *r* quoque deinde repellet,
 Prodigus. opprobrio quanto pudor *r* occupat ambos,
 Indecorem ob natum; quem nec flamma indolis ulla,
27. Nullaque relligio frenat! Cessa, mea, desine, proles *e*,
 Increpitanti *u* aures voci dare! jamque relinques *x*,
 Dicta *r* etiam, quæ, te pridem sat scire *z*, putasti.
28. Pessimus irridet *a* testis *b*, quæ fata manere
 Perjuros, iudex memorat. Pravi oris *c* hiatus
 Crimina deglutit *d*, quibus irritavit inertes.
29. At verò, Superùm fas contemnentibus *e*, alta
 Judicia impendent, æterno armata rigore *e*:
 Tergaque stultorum *f* horribili sectanda flagello *g*.

CAPUT VIGESIMUM.

Ebriosus, sapientie expers. 1. Rebellis, se ipsum lædit. 2. Fuga litis, gloria. 3. Piger, ultrò pauper. 4. Prudentum, unus alterum explorat. 5. Dicitur, non tam quod est, quàm quod esse oportet. 6. Iustum, sequitur benedictio. 7. Regis vigilantia, purgat. Nemo sine maculis. 8, 9. Fraus omnis; abominatio. 10. Ingenia puerorum, præludunt. 11. Dona bona, non

(p) I, 5. i post. (q) Ibidem conf. II, 5. 9. XIV, 15. (r) XI, 3. XXIV, 15. XXVIII, 24. (s) X, 1. 2. (t) I, 8. (u) sup. 20. II, 2. c. IV, 13. VIII, 33. XII, 1. XVI, 22. (x) V, 23. n. (y) I, 2. (z) I, 4. III, 20. (a) conf. 29. I, 22. n. III, 34. (b) VI, 11. 19. XII, 17. XIV, 5. XIX, 5. 9. (c) X, 6. n. 32. XV, 28. (d) I, 12. XXI, 20. Eccl. X, 12. (e) I, 22. n. (e) I, 26. r. XIII, 18. t. (f) I, 22. o. (g) X, 13. XVIII, 6. XXVI, 3.

non nisi à DEO. 12. Labor de victu, non amat somnum. 13. Fuit turpis, tam in emtore, quam venditore. 14. Vix nullum ore praestantius, se loquitur bona. 15. Sponsor temerarius, haud meretur miserationem. Mendax, meretur malum consequens. 16, 17. Neque cogitationes, neque actiones, sine consultatione utiles. 18. Proditionibus, & allectationibus dediti, fugiendi. 19. Filius impius, infestus. 20. Haeres avidus, infestus. 21. Vindicta, Deo relinquenda. 22. Dolus omnis, infestus. 23. Arbitrii humani infirmitas. 24. Homo sibi ipse damnum infert sacrilegio, & voto temerario. 25. Regalis sapientiae primaria pars, iustitia. 26. Bonam mentis, idem interius, quod lucis externum. 27. Custodia regis, veritas & misericordia. Decas juvenum, robur: senum, canities. 28, 29. Malus non emendatur sine plagis, ad vivum penetrantibus. 31.

Apotu immodico medicans nisi temperet usus;
Te scurram faciet vinum^b, & dominabitur ori,
Atque tuis manibus: nec non, per pocula frugum,
Zythusⁱ aget turbam victor, de more tyranni^b,
Inter abutentes. nullus, quem insania tanta
Errantem oblectatⁱ, Sophies arcana recludet^k.

2. Ut leo laesus, alens furias, fremit ore cruento^l;
Regia^m sic terret majestas: vulnere peccat^m
Ipse sibi illato, quicumque offenderit ipsamⁿ.
3. Gloria^o certa viro est, residere à lite^p remotum:

R

Nemo

PARALLELISMUS CAPITIS XX.

(h) Vinum, irrisor; sicera, tumultuans: per metonymiam effectus, ut XIX, 13. y. conf. I, 22. IV, 17. f. (i) XXXI, 4. 6. (i) V, 19, 20, 23. n. (k) Eph. V, 18. (l) XVI, 14. XIX, 12. u. (m) inf. 8. 26. 28. VIII, 13. r. (m) VIII, 36. e. oppos. XI, 17. (n) XIV, 16. XVI, 13. (o) III, 35. Eccl. VI, 12. (p) III, 30. z. sec.

- Nemo huic se immiscet¹, nisi sit temerarius, amens.
4. Frigoribus si quis, terram proscindere aratro,
Ignavus² refugit; largam, heu! veniente calore,
Vicini tantum messem³ spectabit egenus:
Spontè carens; stultèque petens⁴, quæ jussit abesse⁵.
5. Sicut aquas imas tegit alta vorago latentes⁶,
Consilium⁷ sic corda premunt: exhaustiet illud
Vir, quem multa dies docuit discrimina rerum⁸.
6. Mos hominum; quisque⁹ ut proclamet¹⁰ quæque
benigna:
Quem verò invenies, præstet qui æqualia dictis¹¹?
7. Justus¹² nil sequitur, sibi quod non unica recti
Suaserit effigies¹³. ò dignâ sorte beati¹⁴!
Hæredes, qui ejus vestigia pulchra tenebunt!
8. Si rex¹⁵ ipse thronum judex conscendit, & altis
Facta, infecta, suis oculis vigil omnia lustrat:

9. Dis-

(q) XVII, 14. (r) VI, 6. t. (s) X, 5. (t) XXX, 7. i. (u) XIII, 4. XIV, 6.
HIERONYMI in b. l. translatio, nervosa. Qui nunc propter desidiam
in Dei servitio laborare neglexit, venturo die Regni mendicabit, & non dabi-
tur ei: quia, quæcunque seminaverit homo, hæc & metet. Bene ergò Re-
gnum Dei æstati comparatur; quia tunc mæroris nostri nubila transeunt, &
vita dies æterni solis claritate fulgescunt. (u) XVIII, 4. XIX, 21. (x) XVI, 1.
XIX, 20. t. & 21. d. (y) X, 23. d. (z) XV, 23. (a) XIX, 22. (b) XIII, 17.
XIV, 5. XXXI, 10. Conf. Eccles. XII, 16. & illic notata ex Hieronymo, huc
etiam referenda. (c) XVIII, 17. conf. Eccl. VII, 20. (d) II, 7. VI, 3. X, 9.
XIX, 1. (e) III, 13. VIII, 32. Eccl. X, 17. (f) sup. 2. inf. 26. XVI, 10, 12.
14, 15. XX, 2. 8. 26, 28. XXV, 5. XXIX, 4. eadem 14.

9. Dissipat & omne malum. Verè quis dixerit usquam?
Est mihi cor^k mundumⁱ: culpæ sum purus, & exfors!
10. Libra, alio atque alio cum pondereⁱ; vasaque plura
Diversi modii, tanquam uniusⁱ: unus & idem
Est hic uterque dolus, quem detestatur Jöva^m.
11. Quin etiam pueriⁿ arbitrium cognoscitur aptè
Moribus è teneris; jam nunc quid curet: an ultro
Castum^o opus, & dextrum lævo præferre labore!
12. Obsequiosam aurem^p, visumque haud vanatuentem^q,
Intra homines lapsos instaurat solus Jöva:
Cujus utrumque bonum hoc etiam.
13. Ne dilige somnum^r;
Ne tibi subrepat, germana soporis, egestas^r.
Insta, aperire oculos, victu ut fatière parando^r.
14. Hem, mala sunt! spectata minùs! sic arguet astu,
Mercatum veniens, haud contemnenda: sed absens
Efferet illa domi, plaudens sibi^u, perfidus emtor^u.
Odit qui incolumen fortunam, arcta! arcta! gemendo;

R. 2 Sub-

(g) XV, 7. conf. inf. 26. (h) Eccl. II, 15. (i) XVIII, 14. Eccl. VIII, 4.
(k) II, 2. c. 10. E III, 5. XIV, 35. m. (l) XV, 26. XVI, 2. XXII, 11. XXV, 4.
XXX, 12. Eccl. I, 16. F II, 21. (1) conf. 12. & inf. 25. VI, 16. XI, 4. a. (m)
III, 32. c. (n) XXII, 6. 15. XXIII, 13. XXIX, 15. (o) XVI, 2. (p) XV, 31.
XXV, 12. oppos. XXI, 13. XXVIII, 9. (q) III, 21. IV, 21. 25. (r) VI, 9,
10. c. (s) VII, 11. c. XXI, 17. XXIII, 21. XXX, 9. (t) XII, 11. (u) XXIII,
20. s. XXV, 14.

- Sublatam ex oculis incassum laudat, ineptus.
15. Aurum homini cessit, gemmarum^x & copia multa:
Vas tamen, est pluris, laborum^y, quando per ipsa
Effundit sese divina scientia coelo.
16. Nomine qui spondet peregrini, det tibi vestem^z!
Nempe: aliena quia est res, aut persona; receptas
17. Pignora iusta ab eo. Surrepta^a alimenta^b, quibusvis
Dulcia^c sunt: verum, non æquè dulcia, ut ista
Post rigida, ac durâ filice^d impletura palatum.
18. Consilio firmanda gravi, quæcunque volutat^e
Secum animus. si bella geris, tecum instrue cuncta,
Conciliique audi voces^f!
19. Secreta moventem^f,
Quæ reticenda latent; tacitâ cum fraude, notabis,
Ire, redire, velut vendentem crimina ficta:
Teque, oris patulis foribus lactare studentem^f,
Admiscere^g, cave.

20. Ma-

(x) III, 15. X, 18. 21. 32. XIV, 7. XV, 7. (y) I, 3. g. med. (z) VI, 1. XI, 15.
17. 18. XXII, 26, 27. XXVII, 13. dictum idem. (a) V, 10. XXVII, 13.
(b) IX, 17. XXIII, 3. XXVIII, 21. (c) III, 24. IX, 17.
XIII, 19. (d) vel ut sagittâ, seu fulgure. conf. XXX, 27. Ps. LXXXVII, 18.
HIERON. hoc illustrat exemplo beluonis, Luc. XVI, 24. cujus os calculo,
lapide ignito, fuerit impletum. Nam, quia in verbis supervacuis in epulando
defluerat, in linguâ amplius ardebat. (e) XIV, 1. 3. 9. XX, 22. XVI, 3.
XVIII, 21. (f) I, 5. XI, 14. XII, 5. XV, 22. XXIV, 6. (f) XI, 13. g. (f) II,
16. y. (g) XIV, 10. XXIV, 21.

20. Matrīve, patrīve, precatus
Dira ^b; sibi ipse facem ⁱ mediis extinguit in umbris ⁱ.
21. Est genus hæredum, citiùs qui prendere ^k notam,
Nituntur cupidi, sortem ^l; at, præpostera fata
Postremò ^m fugiet pedibus Fortuna citatis.
22. Ne dic ore, aut corde: malis mala quæq; rependens ⁿ,
Ultor ero! DOMINUM, memorem fandi atque nefandi,
Opperiens; sat habe, tibi quòd ferat ille salutem.
23. Ambiguos lapides ^o, librantum ^o, odère ^p Tonantis
Numina: nilque boni ^q lances portare dolosas ^r,
Permittunt; poenam meritas.
24. DEUS, ecce! gubernat
Gaudentis virtute viri ^r vestigia ^s: ab Ejus
Fonte fluunt motùs hujus, successibus aucti.
Nam, quid homo? quæ vis misero, quâ norit agenda?

R 3

25. In-

(b) X, 1. z. XXX, 11. 17. Eccl. VII, 21, 22. (i) XIII, 9. p. (i) VI, 23. VII, 9.
(k) XIX, 2. b. XXVIII, 20. 22. Eccl. V, 1. (l) III, 35. VIII, 21. XIV, 18.
Eccl. VII, 11. (m) conf. 7. V, 4. XIV, 12. 16. 25. XIX, 26. XXIII, 32.
XXIV, 20. (n) XII, 14. z. XXIV, 12. 29. (o) sup. 6, 7. (p) ibid. m.
(q) XVII, 26. XVIII, 5. XIX, 2. AMBROS. in Ps. XLVIII, 4. Admone-
mur, non tumultuarium proferre sermonem, sed exercitio quodam meditatio-
nis, & statera mentis internæ examinare dicenda; quia scriptum est: Sta-
tera fallax, non bonum. Et in Ps. LXI. Salomo significat eos, qui ra-
pinam inexplibili corde meditantur, & sobrietatem fronte prætendunt, conf. sup.
6. b. 9. k. [r] VI, 34. a. [s] II, 5, 6, 7. III, 5, 6, 7. IV, 12. V, 5. XIV, 8.
XVI, 9.

25. Infelix homini est laqueus ; sacrata JEHOVÆ,
 Absorbere " usu proprio: nec faustius ausum,
 Deinde x sibi votis y indignis velle mederi;
 Aut, captare modum, quo, suscepta, irrita reddat.
26. Discutit y injustos, scrutans examine justo,
 Rex sapiens: veluti que solent substernere plaustris
 Agricolaë frumenta; rotam z sic juris & ille,
 Supplicii que, super residum fera colla, reducit.
27. Mens humana, bonum quantum; si nempe lu-
 cernam a
 Hanc Pater instaurat, qualem donârat Adamo,
 Divini ardoris plenam! penetralia c quævis
 Lux DOMINI indagat b, ventrem que c, omnem que re-
 cessum c,
 Insidias que Erebi.
28. Ser-

[t] XII, 13. XIII, 14. XIV, 27. XVIII, 7. [u] conf. XXIII, 2. [x] sup. 17. XXIV, 27. [y] VII, 14. u. [y] sup. 8. [z] XXV, 11. [a] sup. 20. VI, 23. XIII, 9. XXIV, 29. [b] sup. 24. II, 3, 4. III, 6. &c. XXVIII, 12. [c] VII, 27. XVIII, 8. k. 20. t. XXII, 18. Eccl. X, 20. HIERONYM. in Lam. Jerem. c. I. Scien- dum est, quod in sacro eloquio ventris vel uteri nomine mens solet intelligi. Hinc est enim, quod per Salomonem dicitur: Lucerna Domini spiraculum homi- nis, quæ investigat omnia secreta ventris. Lux enim gratiæ, quæ de- super venit, spiraculum homini præstat ad vitam: quæ videlicet lux, omnia secreta ventris investigare dicitur, quia occulta mentis penetrat, ut ea, quæ de ipsa ledebant animam, ante ejus fiendo oculos reducat. Hinc ipse Jere- mias in anterioribus ait: Ventrem meum doleo; qui ut, ventrem suum quid dixisset, ostenderet, adjunxit: Sensus cordis mei turbati sunt.

28. *Servat custodia d Regem,
Gratia, cum Veri studio f: clementia, fulcrum est,
Quo sedes solii seros stabilitur g in annos.*
29. *Pulchra, juventuti, succrescit gloria, robur h:
Canitiesque, decus i senio!*
30. *Medicina i, scelesto
Lascivoque animo, superest hæc prima dicanda;*

Ut

Uteri utique nomine mens rectè accipitur: quia, sicut proles in utero concipitur, sic cogitatio in mente generatur. Et, sicut in ventre cibi, ita continentur in mente cogitationes. [d] II, 11. IV, 6. [e] XIX, 22. [f] Gratia & Veritas, conjunctim; III, 3. XVI, 6. conf. Job. I, 17. Rom. XV, 8, 9. 2. Cor. I, 20. Eph. IV, 17. 21, 24. ATHANASIUS, Apolog. ad Constantium. Ita rem examina, quasi Veritas tibi in consilio adsit; quæ Regum, & in primis Christianorum, tutela est. Cum eâ Vos regna administrare tutissimum est; quum dicat Scriptura: Misericordia & Veritas regi custodia est, & circumdabit in iustitia thronum ejus. Hanc quum Zorobabel ille sapiens ceteris anteferebat, victoriam retulit; acclamatumq; est ab universo populo: Magna res veritas, & prævalet omnibus. Esdr. 4. Si igitur apud alios accusatus essem, ad Tuam Majestatem provocarem: ut Apostolus dixit; Cæsarem appello! & cessatum est ab insidiis contra eum. Jam, cum apud Te calumniam mihi ausi sunt intentare, ad quem à Te, quæso, appellare potero? nisi ad Patrem Ejus, qui dicit: Ego cum Veritas! ut ille cor Tuum ad placabilitatem inclinet. Domine Omnipotens, Rex seculorum, Pater Domini nostri, Jesu Christi; tu per verbum Tuum imperium hoc famulo Tuo Constantio dedisti: Tu illumina mentem illius, ut cognitis mei calumniis, benevolenter recipiat meam excusationem, omnibusq; clarum ac manifestum reddat, quàm aures habeat confirmatas communitasq; veritate, solumque sibi, uti scriptum est, accepta esse labia justa! Ita enim solum regni fortunatum fieri, per Salomonem pronunciasti. [g] X, 12. XVI, 6. 12. [h] V, 10. XXIV, 10. Eccl. IX, 10. XII, 1. 3. 5. [i] IV, 9. 1. [i] GEIER. moralis absterio mali, conf. Levit. VI, 21. Prov. XXVII, 6. XXVIII, 23.

Ut mala verberibus sanes, quæ fuste severo ^k
 Corporis ad vivum penetrent ^l, sedeantque relictæ ^k:
 Viscera ^l ni his tentes plagis durantibus, antè,
 Quàm frenum excutiat; frustra rumpere querelis.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

Potentium voluntatem suâ in manu habet Omnipotens. 1. Omnis homo, mendax erga se aliosq;: Deus solus corda perspicit. 2. Cultus, Deo non acceptus, sine justitiâ. Sine mente humili, peccata sunt, omnia. 3, 4. Prodest maturatio: festinatio obest. Fallacia sermonis, irrita & mortifera. 5, 6. Iniqui, vastant semet ipsos. 7. Conscientia, accusat. 8. Tranquillus angulus preferendus celebritati inquieta. 9. Impius, appetitu laborat infideli. 10. Castigatio & institutio, semper utiles; si non uni, tamen alteri. 11. Emendatio non est fructuosa, nisi muniatur. 12. Immisericors, relinquetur immisericorditer. 13. Dono occulto cedit aperta ira. 14. Fides, officio satisfaciendum propria est: anxietas, infidelium. Desipiens, quietis expertus. 15, 16. Verus acquirendi modus, in abstinendo. 17. Vindicta, non fallitur. 18. Solitudo, melior consortione indignationum plena. 19. Sapientis est, non modò res personis, sed & personas rebus aptare; sectantes justitiam & misericordiam: ut sapientia potentiam frenet. 20, 21, 22. Oris & vite, una custodia. 23. Superba arrogantia irrisoris est furor. 24. Nil desiderandum temere: utendum presentibus. 25, 26. Vera fides, cum peccato mortali, seu voluntario, haud consistit. 27. Esto celer ad audiendum, [Jac. I, 19.] tardus ad loquendum! 28. Pertinacia, impietatis stupor. quicquid contra Divinam legem, in eo non est sapientia, nec perspicacia, nec consilium; nec potentia quidem: omnis salus, Domino accepta referenda unicè. 29, 30, 31.

Magnanimùm heroum pectus; velut agmen
 aquarum ^m,
 Atque

(k) XXIII, 3. XXVII, 6. (l) sup. 27. c.

PARALLELISMUS CAPITIS XXI.

(m) V, 16.

Atque harum rivos; complectitur alta JEHOVÆ
Dextra: hæc cor Regis ⁿ regit, ac, quocunque vo-
luntas

Sancta intendit iter, flectit, nec spontè sequutum ^m.

2. Cuique sua est via recta; suis quia credit ocellis ^c:
Penfitat omnipotens iudex præcordia solus ^o.
3. Judicium in causis verum, servandaque jura ^r
Exercere ^q; DEUS prælatum elegit ^r utrumque,
Vanos quippe datos aris exofus honores ^s.
4. Sunt peccata ^s; licet videantur lumina, coelo
Æmula: si quis, opes summas æquare potentum,

S

Ela-

(n) XVI, 9. (n) VIII, 14, 15. r. Nehem. I, 11. II, 4. 8. AUGUSTINUS, de Gratia & Lib. Arbit. c. XXI. Quis non ista judicia divina contremiscat, quibus agit Deus in cordibus, etiam malorum hominum, quicquid vult, red-dens eis tamen secundum merita ipsorum? In Libro Hester scriptum est, quod hæc oravit ad Dominum: & convertit DEUS, & transulit indignationem re-gis Assueri in lenitatem. ut scriptum in Proverbiis Salomonis: Sicut impetus aquæ, sic cor regis in manu Dei; quocunque voluerit, declinabit illud. — His & talibus testimoniis divinorum eloquiorum, satis manifesta-tur, operari DEUM in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates, quocunque voluerit; sive ad bona, pro sua misericordia, sive ad mala, pro meritis eorum: iudicio utique suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper autem iusto. (o) III, 7. XII, 15. XVI, 2. g. (p) inf. 15. g. conf. I, 3. f. MELANCHTHON optimè: hoc loco, facere iustitiam, est, probare probanda; facere iudicium, est, damnanda damnare. (q) Enallage, ut inf. 15. VIII, 13. p. q. (r) VIII, 10. 19. XVI, 16. f. XV, 8. Eccl. V, 1. (s) XXIV, 9. Distinctè & perspicuè GEIERUS, in h. l. Licet corporis formositas ac robur, libe-rorum copia, conjugium felix, opulentia, & tota felicitatis reliquæ fax vel Lucerna, in se suâque naturâ, tanquam Dei creatura, dona vel insti-

Elatis oculis ¹ affectat: si quis, inani
Ambitione, animos sufflans dilatat ^u; & ævi
Securi capitur si quis fallace lucernâ ^x.

5. Omnia maturat ^z vir sedulus ^y. antè peregit
Singula secum intus ^z: speque ubertatis abundat ^u.
Quisquis festinat, nimiaque cupidine fertur ^b;
6. Sic modò defectum ^c accelerat. Vanissima ^d rerum est,
Disjicienda palàm, propria & quærentibus orcum ^e:
Quærere ^e thesauros ^f vaga per mendacia linguæ ^g.
7. Devastandi ^b ardor, furias trahet ebrius, ipsos
Stragis in autores: quoniam discrimine nullo
Juris habere volunt curam ⁱ.
8. Via perdita ^k, euntis,
Est aliena etiam ^l: sinceri ^m opus, ordine rectum ⁿ.
9. Altercans mulier ^o, plenâ, sine, regnet in aulâ:

Tu

zuta, caveant peccato; attamen, ob immensum adeò ipsorum abusum in impiis, nil fermè sunt aliud, nisi merum peccatum: quando videlicet iis solis, tanquam idolis quibusdam, deserto Deo, toti inherent, iisdemq; ad luxum, depressionem aliorum, aliq; facinora, turpiter quotidie abutuntur. Quo sensu & otia sunt vitia: c. XIX, 15. (t) VI, 17. XXX, 13. conf. XIV, 14. (u) XXVIII, 25. (x) XIII, 9. p. XXIV, 20. (y) X, 4. i. (z) XII, 5. XV, 22. XIX, 2. XX, 18. (a) XI, 23, 24. XIV, 23. XVII, 11. (b) XIX, 2. o. (c) XI, 24. XIV, 23. (d) XIII, 11. Eccl. I, 1. (e) XI, 27. XVII, 19. (f) VIII, 21. X, 2. (g) VI, 17. XII, 19. k. (h) XI, 3. XXIV, 2. (i) I, 24. (k) II, 12, 13. r. 15. t. (l) XVI, 2. f. conf. XXVIII, 16. (m) XX, 6. conf. XII, 16. XIII, 3. Eccl. V, 18. (n) XX, 11. (o) inf. 19. XIX, 13. XXII, 10. XXV, 24. XXVI, 21. XXVII, 15.

Tu potiùs tectum, spatio contentus iniquo,
Solut habe!

10. Nulli nota est, pax vera, profano p:

Hoc sedet unum animo, scelus exitiale parare

Omnibus. iste, suis oculis q, nec curat r amicum s.

11. Poena plano si non parcit r; rudis inde monetur,

Ut sapiat: qui tum metuet, doctusque cavebit.

Si doceas u sanum, capit incrementa sciendi x.

12. Justior impendit curam r, quâ corrigit ædes z

Depravati hominis: verum, venit improbus alter,

Subvertens r magis atque magis fera pectora; & inum

Damnorum in pelagus secum hæc miseranda reducit.

13. Aure suâ oclusus l, coram clamore, carentis c

Humano auxilio; clamabit & ipse vicissim,

Non exauditus.

14. Superata, extinguatur ira c,

Secretis donis d: plerique ferocia ponunt

Corda, volente sinu, sævumque abolente furorem e

S 2

Mu-

(p) XI, 17. r. XIII, 2. 4. (q) sup, 2. III, 7. p. (r) XIV, 21. 31. XIX, 17.

(s) III, 28. 29. y. (t) XVII, 26. XIX, 19. 25. XXII, 3. (u) XVII, 8. (x)

X, 8. (y) XVI, 10. (z) III, 14. 33. XII, 7. XIV, 11. XV, 6. l. 25. (a) XIII,

6. k. (b) XVII, 28. XXVIII, 9. eadem, CYPRIANUS, de Opere & Elee-

mosynis. Neque enim promereri misericordiam Domini poterit, qui mise-

ricors ipse non fuerit; aut impetrabit e Divina pietate aliquid in precibus,

qui ad precem pauperis non fuerit humanus. Ps. XL, 1. (c) XIV, 31. (c) inf.

24. XII, 16. f. (d) XVII, 8. 23. XVIII, 16. 23. XIX, 6. (e) VI, 34. z.

Munere ^d.

15. Lætitia ^f est forti quàm maxima semper,
 Cùm licet, officii partes ^g ostendere factis:
 Angor ^b inest pavidus, non expedientibus ⁱ æquum.
 16. Natus homo, à cursu reparatæ mentis ⁱ aberrans ^k;
 Inveniet duram, ut Rephaimica turba, quietem ^l.
 17. Omnium egebit ^m, amat qui gaudia ⁿ: quisquis
 amabit
 Dulcia, vinum ^o, oleum ^o, poterit ditescere ^p nullus;
 Nec ditare alios, tanquam virtutis imago.
 18. Est, ubi pro iusto pravus se opponere morti ^q
 Cogitur, atque loco rectorum ^r perfidus ^r hæret.
 19. In terrâ deserti, inter spelæa ferarum ⁱ,
 Præstiterit; quàm, inter rixantis conjugis iras ⁿ,
 Degere.
 20. Thesauro ^x, sapientis ^y limina ^z, tanquam
 Frugibus optatis ^a, redolent; nec defit olivum ^b:

Ast

(f) XV, 21. i. (g) *conf. sup. 3. p. X, 23. XVI, 12. hic, facere iudicium, est, officio satisfacere, seu, observare modum vel rationem, decenter aliquid expediendi; commentante sic GEIERO in Eccl. VIII, 5.* (h) X, 14. b. (i) X, 29. XXX, 20. (j) I, 3. IV, 11. IX, 6. (k) VII, 25. XIV, 22. (l) II, 18. a. (m) VI, 11. XI, 24. XIV, 23. XXI, 5. (n) XIV, 13. Eccl. II, 1, 2. 10. (o) IV, 17. f. (o) *inf. 20. V, 3. b post. VII, 17. Eccl. VII, 1. IX, 8.* (p) X, 4, 5, 22. XXIII, 4. XXVIII, 20. (q) VI, 35. IX, 9. XI, 8. (r) II, 7. b. (s) II, 22. g. (t) *sup. 9. o.* (u) *sup. 9. Eccl. I, 18.* (x) III, 2. i. (y) *conf. 22. III, 2. i.* (z) III, 33. (a) XVI, 16. (b) *sup. 17. o post.*

- Ast populabit^c opes, patefactis faucibus, amens.
 21. Iustitiam, vitam^d, & splendoris præmia summi^e,
 Quæso, quis attinget? certè, is sectabitur^f acri
 Iustitiam studio, portusque erit undique promptus,
 Gratia quo miseros geminis ad se advocet ulnis.
 22. Formidabilium, prudens^b, munimina scanditⁱ:
 Robore & ista quidem fidunt armata; sed ille
 Id ratione magis, quàm vi, de culmine sternit.
 23. Os linguamque suam qui circumvallat^k, ab arctis
 Protexit curis animæ spiramina custos^l.

S 3

24. Si

(c) I, 12. *AUGUSTINUS*, lib. 50. homiliarum hom. 45. In animalibus, que prohibita sunt Judæis manducare, homines quidam significantur, non pertinentes ad societatem sanctorum. Fissa ungula ad mores, ruminatio ad sapientiam pertinet. Quare ad mores fissæ ungula? Quia difficile labitur. Ruminatio autem ad sapientiam quomodo pertinet? Quia dicit Scriptura: Thesaurus desiderabilis quiescit in ore sapientis: vir autem stultus deglutit illum. Qui enim audit, & negligentia sit obliviosus; quasi deglutit, quod audit, ut jam in ore non sapiat, auditionem ipsam sepeliens oblivione. Qui autem in lege DEI meditatur die ac nocte, tanquam ruminat, & in quodam quasi palato cordis verbi sapore delectatur. Hoc ergo, quod præceptum est Judæis, significat, quod ad Ecclesiam, id est, ad corpus Christi, ad gratiam societatemque sanctorum, non pertineant illi, qui aut negligentes auditores sunt, aut mores malos habent, aut in utroque vitio reprehenduntur. Sic cætera, que in hunc modum præcepta data sunt Judæis, umbratica sunt significationes futurorum. Posteaquam venit lux mundi, Dominus noster Jesus Christus; tantummodo ut intelligantur, non etiam ut observentur, leguntur. (d) XII, 28. XIX, 23. (e) III, 2. i. (f) XI, 19. XV, 9. (g) III, 3. XIX, 22. (h) sup. 20. Eccl. IX, 14, 15. (i) XXX, 4. (k) XII, 14. XIII, 2, 3. XVIII, 20. (l) XVIII, 21.

24. Si quis nomen alit, toto qui corde superbus
 Arroget omne sibi, atque alios derideat ^m altè:
 Nil faciet, nisi quod fastu ⁿ docet impetus ^o ipsum.
25. Immoritur desēs ^p votis ^q; dum rebus abhorrent
26. Sese adhibere manus gelidæ ^r. lux omnis, & omnis
 Hora, videt, segnem variis ardescere flammis ^s,
 Captandi hoc, illud: miserans, retinacula, spernit.
27. Sacra, oblata sacris manibus pietate vacantum,
 Horrida sunt coram DOMINO ^t: cœno inquinat ista
 Interiore nefas ^u, quicum adducuntur in altum.
28. Sæpe ajo: testis mendax ^v crudelibus umbris
 Occubet, aut pereat famâ, vel sorte, necesse est ^x.
 Qui mavult audire ^y; loquetur honore perenni.
29. Vir malus, obfirmat vultûs ^z, obnixus, atroces:
 Recta sequens, contrâ. quantum hic mutatus ab illo,
 Qualis & antè fuit! nunc quippe is quamque viarum
 Digerit è Verbi nutu ^a, sibi censor, & autor.
30. Adversus DOMINUM sapientia nulla valebit,
 Vis nulla ingenii ^b; consultaque nulla juvabunt ^c.

31. In-

(m) III, 34. f. (n) XI, 2. XIII, 10. (o) *conf. sup.* 14. c. XI, 4. 23. XIV, 35.
 (p) XIII, 4. XX, 4. (q) XIII, 4. c. (r) *oppos.* XXXI, 13. (s) X, 19. u.
 (t) XV, 8. p. (u) X, 23. XXIV, 8, 9. XXX, 32. (v) VI, 19. z. (x) XIX, 9.
 (y) I, 33. VIII, 34. (z) VII, 13. (a) XVI, 9. (b) I, 2. d. *post.* II, 6.
 III, 5. m. 13. X, 23. (c) XII, 15. XIX, 20, 21. XX, 5, 18.

31. Instruitur bellator equus, quo pugna propinquat
Tempore: laurigeram solus dat Jova salutem d.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

Laus & favor, bonum incomparabile. 1. Tam pauperes, quàm divites, à DEO: neutri spernendi. 2. Astutia serpentum, Matth. X, 16, imitanda. 3. Pia patientia finis, potentia. 4. Fugiens perversos, fugit spinas & laqueos. 5. Pueri imbuendi eo, quod senibus profuturum maximè. 6. Mutuans, imperans. 7. Malignus, tanquam vindicta virga, acquirit maledictionem: benignus, benedictionem. 8, 9. Sublato risore, rixa tollitur. Rex, amat sinceros & placidos. Bona hominis agnitio, cura est DEO; evertenti proposita impii. 10, 11, 12. Piger, fingit terrores. 13. Peccata adversus sextum praeceptum si augentur, permittuntur justo iudicio. 14. Luxuries puerilis, refecanda virgis est. 15. Immisericordes, jus talionis persequitur. 16. Salutaria praecepta, percepta ac custodita intimè, dulcia in animo & ore sunt, revocanda ad unum caput, fiducia in DEO figende: revocanda etiam subinde in memoriam, & generalli & speciali veritatis declaratione; ut vocatio, & primaria & secundaria, verè excolatur. 17, 18, 19, 20, 21. Pauperi & afflicto non addenda afflictio. Deus, vindex eorum loco. 22, 23. Consuetudo cum iracundis, noxia. 24, 25. Haud temerè ineunda sponsio. 26, 27. Termini antiqui, inviolabiles. 28. Strenuus, à rege aestimatur. 29.

FAma^e, bonum, quo non aliud præstantius ullum
Eligitur f; nec opum multarum copia grandis:
Gratiaque^e, ex meritis enata favore piorum,
Argento atque auro meliùs nitet g.

2. Ob-

(d) 1. Sam. XI, 9, 13. XIX, 5. Ps. III, 9.

PARALLELISMUS CAPITIS XXII.

(e) I, 9, 1. (f) VIII, 10, 19. XVI, 16. XXI, 3. (g) conf. XXXI, 29. Eccles. VII, 1, 2. BASILIUS, Homil. de avaritia. Melius nomen bonum, quàm divitiæ multa. Si admiraris divitias ob honorem inde provenientem, considera, quantò ad gloriam magis faciat, multorum filiorum

Obvia fiunt^g

2. Divitis atque inopis vestigia, inutua utrinque:
Nempe DEI id fas est, simul hunc qui condit & istum^h.
3. Astutusⁱ, multò antè specus speculatur apertum,
Abducensque retrò gressûs, sese ocyûs abdit^k.
Ecce autem, subiêre^k rudes^l utrumque malorum;
Et culpam, & pœnam^m!
4. Adversæ datur optima forti
Clausula, quam tibi fert humilis formidoⁿ JEHOVÆ:
Non sine divitiis, pia gloria, vita beata^o.
5. Quæ via perversum^p deserta in devia ducit^q,
Spinis ac laqueis^r horret: procul esto remotus,
Defendit^s qui animam^s. totus fuge longiùs illa!
6. In quemcunque voces ductum puerile^t docendo
Pectus, eum feros senii servabit ad usus;

Inde

parentem appellari, quàm mille stateres in marsupio repositos habere. Pecuniam enim hic vel nolens relinques: honorem verò, ex beneficiis ob Dominum, referes; quando populus omnis, communem judicem circumstans, te & nutritorem, & in inopes beneficium, immò omnibus, quæ ad humanitatem pertinent, nominibus appellabunt. (g) XVII, 12. XXIX, 13. ubi eadem. (h) X, 4. g. XIV, 31. XVII, 5. AUGUSTINUS, Quæst. 32. Scriptura, ne pauperem contemnendum daceret, & divitem honorificandum; ostendit, amborum opificem esse Deum: non utique in paupertate & divitiis; sed in eo, quod sunt. Si enim facultatibus ab invicem discrepant, non tamen naturæ substantiâ. (i) I, 4. g. (k) XIV, 16. (l) vid. i. (m) XVII, 26. c. conf. XIV, 15, 16. XXVII, 12. eadem. (n) IX, 10. b. XV, 33. XVIII, 12. (o) III, 2. i. (p) XI, 20. XVII, 20. XIX, 1. (q) I, 15. e. (r) VII, 23. (s) XIII, 3. XVI, 17. XIX, 8. 16. XXI, 23. conf. II, 11. o. (t) inf. 15. XX, 11.

Inde reversurum nunquam.

7. Prædives^u in urbe,
Pauperibus^x dominator^y erit. dum credita debēs;
Debes servitium, dandi cui facta potestas^z.
8. Si quis iniqua seret^z, noxam^a metet. anſa furoris
Divini ille quidem; vindictæ virga^b: sed iſthanc
Corripiens franget Nemesis, preſſura^c prementem.
9. Ipſe, ſibi felix^d, oculo bonus^e; indiga, conſtans,
De propriis dapibus pavit qui pauperis ora^f.
10. Tollentem riſûs^g, & jurgia vana cientem,
Ejice! jamque gravis pariter diſcordia^h pulſa eſt,
Cum leve judiciumⁱ, præcepsque injuria^k, ceſſat.
11. Cordis amatorem^l ſincerum^m, cujus amœnis
E labiis Charisⁿ alma ſonat, Rex^o dicit amicum^o.
12. Jova ſuos radios^p intendit ad omne tuendum^q
Servandumque^r, dedit quod ſcire: nefanda maligni^s
Evertit^t decreta hominis.

T

13. Leo

(u) *ſup.* 2. X, 15, 16. XIV, 20. XVIII, 11. 23. (x) X, 16. XIV, 20. XVIII, 23.
(y) XII, 24. XVII, 2. XIX, 10. (z) XVII, 2. XIX, 17. (z) XI, 18. (a)
VI, 12. XII, 21. (b) X, 13. XXI, 24. (c) V, 11. (d) XX, 21. (e) *op-
poſ.* XXIII, 6. XXVIII, 22. 27. (f) XI, 24. l. XIII, 22. m. (g) XXI, 24.
(h) III, 30. 2. XXXI, 8, 9. *Eccl.* VI, 10. f. (i) II, 8. XXIX, 7. (k) III, 35.
(l) XII, 1. XXI, 17. (m) XV, 26. XX, 9. k *poſt.* (n) X, 21. 32. XVI, 13. *Eccl.*
X, 12. (o) *inf.* 29. VIII, 15. r. XXIII, 1. (o) 29. XIV, 35. XVI, 12. (p) V, 21.
XV, 3. (q) *ſup.* 5. s. II, 8. 11. o. IV, 13. 23. VI, 20. XIII, 3. XVI, 17. (r)
II, 11. o. IV, 6. XIII, 6. XX, 28. (s) II, 22. g. (t) XIII, 6. XIX, 3. XXI, 12.

13. Leo ^c namque foris est:
(Vox^u pigri^x) in mediis plateis me impastus in escam
Hauriet occisum!
14. Mala diffimulabit amara
Os alienarum^y; insidians, 'ut fossa profunda ^z:
Irruet, in quem odiis accensa est Numinis ira^a.
15. Luxuriat nugis^b, pueri mens cruda^c, ligatis^d
Multiplici inter se nexu: non ore fugatas
Expelles, ferulis^e ætas nisi laxa dometur^f.
16. Eripiens misero^g, sua res quibus aucta redundet;
Iste, potenti alii reddet majora, reservans
Nil, nisi egestatem^h: verum, heu! sine fine futuram.

EXSUSCITATIO.

17. Aurem adverte^b tuam; sapientumque accipe
verbaⁱ!
Cor mihi cede tuum: nostra, euge, scientia^k prom-
ta est^l;
18. Cui submitte illud! nam, si tu infixas, tuarum
Ventre^l medullarum fido, mandata tenebis,

Invi-

(c) XIX, 12. u. (u) XX, 22. (x) inf. 29. s. cum notatis. VI, 6. i. GEIERUS
hic de Acediâ, & oppositis virtutibus. (y) II, 16. x. VI, 24. k. (z) XXIII,
27. Eccl. X, 8. (a) XXIV, 24. (b) V, 23. (c) II, 10. VIII, 5. Eccl. I, 16.
(d) III, 3. VI, 21. VII, 3. (e) X, 13. XIII, 24. (f) XIX, 20. u. (g) XIV,
31. g. Eccl. IV, 1. y. (h) XI, 24. XIV, 23. XXI, 5. conf. VI, 11. e. (h) IV,
20. V, 14. (i) I, 6. IV, 20. V, 1. XII, 18. XV, 2. 7. XXIII, 12. (k) I, 4. h.
IV, 21. XIV, 10. o. XXIV, 32. (l) XVIII, 8. 20. XX, 2. 7. 30.

- Invigilans ^m nocte atque die; si ex omnibus, unâ
 Compositis ⁿ, apto resonabunt ordine labra^o:
 Toti adeò usque tibi spirabit amabilis aura^o.
 19. Sic tibi, sic durans fiducia ^p læta manebit,
 In solo firmata DEO. quod tempore justo
 Jam te equidem monui, & moneo, repetensq; monebò:
 Ne tu id, tanquam aliis, dictum reputâris; at ultrò
 Ut tu etiam id cures, etiam conatibus ausis ^q.
 Nonne ^r tuam vicibus ternis hæc scriptio mentem
 20. Impulit; apportans lectu dignissima, foeta
 Consiliisque novis, ac cognitione salubri ^s?
 Te namque edoceo virtutem, unumque laborem
 21. Verum ^t, & verarum laudum certissima signa ^u:
 Scilicet, ut, cùm jam mittêris ^x in ardua rerum,
 Sis memor, ac ducibus veracia ^y reddere ^z possis.

CONTINUATIO SENTENTIARUM,

conscriptarum à Salomone ipso: quæ hæcenus, *modo in-*
dicativo magis; sequentes pleræque *imperativo* ex-
 primuntur.

22. Ne tu diripias ^a inopem ^b, causa urget abundè
 T 2 Unica,

(m) IV, 4. VII, 1, 2, 21. X, 17. XIX, 16. (n) XVI, 3 k. (o) V, 3. g med.
 (p) XXIII, 8. XXIV, 4. (q) III, 5. l. (r) IV, 20. conf. XXIII, 15.
 (s) VIII, 1. XIV, 22. Eccl. VI, 6. (t) I, 25. q. VIII, 6. z. (u) Pf. LX, 6.
 (v) VIII, 7. XII, 19. (x) X, 26. XXV, 13. (y) XV, 23. (z) XIII, 17.
 XVIII, 13, 14. XXIV, 26. [a] IV, 16. XIV, 31. XXVIII, 24. [b] sup. 16.

- Unica, quòd hic inops: ideoque haud contere inermem^c
23. In portâ^d atque foro. Vindex erit, ecce! JEHOVA,
Litis eorum actor^e; spoliantes lumine, rursus
Luce orbaturus.
24. Quem nôris bile tumentem^f,
Nunquam, accire, para, socium^g; comes ire, recusa,
25. Assueto furiis^h: ne consuetudineⁱ discas
Ejus amare viam^k, laqueumque^l anima intima
prendat.
26. Sunt, qui offerre manum figendam, alienaq; danda
Præcipientes spondere^m, solent: quos inter adesseⁿ,
27. Abnue! curⁿ posthac (nisi sit, quo debita solvas)
Creditor abripiet stratum te subter habendum?
28. Teminus antiquus^o, tibi quem posuere parentes,
Sit pietate suâ immotum, inviolabile signum^p!
29. Vi-

[c] III, 34. XV, 15. n. Eccles. VI, 8. (d) I, 21. m prius. XXIX, 7. XXXI, 23. 31. [e] XXIII, 11. XXV, 9. Eccles. V, 7. Jerem. L, 34. [f] I, 17. f. med. III, 31. XII, 16. XIV, 7. XXIII, 2. XXIV, 8. XXVII, 3. XXIX, 22. [g] conf. III, 28. y. XHI, 20. f. XVIII, 24. [h] III, 31. VI, 34. z. XII, 16. f. idiotismus, 2. p. XIII, 20. XIV, 7. [i] XIII, 20. [k] II, 15. &c. [l] XII, 13. u. XXIX, 6. [m] VI, 1. 31. XI, 15. XVII, 18. [n] XXIII, 20. [o] V, 20. Eccles. V, 5. VII, 17, 18. [p] VIII, 23. Eccles. I, 4. [p]. XV, 25. XXIII, 10. Eccles. X, 9. CHRYSOSTOMUS, homil. in Seraphim. *Peplus est aureus expositio Scripturæ, flamen est aurum, subtegmen est aurum; annearum telas non attexo: novi cogitationum mea-*

29. Vidistine ¹ virum, quem non vigilantia velox ^r
 Ulla fugit, scitè cominissum in munus euntem ¹?
 Ante oculos regum ¹ is stabit ¹: nec stabit ad umbras.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

*Mense Principum, periculose. 1, 2, 3. Desiderium dītescendi, irritum. 4, 5.
 Avari & stulti, intractabiles, indociles. 6, 7, 8, 9. Majorum & pupil-
 lorum quæ sunt, defensorem habent Deum, 10, 11. Obediendum atque*

T 3

discen.

*rum imbecillitatem. Noli transferre terminos, quos posuerunt patres tui! Terminos movere, tutum non est: & quo pacto, quæ DEUS posuit, transferemus? ATHANASIUS, epist. ad Episcopos Afr. Ariani neque DEUM metuerunt, ita dicentem: Ne transmoveas terminos æternos, quos posuerunt patres tui! & Qui accusat patrem aut matrem, morte moriatur! neque Patres nostros quicquam reveriti sunt, denunciante anathema, si quis contraria suæ ipsorum confessioni sentiret. Siquidem Occumenica Nicea Synodus celebrata fuit à trecentis & octodecim Episcopis, ut de Fide agerent, convenientibus: idq; ob Arianicam impietatem, quò cave-
 retur, ne deinceps particulatim cavillationes fidei orirentur, aut, si ortæ fuissent, ne auctoritatem haberent. (q) XXI, 5. XXVI, 12. XXIX, 20. (r) VI, 18. (s) XXI, 5, 25, 26. oppos. sup. 13. XVIII, 9. conf. Eccl. IX, 10. CHRYSOSTOMUS, in cap. XXI. Matth. hom. 69. Noli dicere: colloquar cum uxore; antequam proficiscar, negotia mea componam. Hæc tarditas negligentie initium est. Memento, voluisse quendam ordinare domum suam, & non fuisse à Prophe-
 tã dimissum. Quid dixi, domum ordinare? sepelire patrem discipulus voluit; & non permisit Dominus. Atqui nulla res tam necessaria videtur, quàm sepeliendi patris officium: Christus autem non permisit. Quamnam ob rem? Paratus semper diabolus est, ut ingressum ubique attentè queritet; & si parvæ tarditatis causam apprehenderit, magnam inde constabit desidiam. Propterea admonet Sirac. V, 8. dicens: Noli de die in diem procrastinare! Sic enim plura emendare poteris: sic domum quoque tuam probè dispones. Quærite, inquit Dominus, primùm regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. (t) sup. II, 0. (t) XXV, 6.*

discendum, antequam obedientiam & diligentiam ab aliis requiras. 12. Castigatio, maximum beneficium. 13, 14. Animus fidelis, identidem excitandus denuò, ad illuminationem & sanctificationem, mente, ore & opere, excollandam Evangelicè. 15, 16. Mali, non emulandi: fundamentum unum retinendum, timor DEI; quo vindicato, salva omnia. 17, 18, 19. Intemperantia, mater inopiæ. 20, 21. Parentibus obsequendum. 22. Acquirendus veritatis habitus, donis naturalibus & spiritualibus, horumq; usu decente atque distincto. 23. Filius, intendit meritò paternam & maternam letitiam. 24, 25. Exsuscitande mentes sapius. 26. Nihil tam noxium, quàm meretrix, sive aliena. 27, 28. Occasio & causa luxûs, atque aliorum malorum habitualium; vini abusus, 29, 30.--35.

SI mediis videare tibi discumbere in astris,
Cum domino regnante " sedens, ut fercula fumas;
Contemplator *, (&, hoc te velle, subinde memento)
Conspectu quænam tecum versentur in ipso.

2. Parce epulis: primò, vim duram, ensēque minacem,
Faucibus apponas "; si quid rationis, in usu
3. Mentis, habes z. captare z cibos ^a ac pocula, noli,
Principis: haud esca ^a hæc stomacho respondet ^b
alendo.

4. Quid

PARALLELISMUS CAPITIS XXIII.

(u) XXII, u. o. XXVIII, 15. XXIX, 12. 26. Eccl. X, 4. (x) conf. inf. 23, e. I, 2. d. (y) conf. XX, 25. Eccl. X, 9. (z) I, 17. f. med. 19. h prius. (z) XIII, 4. c. (a) XXVII, 27. AUGUSTINUS, in Job. tract. 84. *Que mensa est potentis? nisi, unde sumitur corpus & sanguis ejus, qui animam suam posuit pro nobis? Et quid est, ad eam sedere? nisi, humiliter accedere. Et quid est, considerare & intelligere, quæ apponuntur tibi? nisi, dignè tantam gratiam cogitare. Et quid est, sic mittere manum, ut scias,*

4. Quid juvat, insanum frustra exercere laborem^c
Ditescendi^d animo? desiste, incepta fovere^e
5. Consilia affectu pravo! tua lumina^f vecors
An^g volitare^c jubebis in id, quod non erit usquam^{h?}
Mox sibi enim, ruptâ requie, circumdabit alas,
Qualibus alituum regina levatur in altumⁱ;
Teque tuamque aciem, nubesque, & sidera vincet.
6. Quidam oculo malus^k est; cujus, ne vescere pane,
Nec mensas, opta, digito contingere opimas^l:
7. Certè hic, quo gaudet modulo^m, metitur eodem.
Mande! bibe! is dicet tibi: verum, averſa voluntas
8. Abs te semper erit. tua fragminaⁿ lætus edebas;
Læsus at illa vomes^o: quæque edita suavia verba^p,
9. Perdita sunt. ideò, fari dementis^q ad aures,
Desine: quandoquidem sermonis pondera^r spernet^s.

10. Li-

quia talia te oportet preparare? nisi, quia sicut pro nobis Christus animam suam posuit, sic & nos debemus animas pro fratribus ponere. Sic enim ait etiam Apostolus Petrus: Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus. Hoc est, talia preparare. (b) XIV, 5. 25. XXI, 19. (c) XIX, 2. o. Eccl. II, 26. V, 15. (d) X, 4, 5. 22. XII, 24. 27. XIII, 4. II, 23. XXI, 5. 17. XXVII, 23. XXVIII, 20. (e) III, 5. m. 7. p. Eccl. IX, II. (f) conf. Eccl. IV, 8. (g) V, 20. XXII, 27. Eccl. V, 5. VII, 17. (h) V, 20. conf. XIX, 1. XXII, 27. Eccl. IX, II. (i) XXX, 19. (k) XXII, 9. XXVIII, 22. Eccl. IV, 8. Luc. VI, 38. (l) Eccl. V, 10. (m) XXIV, 8. Eccl. V, 16. (n) XVII, 1. k. (o) XXV, 16. XXVI, II. conf. XVII, 9. (p) XV, 26. XVI, 24. XXII, 18. (q) I, 7. 22. q. (r) III, 4. k. XII, 8. (s) inf. 22. conf. XXVI, 4, 5. CYPRIANUS, ad Demetria-

10. Limitem, ut æternus ruris qui testis habetur,
 Tu, transferre, time; prohibeque ! nec invidus ito
 11. Pupillorum in agros. mihi crede, redemptor eorum
 Strenuus est, nimiumque potens: tutabitur ille,
 Contra te, istorum causam.
 12. Corde ^x, obsecro, cede
 Lenibus imperiis monitorum: & sensibus ^y imis
 Dicta, sciendarum ^z rerum quæ plena, repone.
 13. Castigare tuum puerum ^a, non ulla vetabit ^b
 Humani formido mali. virga, una medela est ^c;

Quâ

num. Oblatrantem te, & adversus DEUM, qui unus & verus est, ore sacri-
 lego & verbis impiis obstrepentem, frequenter contemseram: verecundius ac
 melius existimans, errantis imperitiam silentio spernere, quàm loquendo de-
 mentis insaniam provocare. Nec hoc sine magisterii & nominis Divini autori-
 tate faciebam, quum scriptum sit: In aures imprudentis noli quidquam
 dicere; ne, quando audierit, irrideat sensatos sermones tuos! & iterum:
 noli respondere imprudenti ad imprudentiam ejus, ne similis fias
 illi! & sanctum quoque jubeamur intra conscientiam nostram tenere, nec
 conculcandum porcis & canibus exponere. (r) XXII, 28. (u) XXII, 23.
 (x) inf. 26. I, 2. d. (y) IV, 20. V, 1. XXII, 17. (z) XIX, 27. (a) I 2.
 III, 11. XXII, 15. (b) III, 27. x. (c) XIII, 24. XV, 10. XIX, 18. XXIX,
 15. 17. CLEMENS Alexandrinus, Pædagogi lib. I. c. 9. Pulchrum qui-
 dem certè est, non peccare. Bonum verò etiam, ut, & qui peccat, ducatur
 penitentia: quemadmodum optimum quidem est, semper esse sanum;
 bonum autem est etiam, à morbo convalescere. Hac ratione per Salomo-
 nem præcipitur Prov. XXIII, 13, 14. Reprehensio enim & increpatio, sicut
 vel ipsum Græcum nomen, nempe ἐπίπληξις, significat, sunt ipsi ielūs
 anime, qui peccata castigant & mortem prohibent; ad moderationem autem
 & temperantiam deducunt eos, qui feruntur ad intemperantiam.

- Quâ si plectis eum, resecas crudelia lethi *d*
14. Semina. tu corpus baculo *e*, tanquam hostis, adures:
Sed, dilecti animam prudens arcebis *f* ab orco *g*.
15. Nate! DEI facibus si tu præcordia rectè
Collustrata *b* geres; perfundent gaudia *i* pectus
Magna meum, ac totum mergent me flumine fausto.
16. Quin, pertentabit *i* renum mihi claustra voluptas
Plurima, si dignis resonent tua labra *k* loquelis *k*.
17. Artifices scelerum ne demirêre: nec horum
Facta, sinas, tibi cor succendere amore sequendi *l*.
Te potius *m* firmum teneat lux omnis *n* in uno
18. Ardore, ut timeas JOVAM *o*! post cuncta superstes *n*
Hæc cultura manet victrix, ceu palma virescens *p*:
Et tua spes talis, vivâ ab radice revelli,
19. Nulla unquam poterit *p*. mignate, hanc imbibe vocem!
Hinc sapiēs *q*: hanc ire *r* viam, sit maxima cura!
20. Nemo te luxu permixtum agnoscat amicis *r*;
Mutua qui inter se fatui convivia curant,
Ingluviem explentes sibi *s* carne & nectare *t* multo.

II

21. Ad-

- (d) XV, 10. XIX, 16. (e) XXII, 15. XXIX, 15. (f) II, 12. p. (g) I, 12. y.
(h) inf. 19. I, 5. i post. (i) inf. 24, 25. XVII, 21. (j) IV, 9. t. (k) V,
3. g med. (l) VIII, 6. (m) I, 10. III, 31. XXIV, 1. (n) XVIII, 2.
(o) XXI, 26. (p) inf. 32. V, 4. i. Eccl. III, 22. (q) IX, 10. b. conf. XXII,
19. (r) II, 21. e. (s) sup. 15. (t) IV, 14. IX, 6. (s) XX, 1. 13, 14. 20.
(t) inf. 30, 31. IV, 17. f.

21. Addictum Baccho, atque gulæ ^a, penuria victus ^u
 Opprimet: ac Somnus ^x, lacero velabit amictu ^y,
 Corpus iners.
22. Sine fine para, parere ^y parenti,
 Dante DEO qui te genuit: genitricis & almæ
 Profectum senium venerare ^z; heu, despice ^a nunquam!
23. Semper emas ^b verum ^c! neque idem tu respue ven-
 dens!
 Omnia vende ^d, ut emas solùm veracia terna:
 Judicium Sophiæ, moderamen, & ordinis usum ^e!
24. Lætitiâ exultat ^f, iusti sator ^g: editus olim,
25. Si sapiat; gaudebit eo generator. Ovantem
 Redde patrem, matremque tuam! vide, ut arida fidæ
 Ossa creatricis recrees successibus auctis ^h!
26. Jamque novo studio mihi des cor ⁱ, quæso, do-
 centi,
 Nate! tuique oculi lustrent vestigia nostra ^k.
27. Rursus enim ex plano dictum; fovea alta quòd
 omnis
 Sit meretrix ^l: atqui, conjux aliena ^m, periculum

An-

(t) XIII, 20. f. (u) VI, 11. e. XX, 13. f. (x) VI, 10. c. XX, 13. (y) XXXI,
 21. (y) sup. 12. 19. (z) I, 8. r. (a) X, 1. z. XI, 12. b. (b) IV, 7. r.
 (c) VIII, 7. Eccl. XII, 10. (d) IV, 7. (e) I, 2. d. (f) idiotismus idem
 sup. 1. x. (g) oppos. XVII, 21. (h) sup. 22. XVII, 25. (i) sup. 12. Eccl.
 VII, 21. 2. Paral. XI, 16. (k) III, 1. IV, 13. (l) VI, 24. k. (m) II, 16. x.

- Angusti putei (ut furtum, fugienda) minatur.
 28. Ac veluti prædam latro venatur, & urget "
 Mille viis: sic insidias struit utraque turpes.
 Accidit incautis major quoque plaga tremenda:
 Corpora non tantum lædit truculenta vorago
 Inter Adamigenas; plures sed perdit ° & intus,
 Perfidiâ °, quâ non pestis crudelior ulla est.
 29. Unde ° malum tantum? eccui væ? cuinam exci-
 dit, cheu!
 Vox miserabilium? rixæ °, cum murmure acerbo,
 Cui sine fine adsunt? sine causâ ° vulnera ° cuinam?
 Dic, cui triste rubens corrumpat lumina torpor!
 30. Dico: his, qui causas, oblata ad vina morandi,
 Innectunt; veniuntque, ut pocula mixta requirant.
 31. Ah, ne tu, aspectans ° laticem, capiare, quod iste
 Fortè colore rubro placeat pretiosus; &, auri

U 2

Quòd

(n) I, II, 18. VII, 12. (o) X, 27. (p) II, 22. g. (p) Ad interrogationum
 emphasin conf. XXX, 4. XXXI, 2. CHRYSOSTOMUS, in Aët. Apost. XIII,
 homil. 27. Quemadmodum in civitate, dum obsidetur, multa fit turbatio ac tu-
 multus, hostibus oppugnationem agredientibus: ita in animâ fit, vino & vo-
 luptate ingrediente. Cui væ? cui turbationes? cui insuavitates & nuga?
 cui iudicium? nonne his, qui inamorantur vino? cujus sanguinolenti oculi?
 Conf. CLEMENS Alex. Pædag. lib. II. c. 2. (p) III, 30. 2. sec. (q) I.
 II, 17. (r) XX, 30. XXVII, 6. (s) sup. 20, 1. XX, 1. (t) XVIII, 17. (u) Gen.
 III, 6.

- Quòd radians specie, fauces molliſſimus intret ^x!
32. Fine ſuo ^y, ut ſerpens ^z, mordebit ^z; &, aſpidis ictu
Mortifero pungens, didet ſua tela repentè.
33. Hinc oculi ardebunt, aliis ^a ſe paſcere flammis
Illicitis: è corde tuo perverſa ^b loquèris:
34. Atque eris, ut ſomnum medio ^b ſuper æquore ducens;
Quemque quies, mali ſupremo in vertice, ludit.
35. Me percufferunt ^d, dices ^e torpedine victus,
Nec tamen indolui: me contudère ^f, nec angor.
En, erit hora ^g, mihi, fuſum evigilare, jacenti
Ut liceat? pergam; finite, inſtaurata reviſam
Gaudia nunc iterum ^b: ſociis me reddite comtum!

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

*Malignorum emulatio & familiaritas, fugienda: quoniam nihil aliud, quàm pernicioſa, meditantur. 1, 2. Sapientia, prudentia, ſcientia, virtutes œconomicæ. 3, 4. Potentia non prodeſt ſine ſapientiâ, in bello aliisq; negotiis. 5, 6. Sapientia tria opponuntur; ſilentium ſtulti, technæ mali-
tioſi, & irriſoris ineptia. 7, 8, 9. In anguſtiâ conſtitutis ſi non ſuccur-
ritur, culpa eſt animi remiſſi atque impii; quam Deus omniſcius haud impunitam relinquet. 10, 11, 12. Iterum, acuendi obſequii ergò, commen-
datur ſapientia; quòd, quemadmodum mel ſuave ac ſalubre eſt natura-
liter,*

(x) conf. GLASSIUS Phil. S. Lib. II, tr. II, obſerv. 6, not. 2. Eccl. I, 13. II, 21.
IV, 12. VI, 4. IX, 17. (y) ſup. 18, n. XIX, 20. conf. XXIX, 21. (z) conf.
XXVIII, 8. XXX, 19. Eccl. X, 8, n. (a) ſup. 27. m. (b) II, 12. q. 14.
(b) XXX, 19. s. conf. V, 10. (c) III, 24. r. VI, 10. c. (d) XVII, 10. 26.
(e) conf. VIII, 4. & c. Eccl. IV, 8. (f) XVIII, 6. (g) I, 22. (h) conf.
Eccl. IV, 1.

liter, ita utramque efficacitatem & illa praebeat, spiritualem potissimum. 13, 14. Bonus, premittitur saepe; nunquam opprimitur: mali, peccando intercunt. 15, 16. Epichærecacos [gaudens alienis malis] invisus Deo; ideoq; ipse sibi injurius. Quando ergo tam certa est impiorum perniciēs; in miserrimos tales, verè agnitos, non cadet indignatio aut emulatio. 17.--20. Cum timore Dei, timor Regis, subordinatus [etiam propter conscientiam Rom. XIII, 5.] necessarius. 21, 22. Prosopolepsia, abominanda, 23, 24. Benedictus uterque: & benè corripiciens, & benè respondens. 25, 26. Necessaria, utilibus præferenda. 27. Fraus nullo, nec vaniloquentia, nec blandiloquentia modo, inferenda. Vindicta privata, nota impietatis. 28, 29. Acedia, seu pigritia omnis, ut in naturalibus, ita & in spiritualibus, identidem excutienda; quibuscunque fieri potest modis, figuris, exemplis, ratione habitâ & malorum & bonorum consequentium. 30.--34.

- P**Rætereà, de sorte, viris certare i malignis ^k;
 Cumque illis, studii vel laudis amore jugali
 2. Te flagrare ^l; veto. nam, toto pectore volvunt ^m,
 Qui possint vastare ⁿ alios: labiisque ⁿ, laborum ⁿ
 Horrendam molem, mala quæq; molesta, profantur.
 Talibus haud opus est ducibus.
 3. Sapientia ^o, tectum
 Exstruit: exstructum, Prudentia ^p provida firmat ^q
 4. Undique: firmatum variâ arte Scientia ^r replens,
 Omnium opum ^s decore ^t & pretio ^u penetralia ^x vestit.

U 3

5. Stat

PARALLELISMUS CAPITIS XXIV.

- (i) III, 31. b. XXIII, 17. (k) conf. III, 29. γ. (l) XIII, 4. c. (m) VIII, 7. XV, 28. k. XX, 18. (n) XXI, 7. (n) V, 3. g med. (n) XVI, 26. m. (o) I, 2. b. (p) I, 2. d. (q) III, 19. (r) I, 4. b. 7. p. XIV, 10. o. (s) I, 13. b. (t) XXII, 18. XXIII, 8. (u) I, 13. VI, 26. 31. (x) VII, 27. Eccles. X, 20. (y) I, 5. i.

5. Stat ^a sapiens, virtute ^a suâ: virque optima doctus,
 6. Colligit intra se ^a vires ^b. Tibi bella gerenda
 Consiliis ^c: multos, unâ de rebus agentes,
 Impavidis circumvolitat victoria pennis ^d.
 7. Sunt excelsa ^e nimis, Sophiæ mysteria ^f, stulto ^g:
 Hinc filet in portâ ^b; vincla oris nulla resolvit ⁱ.
 8. Molitor scelerum ^k ante alios immanior ^l audit,
 9. Si quis amat versare dolos ^k. Meditabitur, amens,
 Secum indigna DEO ^m: risorque ⁿ, ut pessimus odit
 Quæ bona, sic homini sano lacrymabile monstrum ^o
 10. est.
 Roboris ^p angusti ^p es, qui angusto ^q tempore ^q nescis
 Pectora funestis opponere casibus ampla;
 II. Et labefactus, abis. Lethi sub limina raptos ^r,
 Eripe ^s! quos terret tenui discrimine clades ^t,

Exi-

(z) XX, 24. v. (2) 10. XIV, 26. XVIII, 10. (a) VI, 34. a. X, 23. d. (a) ro-
 borat, firmat, VIII, 28. XXXI, 17. (b) VIII, 28. XXI, 21. Eccl. IX, 16.
 (c) I, 25. q. XV, 22. XX, 18. XXI, 30, 31. Eccl. III, 8. IX, 11, 15, 16, 17, 18.
 (d) XI, 14. XV, 22. (e) VI, 17. (f) plurale emphat. I, 20. k. (g) I, 7.
 XIV, 7, 8, 9. (h) I, 21. m. (i) oppos. VIII, 6. XXXI, 26. (k) XVI, 1,
 2. 9. XXI, 27. t. (l) I, 17. f. (m) X, 23. XXI, 4. (n) I, 22. XXI, 24.
 (o) III, 32. c. (p) sup. 5, 27. V, 10. XX, 29. b. Eccl. IV, 1. IX, 10. (p) XI,
 8. t. (q) Antanaclassis. conf. XIV, 24. XXX, 33. Eccl. VII, 7. (q) XXV, 19.
 (r) I, 19. (s) II, 12. p. AMBROSIUS, in Ps. CXVIII. Eripe eum, qui du-
 citur ad mortem: hoc est, eripe eum intercessione, eripe gratiâ, tu sacer-
 dos, aut tu imperator eripe subscriptione indulgentiæ. Et solvisti peccata
 tua, eruisi te à vinculis: vinculis enim peccatorum suorum unusquisque con-

12. Eximere an "parcas"? Dices si fortè; latebat,
 Ecce! nefas: an non fraudem hanc perspexerit Ipse,
 Pondere qui certo librat^v corda omnia? custos
 Ipse tuæ qui animæ, nonne id sciat^z? Ipse^a rependet^b
 Cuique opus, ut proprium proli mortalis Adami.
13. Vescere melle^c, bonum quippe est: mi, vescere, fili:
 Sitque tuo jucunda, favi^e dulcedo, palato!
14. Nimirum, hunc confert Sapiencia cognita gustum^d
 Exploranti animo: dabit indagata saporem
 Atque cibum varium, quem fera^e agnoverit ætas;

Ra-

stringitur, sicut ipse legisti. Ligat nos vinculis carnis illecebra: vinculum nostrum avaritia est; vinculum nostrum ebrietas est; vinculum nostrum concupiscentia est; vinculum nostrum superbia est. &c. (t) VI, 28. (u) XXV, 26. (x) X, 19. u. (y) XVI, 2. g. (z) inf. 18. XV, 3. a. (a) XIX, 21. XXI, 9. (b) inf. 29. XII, 14. z. XVII, 13. (c) V, 3. XXV, 16. (d) XVI, 24. (e) II, 3, 4. 21. e post. III, 7. 13. XVIII, 15. XIX, 20. XX, 21. XXIII, 17, 18. GREGORIUS Nazianz. Hæc animum meum dejiciunt & mentem contrahunt, & lingue vinculum injiciunt, faciuntq., ut non de præfecturâ, nec de corrigendis & gubernandis aliis cogitem; id quod exuberantis cujusdam facultatis est: sed, quomodo ipse venientem iram effugere, atque à vitii rubigine non nihil me ipsum abradere queam; purgariq., prius, deinde purgare; sapientiâ instrui, atque demum alios sapientiâ instruere; lux fieri, & alios illuminare; ad DEUM appropinquare, & ita alios adducere; sanctificari, & postea sanctificare; ducere cum manibus, cum prudentiâ consilium dare. Quando igitur hæc erunt? inquit homines ad omnia celeres, nec satis cauti, facile edificantes, & diruentes. Quando lucerna supra candelabrum? ubi talentum? sic enim gratiam vocant. Hæc ii, qui amicitia, quàm religione, fervidiores sunt. Quando hæc, & que mea sit ratio, queritis, viri fortissimi? Ne extrema quidem senectus, huic rei præstituta, lon-

- Radicemque spei, quam nulla injuria frangat^f.
 15. Improbe, quid demens justī insidiaris & honestis
 Aedibus ^h? hujus ovis quid sancta cubilia ⁱ turbas ^k?
 16. In mala fortunæ fato cadit ^l integer omnis
 Septenis ^m vicibus; totiesque idem inde resurgit:
 At, qui succumbunt vitio, interiøre ruentes ⁿ.
 17. Nec verò lætêre, tuus quando occidit hostis ⁿ;
 Neu corde exfilias ^o, talis si offenderit ^p usquam.
 18. Effuge tam lævam mentem; ne fortè ^q JEHOVA,
 Desuper hanc cernens ^r, graviter moveatur ^s, & iram.

In

gum tempus censeri debet. Seneſtus enim, cum prudentiâ conjuncta, impet-
 ritæ juventuti præſtat; & conſiderata tarditas, inconſulta temeritati; &
 breve regnum, diuturnæ tyrannidi: quemadmodum & exigua portio maximi
 pretii, multis vilibus & periculofis opibus; & parum auri, multis plumbi
 libris, & parva lux denſiſſimis tenebris. Alioqui verendum eſt, ne lubrica
 celeritas, præcepſq; ſtudioſum, feminibus illis non abſimile ſit, quæ in petras
 ceciderunt, & quia terre altitudinem non habebant, ſtatim exorta, ne pri-
 mum quidem Solis calorem ferre potuerunt; aut etiam fundamento, in
 arenâ jactò, quod pluvie ac ventis ne tantillum quidem reſtitit.
 (f) Verba eadem, XXIII, 18. (g) I, 11. x. (h) III, 33. XXI, 20.
 (i) Jerem. L, 6. (k) XIX, 26. r. (l) XI, 5. q. (m) VI, 31. VII, 1.
 AUGUSTINUS, de Civit. D. l. XI, c. 31. Septies cadet juſtus, &
 reſurget: id eſt, Quotieſcunque ceciderit, non peribit. Quod non de
 iniquitatibus, ſed de tribulationibus, ad humilitatem perducentibus, in-
 telligi voluit. (n) conf. 17. IV, 12. a. (n) conf. XXIX, 16. x. (o) II, 14. s.
 (p) 16. n. (q) V, 9. (r) ſup. 12. XV, 3. CHRYSOSTOMUS, ad pop. An-
 tioch. hom. 22. In ſupplantatione inimici ne te efferas, inquit Scri-
 ptura. Ne mihi alleges injuriarum acceptarum moles! non enim ejusmodi
 quid in te facit pertinaciam irarum; ſed, quod parum memor es tuorum deli-
 ctorum, neque gehennam ante oculos habes, aut Dei timorem. (s) ob malum

- In te convertat, placidusque indulgeat illi ^a.
 19. Haud patere, invidiæ miseram exardescere flammam
 Intra te in pravos ^u: præcordia concipe nunquam
 Æmula, cùm reputas, succedere coepta profanis ^x.
 20. Nulla salus, mansura ^y malo: lux impia, fallit ^z.
 21. Nate! timere DEUM ^a, Regemque ^b, ante omnia
 cures:
 Mobilibusque animis, studia in contraria pronis ^c,
 22. Misceri ^d, caveas. subito nam terror eorum ^e
 Exsurget: quis scit ^f, quod utrisque, ab utroque paratum,
 Ingruat exitium?

COROLLARIUM.

- Nec non Sapientibus isthæc
 23. Debentur, quæ plura sequor. Dignoscere vultus
 Humanos, decet in vitâ; ac, præferre cælendos:
 24. Verum, in iudicio, turpe est ^g. si fatur iniquo,
 Censeo te justum ^h! iudex: huic, dira catervæ
 Cuncta canent ⁱ; gentesque execrabuntur eundem ^k.

X

25. In-

in Dei oculis: ut 1. Sam. XV, 19. oppos. de homine, XII, 16. f. XVI, 2. XVII, 5. XXI, 2. conf. Eccles. V, 5. [t] Subjectum, diversum: XI, 10. XVII, 5. [u] IV, 16. XVII, 4. [x] sup. 1. XXIII, 17. [y] sup. 14. c. 15, 16. [z] III, 31, 32. XIII, 9. XX, 20. XXI, 4. Ps. LXXIII. [a] III, 7, 8. q. Eccl. V, 6. XII, 13. [b] VIII, 15. r. conf. 1. Petr. II, 13. [c] XVII, 9. XXVI, 11. [d] XX, 19. [e] I, 25, 26. VI, 15. [f] Eccles. II, 19. III, 21. VI, 12. [g] XVIII, 5. a prius. [h] XVII, 15, 26. [i] XI, 26. [k] XXII, 14. XXV, 23.

25. Increpitare ^l rudem, coeptum id monitoribus ipsis
Dulce ^m erit: inde fluent super hos quoq; fata benigna ⁿ.
26. Optima respondens ⁿ, labiis grata oscula præbet.
27. Antè, foris ^o firmabis ^p opus; tibi rura ^o, necesse est,
Sint instructa priùs: pòst ^q demum construe tectum!
28. Nontemerè ^r, ut testis ^s, consurge adversus amicum:
Aut, num ^t illum illicies ^u blandis per vana labellis,
Quem, mandat pietas, labris per vera fovere?
29. Jus tibi suppeditat falsum vindicta, Tonanti
Uni quæ propria est. nunquam, obsecro, fac tua, dicta
Impia: sic alii faciam, ut mihi fecit amoris
Immemor; hujus ei facti reddetur imago ^v!
30. Propter agrum quandoque pigri ^x transire, juvabit:
Obvia fert similem vecordis ^x vinea ^y fructum,
Exemplo ut doceat. Lustravi ego creber utrumque:
31. Ecce autem, spinæ, longè lateq; virentes,
Obductis arvis dominantur, & horret ubique
Carduus, ac circum dant faxea septa ^z ruinas ^a.

32. Hæc

(l) I, 23. p. (m) II, 10. n. conf. XI, 26. (n) X, 6. m. (n) VIII, 8, 9.
XIII, 17. XV, 23. r. (o) XXII, 13. conf. XII, 12. XXVII, 23. 26. (p) VI, 8.
VIII, 27, 28. XXI, 29. (q) X, 5. k prius. XX, 17. 25. de ordine, Eccl.
III, 1. (r) I, 11. x. (s) VI, 19. z. (t) conf. GLASSIUS Philol. S. I. IV.
11. I. obs. 1. (u) I, 10. XVI, 29. (u) sup. 12. 8. XX, 22. (x) VI, 6. 9.
32. x. IX, 16. XIII, 4. XV, 21. XXII, 13. (y) XXXI, 16. (z) Eccl. X, 8.
(a) XI, 11. XIV, 1.